

T.C.
ANTALYA BİLİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

ÖZEL HUKUK TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ANONİM ŞİRKETTE YÖNETİM KURULUNUN İBRASI VE İBRANIN
HUKUKİ SONUÇLARI**

Nida OCAK DOĞAN

EKİM 2023

ANTALYA

T.C.
ANTALYA BİLİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

ÖZEL HUKUK TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ANONİM ŞİRKETTE YÖNETİM KURULUNUN İBRASI VE İBRANIN
HUKUKİ SONUÇLARI**

Nida OCAK DOĞAN

EKİM 2023

ANTALYA

T.C.
ANTALYA BİLİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ

ANONİM ŞİRKETTE YÖNETİM KURULUNUN İBRASI VE İBRANIN
HUKUKİ SONUÇLARI

Nida OCAK DOĞAN

ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI ÖZEL HUKUK TEZLİ YÜKSEK
LİSANS PROGRAMI tezi olarak/...../..... tarihinde jüri tarafından (oybirliği/
oyçokluğu) ile kabul edilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi Dağlar EKŞİ (Danışman)

Dr.Öğr. Üyesi Güven YARAR

Dr.Öğr.Üyesi Sezercan BEKTAŞ

Enstitü Müdürü
Prof. Dr. İbrahim Sani MERT
Tez Teslim Tarihi:...../...../.....

BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Anonim Şirkette Yönetim Kurulunun İbrası ve İbranın Hukuki Sonuçları” adlı bu çalışmanın hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını , bu çalışmanın herhangi bir kısmının başka bir akademik çalışma olarak sunulmadığını beyan ederim.

...../...../2023

Nida OCAK DOĞAN

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
KISALTMALAR.....	iii
ÖNSÖZ	v
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ANONİM ŞİRKET YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN SORUMLULUĞU

1.1 Anonim Şirket Yönetim Kurulu.....	2
1.1.1 Yönetim Kurulunun Oluşumu.....	2
1.1.2 Yönetim Kurulu Üyesi Olacak Kişilerde Aranacak Kriterler	3
1.1.3 Yönetim Kurulunun Devredilmez Yetkileri	6
1.2 Yönetim Kurulu Üyelerinin Hak ve Yükümlülükleri	8
1.2.1 Yönetim Kurulu Üyelerinin Hakları.....	8
1.2.1.1 Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı.....	8
1.2.1.2 Mali Haklar	9
1.2.2 Yönetim Kurulu Üyelerinin Yükümlülükleri.....	10
1.2.2.1 Özen Yükümlülüğü.....	10
1.2.2.2 Sır Saklama ve Rekabet Yasağı Yükümlülüğü	11
1.2.2.3 Şirkete Borçlanma ve Şirketle İşlem Yapma Yasağı Yükümlülüğü ..	12
1.3 Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumlulukları.....	13
1.3.1 Hukuki Sorumlulukları	13
1.3.2 Cezai Sorumlulukları.....	17

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNETİM KURULUNUN İBRASI

2.1 İbra ve İbra Kararı.....	19
2.2 Türk Hukukunda İbra ve İbra Kararının Hukuki Niteliği	19
2.2.1 Borçlar Hukukunda İbranın Hukuki Niteliği	20
2.2.2 Şirketler Hukukunda İbranın Hukuki Niteliği	22
2.2.2.1 Menfi Borç İkrarı Niteliği.....	22
2.2.2.2 İbra Kararının Sözleşme Olmaması Niteliği.....	24
2.2.2.3 İbra Kararının Şahsi Def'i Görüşü Niteliği	25
2.2.2.4 İbra Kararının Nispi Bir İşlem Olduğu Görüşü Niteliği	26
2.2.2.5 Makbuz Görüşü Niteliği	27
2.2.2.6 Feragat Görüşü Niteliği.....	27
2.2.2.7 Sulh Sözleşmesi Görüşü Niteliği.....	28
2.3 Karşılaştırılmalı Hukukta İbra ve İbra Kararının Hukuki Niteliği.....	30
2.3.1 İsviçre Hukuku	30
2.3.2 Alman Hukuku	30

2.3.3 Avrupa Birliği Hukuku.....	30
2.4 İbra Kararının Özellikleri	31
2.4.1 İbra Kararının Emredici Nitelikte Olması Özelliği.....	31
2.4.2 İbra Kararının Genel Kurulun Takdirinde Olması Özelliği.....	31
2.4.3 İbra Kararının Yenilik Doğuran Hak Olması Özelliği	33
2.5 İbranın Türleri.....	33
2.5.1 Açık İbra	33
2.5.1.1 Genel İbra.....	34
2.5.1.2 Özel İbra.....	35
2.5.2 Örtülü İbra.....	36
2.6 İbra Kararı Alınması İçin Gereken Şartlar	38
2.6.1 Süre.....	38
2.6.2 Genel Kurul Kararı.....	39
2.6.3 Azınlığın Karşı Çıkmaması.....	39
2.6.4 Muhasebe Hata Ve Hilelerinin Bulunmaması	40
2.6.5 Gündemde Yer Alma.....	41
2.6.6 Genel Kurula Sunulan Bilgi Ve Belgelerin Doğru ve Eksiksiz Olması	43
2.6.7 Finansal Tabloların Doğru ve Eksiksiz Düzenlenmiş Olması	43
2.6.8 Oy Hakkına İlişkin Sınırlamalara Uyulması.....	44
2.7 İbra Kararında Oy Hakkı.....	45
2.7.1 Oy Hakkı, Oyda İmtiyaz ve Oydan Yoksunluk Kavramları.....	45
2.7.1.1 Oy Hakkı.....	45
2.7.1.2 Oyda İmtiyaz	45
2.7.1.3 Oydan Yoksunluk.....	46
2.7.2 Yönetim Kurulu Üyesinin Temsilci Sıfatıyla Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorunu	50
2.7.3 Tüzel Kişi Pay Sahiplerinin Temsilcilerinin, İbrada Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorunu	51
2.7.4 Oydan Yoksunluk Hükümlerine Aykırılık Ve Aykırılığın Yaptırımı	52
2.7.4.1 Doğrudan Aykırılık.....	52
2.7.4.2 Dolaylı Aykırılık	53
a.Pay Senetlerinin Devri	53
b.Oy Sözleşmeleri	53
c.Pay Üzerinde İntifa Hakkı.....	54
2.7.4.3 Oydan Yoksunluk Hükümlerine Aykırılığın Yaptırımı.....	54
2.8 İbra Kararının Alınmasında Azınlık Hakları	56
2.8.1 Finansal Tabloların Görüşülmesinin Ertelenmesini İsteme Hakkı	56
2.8.2 Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrasına Engel Olma Hakkı	57
2.8.3 Özel Denetçi Atanmasını Talep Hakkı.....	57

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İBRA KARARININ HUKUKİ SONUÇLARI

3.1 İbranın Sorumluluk Davalarına Etkisi.....	61
3.1.1 Şirketin Açacağı Sorumluluk Davalarına Etkisi	61
3.1.2 Pay Sahiplerinin Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açacakları Sorumluluk Davalarına Etkisi.....	63
3.1.2.1 Doğrudan Zarar Nedeniyle Açılacak Davalara Etkisi	63

3.1.2.2 Dolaylı Zarar Nedeniyle Açılacak Davalara Etkisi	63
3.1.3 İbranın Yeni Pay Sahiplerinin Dava Hakkına Etkisi	66
3.1.4 Alacaklıların Açacağı Sorumluluk Davalarına Etkisi	66
3.1.4.1 Doğrudan Zarar Nedeniyle Açılacak Davalara Etkisi	66
3.1.4.2 Dolaylı Zarar Nedeniyle Açılacak Davalara Etkisi	67
3.2 İbranın Diğer Etkileri	68
3.2.1 Bankacılık Kanuna Göre Açılacak Davalara Etkisi	68
3.2.2 Yöneticilerin Müteselsil Sorumluluğuna Etkisi	69
SONUÇ	72
KAYNAKÇA	76

ÖZET

ANONİM ŞİRKETTE YÖNETİM KURULUNUN İBRASI VE İBRANIN HUKUKİ SONUÇLARI

Nida OCAK DOĞAN

Yüksek Lisans Tezi, Özel Hukuk Anabilim Dalı

Danışman: Dr.Öğr.Üyesi Dağlar EKŞİ

Ekim 2023-84 sayfa

6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre, Anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin bir hesap dönemi içindeki işlemlerinden doğan ekonomik, hukuki sonuçlar ve bu hukuki sonuçlar itibarıyla sorumluluktan kurtulması anlamına gelen ibra işlemi ile ibra işleminin hukuki sonuçları incelenmiştir.

Yönetim kurulunun ibrası hükümleri, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanundaki “sulh” kavramı ile karşılaştırılma yapılarak ifade edilmiştir. İbra kararının kapsamı ve sonuçları üzerinde detaylı şekilde durulmakla birlikte çalışmamızın yazımında, benzer konularda yazılan yüksek lisans, doktora tezlerinden ve şirketler hukuku kitaplarından yararlanılmıştır.

ANAHTAR KELİMELEER: Anonim Şirket, Hukuki Sorumluluk, İbra, İbranın Sonuçları, Yönetim Kurulu.

JÜRİ: Dr.Öğr.Üyesi Dağlar EKŞİ

Dr.Öğr.Üyesi Güven YARAR

Dr.Öğr.Üyesi Sezercan BEKTAŞ

ABSTRACT

DISCHARGE OF THE BOARD OF DIRECTORS IN A JOINT-STOCK COMPANY AND THE LEGAL CONSEQUENCES OF THE RELEASE

Nida OCAK DOĞAN

Master Thesis, Department of Private Law

Supervisor: Assist.Prof. Daglar EKSI

October 2023-84 pages

According to the provisions of the new Turkish Commercial Code No. 6102, the economic and legal consequences arising from the transactions of the members of the board of directors of the joint stock company within an accounting period and the legal consequences of the acquittal, which means the release from liability in terms of these legal consequences, have been examined.

The provisions of the discharge of the board of directors are expressed by comparing the concept of "peace" in the Turkish Code of Obligations No. 6098. While the scope and consequences of the release decision are discussed in detail, master's and doctoral theses and corporate law books written on similar subjects were used in the writing of our study.

KEYWORDS: Incorporated company, Legal Responsibility, Absolution, Absolution's consequences, Board of Directors.

COMMITTEE: Assist.Prof. Daglar EKSI

Assist.Prof. Guven YARAR

Assist.Prof. Sezercan BEKTAS

KISALTMALAR

BankK	:Bankacılık Kanunu
Bkz.	:Bakınız
C.	:Cilt
dn.	:dipnot
E.	:Esas
E.T.	:Eriřim Tarihi
BK	:818 Sayılı Borçlar Kanunu
ETTK	:Eski Türk Ticaret Kanunu
f.	:fıkra
HD.	:Hukuk Dairesi
HGK	:Hukuk Genel Kurulu
HMK	:6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
K.	:Karar
m.	:madde
R.G.	:Resmi Gazete
s.	:sayfa
s.	:sayı
SPK	:Sermaye Piyasası Kurulu
SerPK	:6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu
T.	:Tarih
TBK	:Türk Borçlar Kanunu
TDK	:Türk Dil Kurumu
TMK	:Türk Medeni Kanunu

TTK :Türk Ticaret Kanunu

vd. :ve devamı

Y. : Yargıtay

ÖNSÖZ

Akademik hayatımın ilk adımı olan “Anonim Şirkette Yönetim Kurulunun İbrası ve İbranın Hukuki Sonuçları” konulu yüksek lisans tez çalışmamı tamamlamış bulunmaktayım. Bu çalışmamın ortaya çıkmasında desteklerini esirgemeyen kıymetli hocalarım Dr. Öğretim Üyesi Dağlar EKŞİ, Dr. Öğretim Üyesi Güven YARAR ve Dr. Öğretim Üyesi Sezercan BEKTAŞ’a teşekkürlerimi sunarım.

Akademik hayata adım atmam için beni yönlendiren çok sevdiğim canım babam Bayram İsmail OCAK, tez çalışmamın tamamlandığını göremeden aramızdan ayrılmıştır. Yaşadığı süre boyunca bana her zaman güvenen, her zaman yüreklendiren çok iyi bir yol gösterici ve sevgi dolu bir baba olmuştur. Bu çalışmamı, canım babama armağan ediyorum.

Bu çalışmamın tamamlanması sürecinde fedakarlıkları ile elimi bırakmayan canım annem Hafize OCAK’a, desteğini hissettiğim eşim Av.Akif DOĞAN’a, oğlum Atlas Artun DOĞAN’a minnet ve teşekkürlerimi sunuyorum.

GİRİŞ

Anonim şirketler, kapitalist ekonomik düzenin önemli öğelerindendir. Anonim şirketler büyük sermayelerle kurulduğu için söz konusu şirketler sayesinde büyük sermayeler oluşmakta ve ekonomik düzene bu sermayelerle yatırım yapılmış olmaktadır.

Anonim şirketlerin genel kurul ve yönetim kurulu olarak tanımlanan iki zorunlu organı vardır.6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK) kapsamında denetçiler zorunlu organ olarak kabul edilmemektedir. Yönetim kurulu, anonim şirketin yönetim ve temsil yetkisine sahip organıdır. Anonim şirketin yönetim ve temsiline sorumlu olan bu organın yaptığı işlemlerden de sorumluluğu bulunmaktadır.

Yönetim kurulu üyeleri yükümlülüklerini ihlal etmeleri durumunda, bu ihlalden sorumlu olacaktır. Yönetim kurulu üyeleri, kendilerine izafe edilebilen kusurlardan sorumludur dolayısıyla kendilerinden kaynaklanmadığı sürece sorumluluk üyelere yükletilemeyecektir. Anonim şirketlerde ibra da aslında yönetim kurulu aleyhine açılacak sorumluluk davalarını ortadan kaldırmak için getirilmiş bir hukuki usuldür.

TTK madde 408'e göre; ibra kararı alma yetkisi genel kurulun devredilemez görevlerinden biridir. Aslında genel kurulun yaptığı bu ibraya olumlu oy verme işlemi bir nevi yönetim kuruluna güven duyulduğunun ifadesidir.

Çalışma konumuz ibra kavramı çerçevesinde, üç bölümde incelenmiştir. Çalışmanın ilk bölümünde; anonim şirketin tanımına, anonim şirketteki yönetim kurulu kavramının tanımına, yönetim kurulunun nasıl oluştuğuna, devredilemez yetkilerine, yönetim kurulunun haklarına, yükümlülüklerine ve yönetim kurulunun sorumluluğuna değinilmiştir. Çalışmamızın ikinci bölümünde; ibra kavramının tanımı, hukuki niteliği , türleri, kararın alınma şartları ana hatlarıyla ele alınmıştır. Son bölüm olan üçüncü bölümde ise ; yönetim kurulunun ibrasının hukuki sonuçları pay sahipleri, şirket, alacaklılar açısından ele alınmıştır

BİRİNCİ BÖLÜM

ANONİM ŞİRKET YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN SORUMLULUĞU

1.1 Anonim Şirket Yönetim Kurulu

Türk Ticaret Kanunu¹(TTK) madde 329’a göre anonim şirket, sermayesi belirli ve paylara bölünmüş, borçlarından yalnızca mal varlığıyla sorumlu olan şirket olarak tanımlanmaktadır. Bu tanım doğrultusunda pay sahipleri, yalnızca şirkete taahhüt ettikleri paylardan sorumludurlar.

“Yönetim kurulu” ise şirketi yönetim ve temsil yetkisine sahip organdır.

1.1.1 Yönetim Kurulunun Oluşumu

Anonim Şirket yönetim kurulu, anonim şirket genel kurulu tarafından alınan kararları uygulayan organdır. Yönetim kurulu, en çok üç yıl süreyle görev yapmak üzere esas sözleşme ile atanmış olabileceği gibi genel kurul tarafından seçilerek oluşturulmuş olabilir². Anonim şirkette oluşturulan yönetim kurulu en az bir gerçek veya bir tüzel kişiden oluşur³.

Eski Ticaret Kanunu⁴ (ETTK) madde 312’e göre;“*Anonim şirketlerin esas mukavelesiyle tayin veya umumi heyetçe intihap edilmiş en az üç kişiden ibaret bir idare meclisi bulunur.İdare meclisi pay sahibi aza ortaklardan teşekkül eder.Ancak pay sahibi olmayan kimseler aza seçildikleri takdirde bunlar pay sahibi sıfatını kazandıktan sonra işe başlayabilirler.Pay sahibi olan hükmi bir şahıs idare meclisi azası olamaz.Fakat hükmi şahsın temsilcisi olan hakiki şahıslar idare meclisine aza seçilebilirler*” hükmü yer almaktaydı. Ancak yeni TTK ile artık tek üyeli yönetim kurulu mümkün hale gelmiştir.

Özel kanunlar ile oluşturulan anonim şirketlerde, oluşturulduğu özel kanunun hükümleri uygulanır⁵. TTK madde 330’e göre;“*Özel kanunlara tabi anonim şirketlere, özel hükümler dışında bu kısım hükümleri uygulanır.*” hükmü yer alır. Bu hüküm uyarınca, 6361 sayılı Finansal Kiralama Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanununun 13/2 maddesi gereğince; finansal kiralama,faktöring ve finansman şirketinin yönetim kurulu en az üç üyeli olmalıdır.

TTK, ETTK’ ya nazaran tüzel kişilerin, anonim şirketlerin yönetim kurulunda üye olarak yer almasına olanak sağlamıştır. TTK madde 359/2’e göre;“*Bir tüzel kişi yönetim kuruluna üye seçildiği takdirde, tüzel kişiyle birlikte, tüzel kişi adına, tüzel kişi*

¹Resmi Gazete. 14/2/2011 tarihli ve 27846 sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

²Altaş,S. (2021). *Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirketler Hukuku* (10. Baskı). Seçkin Yayınevi. s.253.

³Bkz aynı görüşte; Pulaşlı H. (2022). *Şirketler Hukuku Şerhi* (4.Baskı). Adalet Yayınevi. s.1122 ; Çalışkan, M. (2019). *Anonim Şirketlerde Genel Kurul* .Adalet Yayınevi. s.27.

⁴Resmi Gazete (Mülga). 29/06/1956 tarihli ve 9353 sayılı. <https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/turk-ticaret-kanunu-6762> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

⁵<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6361.pdf> adresinden 24 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

tarafından belirlenen,sadece bir gerçek kişi de tescil ve ilan olunur;ayrıca, tescil ve ilan yapılmış olduğu,şirketin internet sitesinde hemen açıklanır.Tüzel kişi adına sadece,bu tescil edilmiş kişi toplantılara katılıp oy kullanabilir.” hükmü yer alır. Anılan hüküm dikkate alındığında, yönetim kurulu üyesi olarak seçilmek için sadece gerçek kişi olma şartı aranmamaktadır. Bir tüzel kişinin yönetim kurulu üyesi seçilmesi halinde; yerine seçilecek bir gerçek kişi, onun adına hareket eder⁶.

TTK madde 359/f.2’ e göre; “Yönetim kurulu üyeliğine seçilen tüzel kişinin,her toplantıda farklı kişileri toplantıya göndermesini önlemek amacıyla sadece bir gerçek kişinin tescil ve ilanını zorunludur.” hükmü yer almaktadır. Bu ihtimalde seçilecek olan gerçek kişinin⁷ tescil ve ilanı ile internet sitesi yükümlülüğü olan şirketlerin resmi internet sitesinde duyurulması gerekir⁸.Anonim şirket tek kişiyle de kurulabilmektedir⁹. Bu ihtimalde bir yönetim kurulundan söz edilmesi mümkün olmayacağı için bu kişi “yönetici” olarak adlandırılır.

1.1.2 Yönetim Kurulu Üyesi Olacak Kişilerde Aranan Kriterler

Yönetim kurulu üyesi olacak gerçek kişilerde, tam ehliyet şartı aranmaktadır. ETTK’da yönetim kurulu üyelerinin ehliyet şartına ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır¹⁰. Türk Medeni Kanunu’na göre¹¹ ; ayırt etme gücüne sahip kısıtlı olmayan erginler tam ehliyetlidir. Tam ehliyet sahibi olmayanlar; örneğin küçükler veya kısıtlılar yönetim kurulu üyesi olamaz¹².İflasına hükmedilmiş olanlar, ticaretten menedilenler, aynı şirketi denetleyen denetçiler, ibra¹³edilmemiş eski yönetim kurulu üyelerinin yönetim kurulu üyesi olması mümkün değildir. Mülga olan TTK madde 359/3¹⁴ göre yönetim kurulu üyelerinin en az dörtte birinin yükseköğrenim görmüş olması da gerekmekteydi ancak 6335 sayılı TTK ile TTK’ nın Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunu¹⁵ 43. Maddesi ile bu hüküm yürürlükten kaldırılmıştır. Aslında 2012 yılında kaldırılan bu hüküm ile yönetim kurulunun eğitim seviyesinin belli seviyede kalması sağlanarak Y.K seviyesi arttırılmaya çalışılmaktaydı ancak seçilen kişilerin yükseköğrenim görmemiş olması

⁶<https://www.muglabarosu.org.tr/Upload/files/pdf/TTK%20Madde%20Gerek%C3%A7leri.pdf> adresinden 28 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır. Bkz.aynı görüşte; Çalışkan,M. ve Ömür, R. (2020). *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu* .Adalet yayınevi s.38.

⁷Bkz.aynı görüşte; Şener,O.H. (2019). *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku* (4.baskı).Seçkin Yayınevi,s. 357

⁸Altaş,S. (2021).*Uygulamalı Anonim Şirketler Hukuku* .Seçkin Yayınevi. s.141.

⁹<https://isbasi.com/blog/limited-sirket-ve-anonim-sirket-kurulus-bilgileri-nelerdir> adresinden 28 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

¹⁰Bkz.aynı görüşte; Pulaşlı , H. (2022). *Şirketler Hukuku Şerhi* (4.Baskı). Adalet Yayınevi. s.1232.

¹¹Resmî Gazete 08/12/2001 tarihli ve 24607 sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

¹²TTK Madde 363’de açıkça belirtilen öncüller ifade edilmiştir.Bkz .aynı görüşte; Kantarcı,B.(2022). *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Hukuki Sorumluluğu*. Platon Plus Yayınevi.s.25.

¹³İbra, sözlük anlamıyla bir borç ya da edim yükümlülüğünü yerine getirmekten kurtulma anlamında kullanılmaktadır. <https://sozluk.gov.tr/> adresinden 28 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır. Çalışmanın devamında daha detaylı olarak açıklanacağından dolayı burada sadece tanımı verilmeyle yetinilmiştir.

¹⁴Bkz. TTK.’nın 359. maddesinin gerekçesi <https://www.muglabarosu.org.tr/Upload/files/pdf/TTK%20Madde%20Gerek%C3%A7leri.pdf> adresinden 28 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

¹⁵6335 sayılı TTK ile TTK’ nın Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’a göre; “yabancı yatırımcıları olumsuz etkileyeceği düşüncesiyle düzenleme yapılarak 30/06/2012 tarihli ve 28339 sayılı resmî gazete” yayımlanmıştır.

durumunda hangi yaptırımın uygulanacağı konusunda da netlik olmadığı için istenilen sonuca varılamamıştır.

ETTK madde 312'e göre; *“İdare meclisi pay sahibi aza ortaklardan teşekkül eder. Ancak pay sahibi olmayan kimseler aza seçildikleri takdirde bunlar pay sahibi sıfatını kazandıktan sonra işe başlayabilirler.”* hükmü ile pay sahibi olan yönetim kurulu üyelerinin seçilmesi, pay sahibi olmaksızın yönetim kurulu üyesi seçilenlerin de şirket paylarını edinmesi ile pay sahibi olma hakkını kazanmaları şartı aranmaktaydı¹⁶. Yeni TTK'da ise ETTK'nın aksine, yönetim kurulu üyelerinin pay sahibi olmalarına ya da pay sahibi sıfatı kazanmalarına yönelik bir şart bulunmamaktadır¹⁷.

TTK'nın ilk hali ile kabul edildiği 359. Maddesine göre: *“Temsile yetkili en az bir üyenin yerleşme yerinin Türkiye'de bulunması ve Türk vatandaşı olması şarttır. Yönetim kurulu üyelerinin en az dörtte birinin yüksek öğrenim görmüş olması zorunludur. Tek üyeli yönetim kurulunda bu zorunluluk aranmaz.”* hükümlerine yer verilmiştir.

2012 yılında 6335 sayılı düzenleme ile anonim şirketlerde yönetim kurulu üyelerinden en az birinin Türkiye'de yaşaması ve Türk vatandaşlığına sahip olması şartı kaldırılmıştır¹⁸. TTK kapsamında anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin tamamı yabancılardan oluşabilir ve ön lisans, lisans (yüksek öğrenim) yapmış en az dörtte bir üye olması şartı da kaldırılmış olup, okuma yazma bilmeyenler hatta bir suçtan hüküm giymiş olan¹⁹ kimseler de yönetim kurulu üyesi olabilmektedir²⁰. ETTK madde 315/2'e göre; *“Ağır hapis cezasıyla veya sahtekarlık, emniyeti suiistimal güveni kötüye kullanma, hırsızlık, dolandırıcılık suçlarından dolayı mahkumiyet halinde dahi hüküm aynıdır.”* hükmü uyarınca yönetim kurulu üyelerinin suç işlememiş kişilerden olması şartı aranmakta iken; TTK ile artık sayılan suçlardan yahut farklı bir suçtan hüküm giymek yönetim kurulu üyeliğine engel oluşturmamaktadır.

Bir diğer husus olarak; TTK madde 359/f.5²¹'e göre; “Devlet, il özel idaresi, belediye, köy ile diğer kamu tüzel kişilerinin pay sahibi olduğu şirketlerde, sayılan tüzel kişiler veya bunların gerçek kişi temsilcileri yönetim kuruluna seçilebilir. Yönetim kurulu üye sayısı ikiden fazla olan şirketlerde üyelerin tamamının aynı kamu tüzel kişisinin temsilcisi olmaması şartıyla kamu tüzel kişisini temsilen birden fazla gerçek kişi yönetim kuruluna seçilebilir.” belirtilmiştir. TTK'nın bahsi geçen düzenlemesi tüzel kişi yönetim kurulu üyeliğinin istisnası olup; kamu tüzel kişileri

¹⁶ Altaş, S. (2020). *Uygulamalı Anonim Şirketler Hukuku*. Seçkin Yayınevi. s.140

¹⁷ Yavuz, M. (2013). *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyeliği İçin Aranan Şartlar*. s.148

https://archive.ismmmo.org.tr/docs/malicozum/117malicozum/13_mustafayavuz.pdf adresinden 28 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

¹⁸ Ayhan, R., Çağlar H. ve Özdamar M. (2021). *Şirketler Hukuku Genel Esaslar* (3.baskı). Yetkin Yayınevi. s.231.

¹⁹ Bkz. aynı görüşte; Oktay Kılıç D. (2016). *“Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu”* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Dicle Üniversitesi. s.22.

²⁰ Günay Y.S. (2020). *Anonim Şirketlerin Temsili* (2.Baskı). Oniki levha Yayınları s.25; Yavuz, M. (2013). *“Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyeliği İçin Aranan Şartlar”*. s.148 https://archive.ismmmo.org.tr/docs/malicozum/117malicozum/13_mustafayavuz.pdf adresinden 28 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

²¹ 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunun 2011 tarihinde kabul edilen ilk halinde yer almamıştır. 28.03.2011 tarihli ve 28615 sayılı 6455 sayılı *“Gümrük Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 79.maddesi”* Resmi Gazete' de yayımlanmıştır.

bizzat üye seçilmelerinin yanı sıra gerçek kişi temsilcilerini de anonim şirket yönetim kurulu üyesi olarak seçtirebileceklerdir.

Diğer yandan, Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları İle Bu Toplantılarda Bulunacak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmeliğin²² 30/2 maddesine göre; tam ehliyetli olmak, devlet memuru olmamak (28.madde saklıdır) , iflasa tabi olmamak ,özel kanunlar yada esas sözleşme ile belirlenen şartlara haiz olmak yönetim kurulu üyeliği için zorunludur.

TTK madde 360/f.1'e göre; *"Esas sözleşmede öngörülme şartı ile, belirli pay gruplarına, özellik ve nitelikleriyle belirli bir grup oluşturan pay sahiplerine ve azlığa yönetim kurulunda temsil edilme hakkı tanınabilir.Bu amaçla, yönetim kurulu üyelerinin, belirli bir grup oluşturan pay sahipleri, belirli pay grupları ve azlık arasından seçileceği esas sözleşmede öngörülebileceği gibi, esas sözleşmede yönetim kurulu üyeliği için aday önerme hakkı da tanınabilir.Genel kurul tarafından yönetim kurulu üyeliğine önerilen adayın veya hakkın tanındığı gruba ve azlığa mensup adayın haklı bir sebep bulunmadığı takdirde üye seçilmesi zorunludur."* şeklindedir. Bu maddeden anlaşılabileceği üzere , belirli pay grupları , pay sahibi grupları ve azlığa da yönetim kurulunda temsil edilme hakkı verilmiştir. Bu hakkın verilmesi ile TTK, Türk Hukuk Sistemimize yeni bir bakış açısı getirmiştir²³.

Anonim şirket genel kurul toplantısında hazirun olarak yer almayan üyeler, yönetim kurulu üyesi seçilirse; Yönetmelik²⁴ uyarınca göreve aday olduklarını veya görevi kabul ettiklerini belirten yazılı beyanlarını iletmeleri zorunludur²⁵. Yüksek Mahkeme benzer bir uyuşmazlıkta; genel kurul toplantısında yönetim kurulu üyesi olarak seçilen ancak toplantıya katılmamasına rağmen; hazirun cetvelinde yer alan ve toplantı karar tutanağına imza ile sorumlu tutulan üyenin rızasının olmadığı ve baştan sakat doğan işlem nedeniyle, yönetim kurulu üyeliğinin iptaline karar verilmiştir²⁶.

Sonuç olarak anonim şirketler artık yönetim kurulu üyelerini, tam ehliyetli olmak ,TTK ile özel kanunlardaki ve varsa esas sözleşmedeki²⁷ sınırlamalara uymak şartıyla istedikleri şekilde seçebilirler. Söz konusu hükümde mülga olan yükseköğrenim şartı mevzuu, pek çok tartışmaya mahal vermiş olsa da yönetim kurulundaki nicelik seviyesinde artışın şirket yönetimine olumlu katkıları olacağı da şüphesizdir.

TTK madde 362/f.1'e göre; yönetim kurulu üyeleri en çok üç yıl için seçilirler. Kanunlarda ve ana sözleşmede aksi öngörülmediği sürece aynı kişi yeniden seçilebilir. Esas sözleşmede başlangıçta aksine hüküm olmadığı ancak; bu şartların sonradan

²²Resmi Gazete 28.11.2012 tarihli ve 28481 sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

²³Altaş,S. (2021).*Türk Ticaret Kanuna Göre Anonim Şirketler* (10.baskı). Seçkin yayınevi , s.261.

²⁴Resmi Gazete28.11.2012 tarihli ve 28481 sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

²⁵Altaş, S.(2020). *Uygulamalı Anonim Şirketler* s.144.

²⁶Yargıtay 11.H.D.,22.01.2014. E.2013/11264, K. 2014/1339 sayılı ilamı <https://ticaret.legalbank.net/paketonay/hukuk-muhakemeleri-kanunu-madde-14/1326588/ilgili-mahkeme-kararlari/yargitay-kararlari> adresinden 01 Haziran 2022 tarihinde alınmıştır.

²⁷Bkz aynı görüşte; Kantarcı,B.(2022). *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Hukuki Sorumluluğu* s.30.; Ayhan, R., Çağlar H. ve Özdamar M.(2021).*Şirketler Hukuku Genel Esaslar*.s.233.

kaybedildiği hallerde ise yönetim Kurulu üyeliği TTK madde 363/f.2 maddesi uyarınca kendiliğinden düşecektir.

TTK ve esas sözleşme ile özel kanunların aradığı niteliklere sahip olmaksızın yönetim kurulu üyesi olarak seçilenlerin işlemleri 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu²⁸ (TBK) Madde 27/1.'e göre; "*Kanunun emredici hükümlerine aykırılık*" batıl işlem olarak kabul edilecektir. Hukuken batıl olan bu işlemin reddi Ticaret Sicil Müdürü tarafından tescilin reddi ile sonuçlandırılmalıdır. Hal böyle iken ; kararın tescili gerçekleşmişse başta pay sahipleri ve alacaklılar olmak üzere her ilgili bu kararın butlanının tespitini şirket merkezinin bulunduğu yerdeki Asliye Ticaret Mahkemesinden talep edebilir²⁹. Aranılan niteliklerin , Yönetim Kurulu üyesi olduktan sonra kaybedilmesi veya sona ermesi yönetim kurulu üyeliğini kendiliğinden sona erdirir³⁰.

1.1.3 Yönetim Kurulunun Devredilmez Yetkileri

TTK³¹ Madde 375'e göre;Yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkileri şunlardır:a)Şirketin üst seviyede yönetimi³² ve yönetime ilişkin direktiflerin verilmesi b) Şirketin idari teşkilat organizasyonunu belirlenmesi c) Şirket yönetiminin gerektirdiği ölçüde gerekli muhasebe, denetim ve mali planlama prosedürlerini oluşturulması d) İmza yetkisini³³ haiz bulunanları, görev yapacak yöneticileri atamak ve geri çağırmak e) Yönetimden sorumlu olanların kanunlara, ana sözleşmeye³⁴, iç yönergeler³⁵ ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin izlenmesi³⁶ f) Pay sahipliği, yönetim kurulu kararı ve

²⁸Resmi Gazete 04.02.2011 tarihli ve 27836 sayılı sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

²⁹Yavuz, M.(2013).Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyeliği İçin Aranılan Şartlar.s.153. https://archive.ismmmo.org.tr/docs/malicozum/117malicozum/13_mustafayavuz.pdf adresinden 28 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

³⁰Altaş S.(2021). *Türk Ticaret Kanuna Göre Anonim Şirketler*, s.261.

³¹Resmi Gazete 14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

³²Yönetim ve temsil iki farklı hukuki kavram olup ; yönetim iç ilişki de temsil ise dış ilişkide söz konusu olur. Bkz.aynı görüşte; Bahtiyar, M. (2022).*Ortaklıklar Hukuku* (16.Baskı) .Beta yayınları,s.183; Ayhan, R., Çağlar H. ve Özdamar M.(2021).*Şirketler Hukuku Genel Esaslar*.s.239.

³³Yargıtay 12. Hukuk Dairesi , E. 2014/1114 K.2014/5195 Sayılı ilamı, "6102 Sayılı TTK.nun 372.maddesine göre, şirket kaşesiyle birlikte atılan imzanın şirketi sorumlu kılabilmesi için, imzanın şirketi borç altına sokmaya yetkili kişiler tarafından atılması zorunludur. Ayrıca, 6102 Sayılı TTK.nun 818/1-c maddesi uyarınca çekler hakkında da uygulanması gereken aynı kanunun 678.maddesi gereğince, "temsile yetkili olmadığı halde" temsilci sıfatıyla imza eden kişinin çekten şahsen sorumlu olduğunun kabulü gerekir. Bu nedenle alacaklı, borçlu şirketi temsile yetkisi olmadığı halde şirket adına çeki imzaladığını iddia ettiği yetkisiz kişi hakkında takip yapabilir." <https://ea70330bbfe919e2312426c9be35e661274d7d97.vetisonline.com/belge/y-12-hd-e-2014-1114-k-2014-5195-t-25-02-2014-kambiyo-senetlerine-mahsus-haciz-yoluyla-baslatilan-tak/1431027/> adresinden 24 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

³⁴Yargıtay 12. Hukuk Dairesi , E. 2012/4415 K.2012/21551 Sayılı ilamı, "Kanuni temsil usulü emredici nitelikte bulunmadığından esas sözleşmede kanuni temsil usulünden farklı bir temsil usulü düzenlenebilir" <https://ea70330bbfe919e2312426c9be35e661274d7d97.vetisonline.com/belge/y-12-hd-e-2012-4415-k-2012-21551-t-20-06-2012-yetkililerden-sadece-ikisinin-isminin-belirtilerek-iti/1409589/> adresinden 24 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

³⁵TTK madde 367' e göre iç yönerge düzenlenir. Bkz. TTK.'nın 367.maddesinin gerekçesi <https://www.muglabarosu.org.tr/Upload/files/pdf/TTK%20Madde%20Gerek%C3%A7leri.pdf> adresinden 24 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

³⁶ Yönetim Kurulunun compliance sorumluluğu olarak da tanımlanabilir. Bu sorumluluk kapsamında ; Avukatlık Kanunu madde 35'e göre anonim şirketlerde sözleşmeli avukat bulundurma zorunluluğu da yer alır. Bkz.aynı görüşte; Bahtiyar M. (2022). *Ortaklıklar Hukuku*, s.183.

genel kurul ve müzakere belgeleri yıllık mali rapor³⁷ ve kurumsal yönetim sistemine ilişkin raporun hazırlanması ve genel kurula sunulması, genel kurul toplantısının hazırlanması ve genel kurul kararlarının uygulanması, g) Borca batıklık³⁸ hakkında mahkemeye bildirimde bulunulması³⁹ olarak belirtilmiştir.

Madde hükmünde sayılan görev ve yetkiler hiçbir şekilde başka bir kişi veya kurula devredilemez. TTK anılan bu hüküm ile, organlar arasında işlevlerin ayrılığı ilkesini düzenleyerek, genel kurulun üst kurul olarak kabul edildiği ve istediği görev ve yetkileri istediği zaman geri alabileceği yönündeki sav terkedilmiştir⁴⁰. Yani genel kurul veya esas sözleşmede öngörülen ihtiyari herhangi bir organ bu görev ve yetkilerle donatılamaz⁴¹. Yönetim Kurulu sayılan görev ve yetkilerden feragat edemez.

TTK⁴² madde 367/1'e göre; yönetim kuruluna, şirket ana sözleşmesi hükmü ile, şirket içi talimatlar doğrultusunda iç yönerge hazırlanarak yönetimi kısmen veya tamamen bir veya birden fazla yönetim kurulu üyesine veya üçüncü bir kişiye devretme yetkisi verilebilir. Bu iç yönerge şirket içi talimatları düzenler, bunun için gerekli görevleri tanımlar, bunların yerlerini gösterir ve özellikle kimin kiminle ilişkili olduğunu ve kimin bilgi vermekle yükümlü olduğunu belirler. Talep edilmesi halinde şirketin yönetim kurulu tarafından, koruyucu çıkarlara layık olduklarını ikna edici bir şekilde gösteren hissedar ve alacaklılara bu iç yönerge hakkında yazılı olarak bilgi verilir. Bu hükümden anlaşıldığı üzere yönetim kurulunun devredilemez hususlar dışında kalan bir yetki devri yapması kanunun öngördüğü şartlara tabidir. Öncelikle asıl şart olarak esas sözleşme ile yönetim kurulunun yetki devri yapmasına izin verilmesi gerekmektedir⁴³.

Türk Ticaret Kanunu'nun 367. maddesine göre, şirket ana sözleşmesine iç yönerge hakkında madde eklenmesi suretiyle yetki devri mümkündür. Her ne kadar şirket içi yönergeyi kimin hazırladığı kanunda açıkça belirtilmese de, yazının gerekçesinden de anlaşılacağı üzere genel kurul veya yönetim kurulu tarafından hazırlanabilir. Ancak şirket idari teşkilatını belirleme yetkisi münhasıran yönetim kurulunda olduğundan hakim olan bakış açısına göre söz konusu yönergeyi hazırlama yetkisi yönetim kuruluna aittir⁴⁴.

³⁷Şirketlerin Yıllık Faaliyet Raporunun Asgari İçeriğinin Belirlenmesi Hakkında Yönetmelik, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/08/20120828-2.htm> adresinden 24 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

³⁸TTK madde 376' a göre şartları belirlenmiştir. Genel anlamda tanımlayacak olursak ; bir şirketin varlıklarının borçlarını karşılamaya yetmediği teknik iflas halidir.

³⁹Yönetim Kurulu , sermayenin kaybı ve borca batık olma durumunda Genel Kurulu derhal toplantıya çağırır ve kaybın oranı doğrultusunda kademeli şekilde tedbirler uygulanması sağlanır. Bkz. "6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun 376'ncı Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Tebliğ", 15.09.2018 tarihli ve 30536 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

⁴⁰Altaş S.(2021). *Türk Ticaret Kanuna Göre Anonim Şirketler*, s.296.

⁴¹Bahtiyar ,M. (2022). *Ortaklıklar Hukuku*,s.184; Altaş,S.(2021). *Türk Ticaret Kanuna Göre Anonim Şirketler*, s.294-296.

⁴²Resmi Gazete 14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

⁴³Altaş,S.(2021).*Türk Ticaret Kanunu'na göre Anonim Şirketler*, s.280; <https://akincilaw.com/tr/yayinlar/blog-yazilari/yonetim-kurulunun-yetki-devri> adresinden 28 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

⁴⁴Yaşar B. ve Kiriş,B.(2020 Nisan) Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Devri, *MGC Legal dergisi*,s.1-2. <https://www.mondaq.com/turkey/shareholders/1077048/anonim-350irketlerde-ynetim-yetkisinin-devri>

1.2 Yönetim Kurulu Üyelerinin Hak ve Yükümlülükleri

1.2.1 Yönetim Kurulu Üyelerinin Hakları

1.2.1.1 Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı

TTK⁴⁵ madde 392/1'e göre; *"Her yönetim kurulu üyesi⁴⁶ şirketin tüm iş ve işlemleri hakkında bilgi isteyebilir, soru sorabilir, inceleme yapabilir⁴⁷. Bir üyenin istediği, herhangi bir defter, defter kaydı, sözleşme, yazışma veya belgenin yönetim kuruluna getirilmesi⁴⁸, kurulca veya üyeler tarafından incelenmesi ve tartışılması ya da herhangi bir konu ile ilgili yöneticiden veya çalışandan bilgi alınması reddedilemez."* hükmünden de anlaşılacağı üzere her yönetim kurulu üyesinin şirket işlemleri hakkında bilgi talebi ve işlemleri inceleme hakkı mevcuttur⁴⁹. Bu hak da kural olarak yönetim kurulu toplantılarında yerine getirilir⁵⁰.

TTK madde 392/2'ye göre; *"Yönetim kurulu toplantılarında, yönetim kurulunun bütün üyeleri gibi, şirket yönetimiyle görevlendirilen kişiler ve komiteler de bilgi vermekle yükümlüdür. Bir üyenin bu konudaki istemi de reddedilemez; soruları cevapsız bırakılamaz."* hükmü yönetim kurulu toplantılarında istenen bilgi ve belgeler konusundaki taleplerin reddedilemeyeceği ve görevlendirilmiş kişilerin⁵¹ de bu yükümlülüğe tabi olduğunu ifade etmektedir.

TTK⁵² madde 392/3'e göre; *"Her yönetim kurulu üyesi, yönetim kurulu toplantıları dışında, yönetim kurulu başkanının izniyle, şirket yönetimiyle görevlendirilen kişilerden, işlerin gidişi ve belirli münferit işler hakkında bilgi alabilir ve görevinin yerine getirilebilmesi için gerekliyse, yönetim kurulu başkanından, şirket defterlerinin ve dosyalarının incelemesine sunulmasını isteyebilir."* hükmünden anlaşılacağı üzere, yönetim kurulu toplantıları dışında da yönetim kurulunda bulunan üyelerin bilgi alma ve inceleme hakkı devam etmektedir⁵³. Yönetim kurulu toplantıları

⁴⁵Resmi Gazete 14.2.2011 tarihli ve 27846 sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

⁴⁶Bilgi alma ve inceleme hakkı üyenin kişiliğine tanınmış olup; yalnızca üye bilgi alabilir. Dolayısı ile yönetim kurulunun "kurul" olarak bilgi alma hakkı yoktur. Bkz. madde 392 gerekçesi <https://www.muglabarosu.org.tr/Upload/files/pdf/TTK%20Madde%20Gerek%C3%A7leri.pdf> adresinden 28 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

⁴⁷Kantarci, B. (2022). *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Hukuki Sorumluluğu*, s.38

⁴⁸Yönetim Kurulu üyesinin bilgi alma ve inceleme hakkı; yönetim kurulunda veya yönetim kurulu dışında bilgi alma ve inceleme olarak ikiye ayrılmaktadır. Bkz. Aynı görüşte; Çalışkan, M. ve Ömür, R. (2020). *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu*, s.52.

⁴⁹Bağlı şirketler (yavru şirketler) hakkında bilgi alma ve inceleme hakkı TTK Madde 200/1 uyarınca; *"Hâkim şirketin her pay sahibi genel kurulda, bağlı şirketlerin finansal ve malvarlığıyla ilgili durumları ile hesap sonuçları, hâkim şirketin bağlı şirketlerle, bağlı şirketlerin birbirleriyle, hâkim ve bağlı şirketlerin pay sahipleri, yöneticileri ve bunların yakınlarıyla ilişkileri, yaptıkları işlemler ve bunların sonuçları hakkında, özenli, gerçeği aynen ve dürüstçe yansıtan hesap verme ilkelerine uygun, doyurucu bilgi verilmesini isteyebilir."* şeklinde düzenlenmiştir. <https://www.muglabarosu.org.tr/Upload/files/pdf/TTK%20Madde%20Gerek%C3%A7leri.pdf> adresinden 28 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

⁵⁰Doğançelik, O. (Aralık 2017). Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumlulukları, Hakları ve Yükümlülükleri. <https://bolayirdogancelik.com/anonim-sirket-yonetim-kurulu-uyelerinin-sorumluluklari-haklari-ve-yukumlulukleri/>.

⁵¹Yönetim kurulunda görevlendirilmiş 3. kişiler ifade edilmektedir. Bkz. Aynı görüşte; Çalışkan, M. ve Ömür, R. (2020). *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu*, s.53.

⁵²Resmi Gazete 14.2.2011 tarihli ve 27846 sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

⁵³Altaş, S. (2020). *Uygulamalı Anonim Şirketler Hukuku*, s.212 ; Pulaşlı, H. (2022). *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, s.426.

dışındaki bilgi alma hakkının kullanımı konusunda TTK, Yönetim Kurulu başkanı izni şartı getirmiştir. Kanun, yönetim kurulu başkanından izin şartını getirirken; izne ilişkin talebin yazılı yada sözlü olacağına ilişkin şekil şartı öngörmemiştir⁵⁴. TTK madde 392/f.3 hükmü ile yönetim kurulu üyelerinin bilgi alma hakkına getirilen sınırlamadan da anlaşılacağı üzere Yönetim Kurulu üyelerinin, toplantıları dışında bilgi alma hakkı doğrudan/aracısız şekilde kullanılamamaktadır⁵⁵.

Bir diğer husus ise; Türk Ticaret Kanunu'nun 392/f.4 maddesine göre, başkanın, bir üyenin şirket dışından veya kişisel çıkarları için bilgi alma, soru sorma ve üçüncü fıkra da belirtilen soruşturmayı yapma talebini reddetmesi halinde, iki gün içinde değerlendirmek için konu kurula getirilir. Yönetim kurulunun bu talebi yerine getirmemesi veya reddetmesi halinde üye, dernek merkezinin bulunduğu yerdeki Asliye Ticaret Mahkemesine başvurabilir. Mahkeme, başvuruyu belgeler üzerinden inceleyerek karar verebilir, mahkemenin kararı kesindir.

TTK madde 392/f.5'e göre; *“Yönetim kurulu başkanı, kurulun izni olmaksızın, yönetim kurulu toplantıları dışında bilgi alamaz, şirket defter ve dosyalarını inceleyemez. Yönetim kurulu başkanının bu isteminin reddedilmesi hâlinde başkan, dördüncü fıkra ya göre mahkemeye başvurabilir”* şeklinde söz konusu bu hakka ilişkin sınırlama getirilmiştir.

1.2.1.2 Mali Haklar

TTK'ya göre yönetim kurulu üyelerine bir emeğe, bir hizmete karşılık olarak ücret, huzur hakkı, prim ve yıllık kârın bir kısmı ile ilgili mali haklar verilebilir. Yönetim kurulu üyelerine yapılacak bu ödemelerin miktarının ana sözleşme veya genel kurul kararıyla belirlenmesi zorunludur⁵⁶. Yönetim kurulu, bu ödemelerin ne kadar olacağının belirlenmesi konusunda yetkili kılınmamıştır⁵⁷.

Huzur hakkı TTK uyarınca, ücret olarak tanımlanmasına rağmen yönetim kurulu üyelerine, toplantılara düzenli katılım için teşvik ve toplantılarda harcadıkları zaman karşılığında verilen bir temsil tazminatı olarak kabul edilebilir⁵⁸. Huzur hakkı, genel kurul tarafından kararlaştırılmamış olsa da; üyenin hizmeti ve katıldığı toplantılar nedeniyle harcadığı emeğin karşılığı olarak ödenir⁵⁹.

⁵⁴Altaş,S. (2021). *Türk Ticaret Kanunu'na göre Anonim Şirketler*, s.312.; Çalışkan,M. ve Ömür, R. (2020). *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu* s.53.

⁵⁵Sayın,H.B. (2016). Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Toplantı Dışında Bilgi Edinme Hakkının Konusu. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 1 (124), s.488. <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2016-124-1581>

⁵⁶Bkz.TTK madde 394 <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6102.pdf> adresinden 28 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

⁵⁷Altaş,S.(2020). *Türk Ticaret Kanunu'na göre Uygulamalı Anonim Şirketler*, s.316; Pulaşlı,H. (2022) *.Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, s.429.

⁵⁸Kantarci,B.(2022). *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Hukuki Sorumluluğu* s.39; Celep,F.(2011). *Anonim Şirketlerde Yöneticilerin Mali Hakları* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi,s.61.

⁵⁹Yargıtay 23. H.D., 13.09.2011, E.2011/168, K. 2011/275 sayılı kararı <https://kararara.com/forum/viewtopic.php?p=31715> adresinden 20 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

Huzur hakkı, dönemsel aralıklarla ödenen ücretten, kazanç ve kâr payından nitelik olarak farklı olup; anonim şirketlerin kâr gütme amacına teşvik ve üyelerin çalışmalarına ödül olarak ödenen bir ücret olduğu söylenebilir⁶⁰.

İkramiye, genel kurulun takdirinde; Yönetim kurulu üyelerine başarılı faaliyetleri karşılığında ödül ve performanslarını yükseltecek ücret olarak tanımlanmıştır⁶¹.

Yönetim kurulu üyelerine tanınan maddi haklar, anılan kanun hükmünde sınırlı sayıda sayılmıştır. Bu hakların sınırlı sayıda sayılması, birkaç tanesinin aynı an da Yönetim kurulu üyelerine ödenmesine engel teşkil etmez⁶².

1.2.2 Yönetim Kurulu Üyelerinin Yükümlülükleri

1.2.2.1 Özen Yükümlülüğü

Yönetim kurulu üyeleri, görevlerini yerine getirirken büyük bir dikkat ve özene sahip olarak hareket etmelidirler. Yönetim kurulu üyeleri, şirket menfaatlerini dürüstlük ve iyi niyet kurallarına uygun olarak koruyup gözetmelidirler. Özen yükümlülüğü, vekalet sözleşmesi ilişkisine dayanmaktadır⁶³.

TTK⁶⁴ madde 369/1'e göre; Yönetim kurulu üyeleri ve yönetimden sorumlu üçüncü kişiler, şirket çıkarlarını korumak ve görevlerini titiz bir şekilde yerine getirmek amacıyla tedbirli bir yönetici gibi davranmalı ve dürüstlük kurallarına uymalıdır.

Özen yükümlülüğü, her somut uyuşmazlıkta her anonim şirket için ayrı ayrı değerlendirilmelidir. Zira A.Ş. olarak faaliyet gösteren banka yönetim kurulu üyelerinin göstermesi gereken özen ile TTK anlamında anonim şirket olarak kurulan ancak faaliyeti itibarıyla risk içermeyen bir anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin göstereceği özen birbirinden farklıdır. Banka yöneticileri karar ve işlemlerinde azami özeni göstermelidir⁶⁵. Netice itibarıyla, yönetim kurulu üyesinin özen borcu ve takdir yetkisi değerlendirilirken; kararın alındığı tarihte aynı nitelikteki bir anonim şirket yöneticisinin göstermesi gereken özen dikkate alınmalıdır⁶⁶. ETTK'nın madde 320'e göre; "*Objektif ve sübjektif özen ölçüleri açık ve net olmadığından, yine eski kanun uyarınca kabul edilen ölçünün işletme konusuna sıkı sıkıya bağlanmış olması da göz önünde bulundurularak basiret kavramı terkedilerek; yerine tedbirli yönetici düzenlemesi yapılmıştır.*" İşadamları kararı ilkesi (Business Judgement Rule) olarak da tanımlanır.

⁶⁰Ayhan, R., Çağlar H. ve Özdamar M. (2021). *Şirketler Hukuku Genel Esaslar* s.248. ; Celep,F.(2011). *Anonim Şirketlerde Yöneticilerin Mali Hakları*,s.67.

⁶¹Celep,F.(2011).s.87.

⁶²Altaş,S.(2020). s.316.

⁶³Pulaşlı,H. (2022) .*Şirketler Hukuku Genel Esaslar*,s.433.

⁶⁴Resmî Gazete 14.2.2011 tarihli ve 27846 sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

⁶⁵Kırkan,M.(2013). *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu*, [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi] Kadir Has Üniversitesi.s.55.

⁶⁶Kantarci,B.(2022). *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Hukuki Sorumluluğu*,s.42; Kırkan,M.(2013).s.58.

1.2.2.2 Sır Saklama ve Rekabet Yasağı Yükümlülüğü

TTK⁶⁷ madde 396/1'e göre; "Yönetim kurulu üyelerinden biri, genel kurulun iznini almadan⁶⁸, şirketin işletme konusuna giren ticari iş türünden bir işlemi kendi veya başkası hesabına yapamayacağı gibi, aynı tür ticari işlemlerle uğraşan bir şirkete sorumluluğu sınırsız ortak sıfatıyla da giremez." şeklinde belirtilen hükmü ile Ticaret Kanununun öngördüğü rekabet yasağına aykırı davranılması durumunda şirketin seçimlik hakları vardır. Bu haklar:

- 1- Şirket, yönetim kurulu üyelerinden tazminat istemekte ya da;
- 2- Tazminat dışında yapılan işlemi şirket adına yapılmış saymakta ve üçüncü kişiler hesabına yapılan sözleşmelerden doğan menfaatlerin şirkete ait olduğunu dava etmekte serbesttir.

TTK, söz konusu yaptırımların uygulanabilmesi için zamanaşımı öngörmüştür. Rekabet yasağına aykırı bir fiilin meydana gelmiş olması yeterli olup, ayrıca bir zararın doğmasına ihtiyaç duyulmamaktadır⁶⁹. Bu hakların kullanılması için öngörülen zamanaşımı; aykırılığın veya üyenin aynı tür ticari işlemlerle uğraşan bir şirkete sorumluluğu sınırsız ortak sıfatıyla diğer bir şirkete girdiğini diğer üyeler tarafından öğrenilmesinden itibaren 3 ay ve her halde bu durumların gerçekleşmesinden itibaren 1 yıl geçmesi ile zamanaşımına uğrar⁷⁰.

Rekabet yasağına aykırı davranan Yönetim Kurulu üyesi hakkında dava açma hakkı TTK madde 335'e göre pay sahiplerine değil; zarar gören anonim şirket ortaklığına verilmiştir⁷¹.

Hangi seçimlik hakkın kullanılacağını yönetim kurulu karara bağlayacaktır⁷². Müzekkere ve karara rekabet yasağına aykırı davranan üye katılamaz, bu hak yalnızca rekabet yasağına aykırı davranmayan üyelere tanımıştır⁷³.

Yönetim kurulu üyelerinin sır saklama yükümlülüğünün, TTK'da açıkça düzenlenmemekle birlikte TTK'nın 369. Maddesinde düzenlenen "özen ve bağlılık yükümlülüğü" ile birlikte düşünüldüğünde sadakat yükümlülüğünün bir görünümü olarak ortaya çıktığı söylenebilir.

⁶⁷Resmi Gazete 14.2.2011 tarihli ve 27846 sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

⁶⁸Genel kurulun izni alınması şartı ile; yönetim kurulu üyesi, anonim şirketin ticari faaliyetlerindeki işlemi kendi adına veya başkası hesabına yapabilir veya aynı türden bir ticari işletmeye sınırsız ortak sıfatıyla girebilir. Bkz. TTK madde 335 gerekçesi. <https://www.muglabarosu.org.tr/Upload/files/pdf/TTK%20Madde%20Gerek%C3%A7leri.pdf> adresinden 28 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır. Bkz. aynı görüşte; Çalışkan, M. ve Ömür, R. (2020). s.49.

⁶⁹Pulaşlı, H. (2022). *Şirketler Hukuku Genel Esaslar* s.448.

⁷⁰<https://bshkhatip.com/yonetim-kurulu-uyeleri-ve-pay-sahiplerinin-sirketle-rekabet-yasagi/#:~:text=TTK'n%C4%B1n%20396.%20maddesinin%20birinci,s%C4%B1n%C4%B1rs%C4%B1z%20ortak%20s%C4%B1fat%C4%B1yla%20da%20giremez.> adresinden 28 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

⁷¹Pulaşlı, H. (2022). *Şirketler Hukuku Genel Esaslar* s.448.

⁷²Bkz. TTK madde 396/f.2 maddesi gerekçesi <https://www.muglabarosu.org.tr/Upload/files/pdf/TTK%20Madde%20Gerek%C3%A7leri.pdf>, adresinden 28 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

⁷³Altaş, S. (2021). *Türk Ticaret Kanunu'na göre Anonim Şirketler*, s.321.

1.2.2.3 Şirkete Borçlanma ve Şirketle İşlem Yapma Yasağı Yükümlülüğü

TTK Madde⁷⁴ 395/1'e göre; "Yönetim kurulu üyesi, genel kuruldan izin almadan, şirketle kendisi veya başkası adına herhangi bir işlem yapamaz; aksi hâlde, şirket yapılan işlemin batıl olduğunu ileri sürebilir. Diğer taraf böyle bir iddiada bulunamaz." madde hükmünde yönetim kurulu üyesinin genel kuruldan izin işlem yapamayacağı düzenlenmiştir yani yönetim kurulu üyesinin genel kuruldan izin almak suretiyle şirketle kendisi veya başkası adına işlem yapma hakkına haizdir⁷⁵.

TTK Madde⁷⁶ 395/2'ye göre⁷⁷; "Pay sahibi olmayan yönetim kurulu üyeleri ile yönetim kurulu üyelerinin pay sahibi olmayan 393 üncü maddede sayılan yakınları şirkete nakit borçlanamaz. Bu kişiler için şirket kefalet, garanti ve teminat veremez, sorumluluk yüklenemez, bunların borçlarını devralamaz. Aksi hâlde, şirkete borçlanılan tutar için şirket alacaklıları bu kişileri, şirketin yükümlendirildiği tutarda şirket borçları için doğrudan takip edebilir."

Yönetim kurulu üyesi ile anonim şirket ortaklığı arasında yapılan bazı işlemler TTK 395'in kapsamında değildir. Genel olarak yönetim kurulu üyesinin kişisel ihtiyaçları için satın aldığı bir hizmet veya ürünü, ortaklıkla imzalanan tüketici sözleşmeleriyle ilgili olarak bu yasağı ihlal etmeyecektir. İhlal edilmemesi genel geçer kabul edilemez nitekim bazı hallerde tüketici sözleşmeleri bile TTK 395'in kapsamındadır. Bu düzenleme kapsamında, özellikle yönetim kurulu üyesine kişisel kazanç sağlayan tüketici sözleşmeleri değerlendirilmelidir. Bir diğer istisna ise ; ortaklığın zarara uğramayacağı durumlarda da TTK 395/1 düzenlemesinin uygulanmayacak olmasıdır. Örneğin borsada kayıtlı veya piyasada sabit fiyatı bulunan

⁷⁴Resmi Gazete 14.2.2011 tarihli ve 27846 sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

⁷⁵Yönetim kurulu üyelerinin şirketle işlem yasağına ilişkin Yargıtay 11.H.D., 10.01.2014, E. 2012/7791, K. 2014/427 sayılı ilamında; "TTK'nın 334. maddesinde ise yönetim kurulu üyelerinin anonim ortaklıkla ticari işlem (muamele) yapma yasağına yer verilmiştir. Bu maddenin düzenlenme gerekçesi, yönetim kurulu üyesinin şirketle kendi adına veya başkası adına işlem yaparken kendi çıkarlarını ve temsil ettiği kişilerden birinin çıkarını diğerine feda etmesini engellemektir, işlemin her iki tarafında da aynı yönetim kurulu üyesinin bulunması durumunda ortaklığın çıkarlarının zarara uğrama olanağı yüksektir. Bu nedenle anılan madde yönetim kurulu üyesinin şirketle kendi veya başkası adına işlem yapılmasını yasaklamaktadır. Yönetim kurulu üyesinin kendi lehine ortaklık aleyhine üçüncü kişilerle sözleşme yapması da mümkündür. Örneğin, yönetim kurulu üyesinin kendi kişisel borcu için ortaklık adına üçüncü kişi ile kefalet sözleşmesi imzalaması böyledir. Kendi kişisel borcu için ortaklık adına kefalet sözleşmesi imzalayan bir yönetim kurulu üyesinin, bunun ortaklığın zararına kendi çıkarına olduğunu bilmemesi mümkün değildir. Bu sebeple TTK'nın 320. maddesi hükmünü ihlal ettiği gerekçesiyle ortaklığa karşı sorumlu olacaktır. Üçüncü kişinin de üye ile birlikte hareket etmiş olması durumunda, üçüncü kişi de iyiniyet iddiasında bulunamayacaktır. Üçüncü kişinin iyiniyetli olmadığı hallerde hukuk düzeni tarafından korunmaya değer bir çıkarı olmayacağı için, yapılan teminat sözleşmesinden doğan haklarını talep edemeyecektir. (Ulusoy E.(2005), Anonim Şirketlerde Şirketle İşlem Yapma Yasağı ve Çifte Temsil, s. 228-230) Somut olayda da 09.03.2007 tarihli "Protokol-Garanti Sözleşmesi" başlıklı belgede şirket unvanı üzerinde garanti eden yazsa da bu belgenin ortaklık adına kefalet niteliğinde olduğu, dava dışı şirket müdürü H. R. 'nin söz konusu yasağı ihlal ettiği, bu durumu hem hisse devreden davalının hem hisse devralan dava dışı şirket müdürü H. R. 'nin bildiği, bilebilecek durumda olduğu, davacı şirketin muvafakati bulunduğu da kanıtlanamadığı nazara alınarak sonucuna göre karar vermek gerekirken yazılı gerekçeyle davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir." olarak belirtilmiştir.

⁷⁶Resmi Gazete 14.2.2011 tarihli ve 27846 sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

⁷⁷2012 tarihli ve 6335 sayılı kanunla TTK madde 395/f.2 hükmü ; pay sahibi olmayan yönetim kurulu üyeleri ile bu üyelerin madde 393'de sayılan yakınlarının şirkete nakit borçlanamayacağına ilişkin kısıtlılık hali yumuşatılarak ayın olarak borçlanmalarına olanak sağlamıştır. Yine aynı değişiklikle , yönetim kurulu üyeleri ve yakınlarının ortağı oldukları şahıs firmaları ve en az %20'sine katıldıkları sermaye şirketleri bu yasak kapsamından çıkartılmıştır.

mallara ilişkin hukuki işlemler ile Bankacılık Kanununa tabi anonim şirketler de TTK 395 kapsamına girmeyecek ve kendi özel kanunları uygulanacaktır⁷⁸.

Yönetim kurulu üyelerinin şirketle borçlanma yasağının kapsamı Türk Ticaret Kanununda daha genişti ancak 6335 sayılı kanunla kapsam biraz daha daraltılmıştır⁷⁹. TTK madde 395/2 hükmünün ilk cümlesinde yönetim kurulu üyeleri ve üyelerin üstsoyları ve altsoyları ile eşi ve 3. dereceye kadar akrabaları şirkete nakit borçlanamaz demektedir⁸⁰. Kanun, “nakit” ibaresine açıkça değinmiştir. Kanunun lafzından çıkan sonuca göre söz konusu kişilerin şirkete karşı nakit olmayan şekilde borçlanmasının önünde bir engel yoktur. Örneğin aynı borçlanma işlemi yasak kapsamında açıkça belirtilmediği için pay sahibi olmayan yönetim kurulu üyelerinin ve yakınlarının şirkete aynı olarak borçlanmasına izin verildiği sonucu çıkartılabilir.

1.3 Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumlulukları

1.3.1 Hukuki Sorumlulukları

TTK’ da yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğunun dayanağının sözleşme, haksız fiil veya kanundan kaynaklandığına ilişkin bir düzenleme olmadığından; hukuki nitelik yönünden Yönetim kurulu ve Anonim şirket ortaklığı arasındaki ilişki, doktrinde tartışmalar oluşturmuştur. Vekâlet sözleşmesi olduğu görüşü, hizmet sözleşmesi olduğu görüşü, kendine özgü isimsiz sözleşme olduğu görüşü, şirketler ve borçlar hukukunun özelliklerini taşıyan sözleşme olduğu görüşü bunlar arasında kabul gören görüşlerden bazılarıdır⁸¹.

Üyelerin, anonim şirkete karşı hukuki sorumluluğu ile ortaklara ve alacaklılara karşı sorumluluğunun hukuki dayanağı farklı ele alınmaktadır. Genel Kurulun seçtiği üye ile şirket arasındaki ilişki, üyenin seçilmesi ve bu icabı kabulü neticesinde uyumlu taraf iradeleri ile kurulur. Doktrinde; çoğunluk olarak yönetim kurulu üyeleriyle anonim şirket arasındaki ilişki sözleşme kabul edilerek, şirketin açacağı sorumluluk davasının da iş bu sözleşmeye aykırılık nedeniyle açılacağı savunulmaktadır⁸².

Bizim de destekçisi olduğumuz görüşe göre kanunda açıkça dikkat, özen ve sadakat⁸³ yükümlülüklerinden bahsedilen ve yönetim ile temsil sıfatına haiz yönetim kurulu üyelerinin, anonim şirket ortaklığı ile bağının vekalet dayalı ilişki olduğunun

⁷⁸ Şener, O.H. (2019). *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku*, s. 429.

⁷⁹ Bahtiyar M. (2022). *Ortaklıklar Hukuku*, s.208-209 ; Çalışkan, M. ve Ömür, R. (2020). *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu* s.48.; Pulaşlı, H. (2022) *.Şirketler Hukuku Genel Esaslar* s.446.; Kantarcı, B. (2022). *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Hukuki Sorumluluğu* s.45.

⁸⁰ TTK madde 395/2’ ye aykırı olarak şirkete borçlananlar üçyüz günden az olmamak kaydıyla adli para cezasına mahkum edilir Bkz. TTK madde 562/.c.

⁸¹ Camuzcu, N. C. (2009) , *Anonim Şirket Yönetim Kurulu üyelerinin Hukuki Sorumluluğu* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]Bahçeşehir Üniversitesi.s.39 ; Doğan, İ. (2009) *Banka Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu*, [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi] Gazi Üniversitesi.s.41; Akkaya, A. (2019) *.Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun İbrası*, [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]Marmara Üniversitesi s.116. ; Altaş, S. (2020). *Uygulamalı Anonim Şirketler Hukuku*, s.429.

⁸² Camuzcu, N. C. (2009) , *Anonim Şirket Yönetim Kurulu üyelerinin Hukuki Sorumluluğu*, s.39.

⁸³ Bkz. TBK madde 506/2 gerekçesi <https://www.muglabarosu.org.tr/Upload/files/pdf/TTK%20Madde%20Gerek%C3%A7leri.pdf> adresinden 28 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

kabulü gerekir. Dolayısıyla TBK⁸⁴'nın vekalet sözleşmesine ilişkin hükümleri, uygun düştüğü ölçüde burada da uygulama alanı bulacaktır⁸⁵.

Yönetim kurulu, kurul halinde yaptığı işlemlerden kurul olarak müteselsilen sorumlu iken kuruldaki herhangi bir üyenin yaptığı bireysel işlerden sorumluluk⁸⁶, işlemi gerçekleştiren kişiye aittir.

TTK madde 553/1'e göre; "*Kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurları, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla⁸⁷ ihlal ettikleri takdirde, hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan⁸⁸ sorumludurlar.*" maddesinden de anlaşılacağı üzere esas sözleşme veya kanundan kaynaklanan yükümlülüklerin ihlali durumunda yönetim kurulu üyeleri aleyhine sorumluluk davası açılması hali olabilecektir⁸⁹.

Yönetim kurulu üyelerinin, kanundan veya şirket esas sözleşmesinden doğan pek çok yükümlülükleri vardır. TTK madde 376/3 ve TTK madde 375/1'e göre; yönetim kurulu üyeleri şirketin borca batık olması durumunda TTK m. 376/3 hükmü gereğince, yönetim kurulu, mali durumu borca batık (*şirketin malvarlığının borcu karşılamaya yetmemesi*) olduğuna kanaat⁹⁰ getirirse, borca batıklık durumunu şirket merkezindeki Asliye Ticaret Mahkemesinden şirketin iflasını istemekle yükümlüdür. Şayet yönetim kurulu üyeleri mali durumu borca batık olmasına rağmen, iflas konusunda şirket aleyhine bildirimde bulunmazsa ve mevcut durumda diğer koşullar da mümkün ise yönetim kurulu üyelerinin hukuken sorumluluğu ortaya çıkar. TTK madde 375/1/f'e göre; genel kurul toplantı ve defterlerinin tutulması da yönetim kurulu üyelerinin sorumlulukları arasında sayılmıştır. Şayet yönetim kurulu üyeleri bu yükümlülükleri uymazsa örneğin bu defterleri hiç veya kanuna uygun olarak tutmazsa ve kusur ile illiyet bağı kurulduğunda zarar meydana gelirse⁹¹; zararı gidermekle

⁸⁴Resmi Gazete 14.2.2011 tarihli ve 27846 sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

⁸⁵Sorumsuzluk, genel hükümler çerçevesindeki ispat kurallarına göre değerlendirilir. Benzer nitelikteki görüş için Bkz. Doğan, İ. (2017) *Banka Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu*, s.26; Uysal, L. (2009). 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Kapsamında Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 1(80), s.325. <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2009-80-486>.

⁸⁶Bkz. aynı görüşte; Kaplan, İ. (2016). Sayılı TTK Hükümlerine Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeleri ve Diğer Üst Yöneticilerin, Şirkete, Ortaklara Ve Şirket Alacaklılarına Karşı Hukuki Sorumluluğu. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 65(4), s. 3493 – 3510. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/auhfd/issue/42360/510131>.

⁸⁷Yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğuna gidilmesi için; hafif kusurlu davranışları da yeterlidir. Bkz. aynı görüşte; Akın, M.Y ve Sulu M. (2019). Yönetim Kurulu Üyelerinin Menfaati ile Şirket Menfaatinin Çatışması Bağlamında Sorumluluk. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, (25-1), s.176. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/746696>.

⁸⁸ Doğrudan veya dolaylı zarar hallerinde de uygulanır. Uysal, L. (2009) . 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Kapsamında Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 1(80), s.315-317. <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2009->

⁸⁹Bkz. Altaş, S. (2020). *Uygulamalı Anonim Şirketler Hukuku*, s.432.

⁹⁰Bilançodan aktiflerin, şirket alacaklılarının alacaklarını karşılamaya yetmediğinin anlaşılması. Bkz. Kayar, İ. (2012). Yeni TTK'ya Göre Anonim Şirkette Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Tespiti ve Sonuçları. *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1 (1), s.652. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/801885>

⁹¹Yönetim Kurulu üyesinden, fiilinin yol açmadığı zararı gidermesi beklenemez. Bkz. Çakır, R.C.(2016). *Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Güveni Kötüye Kullanma Suçundan Doğan Sorumlulukları*, [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi] İstanbul Üniversitesi, s. 30. <http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/TEZ/55078.pdf>.

yükümlüdür. TTK madde 369'e göre; özen yükümlülüğünün ihlali de yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunu gerektirir⁹².

TTK⁹³ madde 353/3'e göre; *"Hiç kimse kontrolü dışında kalan, kanuna veya esas sözleşmeye aykırılıklar veya yolsuzluklar sebebiyle sorumlu tutulamaz."* hükmünden yönetim kurulu üyelerinin görev sınırları içerisinde kalmayan yani kurulun kontrol alanı dışında kalan yükümlülük ihlallerinden yönetim kurulunun sorumluluğu yoktur. Çünkü yönetim kurulu yalnızca kendisine isnad edilebilecek kusur ve ihlallerden dolayı sorumluluk davasına maruz kalacaktır. Bu da illiyet bağının farklı neviden ifadesidir⁹⁴.

Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna, sorumluluk davası açılması için haksız fiil koşullarının oluşması gerekmektedir. TBK madde 49/1'e göre; *"Kusurlu ve hukuka aykırı bir fiille başkasına zarar veren, bu zararı⁹⁵ gidermekle yükümlüdür."* hükmüyle haksız fiil sorumluluğunun şartları belirtilmiştir. Dolayısıyla sorumluluk davasının şartları da haksız bir fiil, kusur, zarar ve illiyet bağıdır⁹⁶.

Yönetim kurulunu oluşturan üyelerin hukuki sorumluluğuna ilişkin yargı yolu olan sorumluluk davasını; şirket tüzel kişiliği, pay sahipleri ve alacaklılar ileri sürebilmektedir. Yeni yönetim kurulunun da eski yönetim kurulu hakkında sorumluluk davası açabilme hakkı saklıdır. Sorumluluk davasının açılması gereken süre fiilin öğrenilmesinden itibaren 2 yıl ve her halde fiilin gerçekleşmesinden itibaren 5 yıldır⁹⁷.

Zamanaşımı süreleri konusunda, tazminata konu fiil aynı zamanda suç oluşturuyorsa ve ceza zamanaşımı süresi söz konusu 2-5 yıllık sürelerden daha uzunsa bu süre tazminat davaları için de uygulanır⁹⁸.

Sorumluluğun ortadan kalkması 2 şekilde olur:

- 1-Yönetim kurulunun ibra edilerek kusursuzluğunun kanıtlanması
- 2-Zamanaşımı sürelerinin geçmiş olması⁹⁹

⁹²Bahtiyar M. (2022). *Ortaklıklar Hukuku*, s. 418; Pulaşlı, H. (2022). *Şirketler Hukuku Şerhi*, s.1565.

⁹³Resmi Gazete 14.2.2011 tarihli ve 27846 sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

⁹⁴Türe, M. (2021). *Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğunda İbra Ve Zamanaşımı*, 1. Baskı, Dora yayınevi. s. 7; Şener, O. H. (2019). *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku*. s. 420.

⁹⁵Yönetim Kurulu üyesinin sorumluluğuna gidilmesi için zararın meydana gelmiş olması koşuldur. Kusurlu davranış, zarar meydana getirmediyse şayet; üyenin hukuki sorumluluğundan bahsedilemeyecektir. Bkz. Aynı görüşte; Güleriyüz Partners (2020). Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu , <https://www.guleryuz.av.tr/tr/news-publications/detail/yonetim-kurulu-uyelerinin-hukuki-sorumlulugu> s.2; Uysal, L. (2009) . 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Kapsamında Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 1(80), s.318. <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2009-80-486> .

⁹⁶<https://www.ocalhukuk.com/yonetim-kurulu-uyelerinin-ve-mudurlerin-sorumlulugu/#:~:text=Y%C3%B6netim%20kurulu%20%C3%BCyeleri%20kanundan%20veya,sorumluluk%20halleri%20de%20s%C3%B6z%20konusudur> adresinden 28 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır. Türe, M. (2021). *Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğunda İbra Ve Zamanaşımı*, s.1.

⁹⁷Türk Ticaret Kanunu madde 560 gerekçesi <https://www.muglabarosu.org.tr/Upload/files/pdf/TTK%20Madde%20Gerek%C3%A7leri.pdf> adresinden 28 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

⁹⁸Kantarci, B. (2022). *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Hukuki Sorumluluğu* s.123.

⁹⁹Bahtiyar M. (2022). *Ortaklıklar Hukuku*, s.341.

Yargıtay'ın yerleşik uygulamasına göre, tazminat davası açabilmek için öncelikle yönetim kurulu üyeleri hakkındaki kararın genel kurulda alınması gerekmektedir¹⁰⁰.

Yargıtay kararlarında da bu konuya ilişkin şu bilgilere yer verilmiştir. Yargıtay 23. Hukuk Dairesinin E. 2013/4858 K. 2013/5520 sayılı ilamı; “Dava, kooperatifin eski yönetim kurulu üyeleri aleyhinde açılan hukuki sorumluluk davasıdır. 1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 62.maddesi ve yine aynı Kanun'un 98.maddesi yollamasıyla dava tarihinde yürürlükte bulunan 6762 Sayılı T.T.K.nın 336.maddesi uyarınca, yönetim kurulu üyeleri yasa ve ana sözleşmenin kendilerine yüklediği görevleri kasten veya ihmal yerine getirmedikleri takdirde oluşacak zararlardan kooperatife karşı da sorumludurlar. Kooperatif tarafından yöneticilere karşı açılan bir sorumluluk davasının görülebilmesi, T.T.K.nın 341.maddesi gereğince, genel kurulun bu yönde karar almasına ve davanın tüm denetçiler tarafından açılmasına bağlıdır. Ancak, anılan usuli eksiklikler dava şartı olmayıp, sonradan da tamamlanabileceğinden, anılan yönetime uyulmaması davanın hemen reddini gerektirmez. Esasen bu hususlar üzerinde mahkemece de re'sen durulması zorunludur”¹⁰¹.

Yargıtay 23. Hukuk Dairesinin E. 2013/3287 K. 2013/3909 Sayılı ilamı; “Dava, kooperatifin eski yönetim kurulu üyeleri aleyhinde açılan hukuki sorumluluk davasıdır. 1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 62.maddesi ve yine aynı Kanun'un 98.maddesi yollamasıyla dava tarihinde yürürlükte bulunan 6762 Sayılı T.T.K.nın 336.maddesi uyarınca, yönetim kurulu üyeleri yasa ve ana sözleşmenin kendilerine yüklediği görevleri kasten veya ihmal yerine getirmedikleri takdirde oluşacak zararlardan kooperatife karşı da sorumludurlar. Kooperatif tarafından yöneticilere karşı açılan bir sorumluluk davasının görülebilmesi, T.T.K.nın 341.maddesi gereğince, genel kurulun bu yönde karar almasına ve davanın tüm denetçiler tarafından açılmasına bağlıdır. Ancak, anılan usulü eksiklikler dava şartı olmayıp, sonradan da tamamlanabileceğinden, anılan yönetime uyulmaması davanın hemen reddini gerektirmez. Esasen bu hususlar üzerinde mahkemece de re'sen durulması zorunludur. Somut olayda, davalılar hakkında açılan işbu davaya açıkça muvafakat edildiği yönünde alınmış bir genel kurul kararı bulunmadığı, 26.11.2006 tarihli genel kurul kararında denetçilere kooperatifi mahkemelerde temsil etmek üzere yetki verildiği belirtilerek, bu yöndeki usulü eksikliğe işaret eden bozma ilamına mahkemece uyulmuş ve bozma ilamına uygun olarak ara kararı oluşturulmuş ise de, davacı vekili tarafından sunulan 20.1.2013 tarihli olağan genel kurul toplantısının 12.gündem maddesinde, denetim kurulu üyelerine, kooperatif adına dava açmaya, vekil tutmaya ve kooperatifi temsil etmeye yetki verilmiş ise de, bu maddede ve diğer gündem maddelerinde davalılar hakkında açılan işbu davaya açıkça muvafakat verildiğine dair herhangi bir karar alınmadığı anlaşılmıştır”¹⁰².

¹⁰⁰ Altaş, S. (2020). Uygulamalı Anonim Şirketler Hukuku, s.485.

¹⁰¹ <https://ea70330bbfe919e2312426c9be35e661274d7d97.vetisonline.com/belge/y-23-hd-e-2013-4858-k-2013-5520-t-18-09-2013-kooperatifin-eski-yonetim-kurulu-uyeleri-aleyhinde-acil/1452883/y%c3%b6netim+kurulu+%c3%bcyelerinin+hukuki+sorumlulu%c4%9fu> adresinden 28 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

¹⁰² <https://ea70330bbfe919e2312426c9be35e661274d7d97.vetisonline.com/belge/y-23-hd-e-2013-3287-k-2013-3909-t-07-06-2013-kooperatifin-eski-yonetim-kurulu-uyeleri-aleyhinde-acil/1413589/y%c3%b6netim+kurulu+%c3%bcyelerinin+hukuki+sorumlulu%c4%9fu> adresinden 28 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

1.3.2 Cezai Sorumlulukları

Anonim şirket yönetim kurulunun cezai sorumluluğu Türk Ticaret Kanunu¹⁰³ 562.maddesinde düzenlenmiştir. Maddedeki suç ve cezalar farklı maddelere atıfta bulunarak idari veya para cezası ile hapis cezası düzenlenmiştir.

Söz konusu maddenin idari para cezasına ilişkin yaptırım öngören hükmüne göre; ticari faaliyetlerin oluşumunu ve gelişimini ortaya koymak için gerekli ticari defterlerin tutulmaması, şirkette tutulan muhasebe kayıtlarının uzmanlar tarafından incelendiğinde şirketin faaliyetleri ve mali durumu hakkında fikir verecek şekilde tutulmaması, işle ilgili tüm dokümanların yazılı, görsel veya elektronik kopyalarını saklamama, fiziksel ortamda tutulacak yevmiye, defter ve envanter defteri kuruluş aşamasında ve kuruluş öncesinde noterden defter açılış onayı yapılmaması ve kayıtların Türk Ticaret Kanunu'nun 65. maddesinde belirtilen şartlara uygun olarak tutulmaması, ticari işletme açarken envanter yapılmaması, şirketin demirbaşlarının, alacaklarının, yükümlülüklerinin, para tutarlarının ve diğer varlıklarının envantere tam ve doğru olarak beyan edilmemesi, varlık ve yükümlülüklerin değerlerinin ayrıca beyan edilmemesi, finansal tabloların hazırlanmasında Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayımlanan muhasebe ilkelerine, bildirimlere uyulmaması ve ihlal edilmesi, kaydedilecek belgeler yalnızca resim veya başka bir veri taşıyıcıyla saklanması halinde, belgeleri çözümlemek için gereken araçların kullanıma açık bulundurulmaması, hamiline yazılı pay sahipleri ve sahip oldukları paylara ilişkin bilgilerin dağıtımdan önce Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş.' ne bildirimde bulunulmaması haline yer verilmiştir¹⁰⁴.

Türk Ticaret Kanunu uyarınca yetkili denetçilerin talebi üzerine tutulacak kayıtların tam olarak sağlanmaması, şirketin defterlerinin eksik veya gerekli kayıtları içermemesi, yetkili denetçilerin görevlerini yerine getirmelerinin engellenmesi, görevi gereği incelemeye sunulan defter ve belgeleri inceleyen yönetim kurulu üyesinin ticari sırları açıklaması, web sitesi oluşturmaması gereken şirketlerin, bir web sitesi oluşturmaması veya bir web sitesine düzgün bir şekilde yerleştirilmesi gereken içeriği barındırmaması, payı olmayan yönetim kurulu üyelerine ve bunların pay sahibi olmayan yakınlarına ve Türk Ticaret Kanunu'nun 393'üncü maddesinde belirtilen yakınlarına şirket varlığından nakdi borçlanma sağlanması¹⁰⁵, sermaye yükümlülüğü nedeniyle borçlarını ödemeyen hissedarlara şirket malvarlığından borç verilmesi, edinilecek parasal olmayan sermayenin veya devralınacak şirketin ve devralınacak ayınların değerlemesinde eşdeğeri için daha yüksek fiyat vermek, şirketin mahiyetini veya durumunu başka bir şekilde göstermek veya başka bir şekilde yolsuzluk yapılması, faaliyet yılının ilk üç ayında bağlı ortaklık yönetim kurulu tarafından şirketin ve bağlı ortaklıklarla ilişkileri hakkında bir rapor hazırlanmaması, rapor için

¹⁰³Resmi Gazete 14.2.2011 tarihli ve 27846 sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

¹⁰⁴<https://kulacoglu.av.tr/anonim-sirket-yonetim-kurulu-uyelerinin-cezai-sorumlulugu/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

¹⁰⁵Yönetim kurulu üyelerinin, anonim şirkete karşı borçlanma yasağına aykırılık halinin yaptırımıdır. Türk Ticaret Kanunu madde 395 gerekçesi. <https://www.muglabarosu.org.tr/Upload/files/pdf/TTK%20Madde%20Gerek%C3%A7leri.pdf> adresinden 28 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

istenen bilgi ve belgelerin görevlilere temin edilmemesi hallerinde ise aynı kanun maddesinde adli para cezası olarak düzenlenmiştir¹⁰⁶.

Türk Ticaret Kanunu'nun 55. maddesinde sayılan haksız rekabet fiillerinden herhangi birinin kasıtlı olarak yapılması, izahnamelerin, taahhütlerin, beyanların ve garantilerin sahte tanzimi ve kasıtlı olarak gerçek olmayan kayıtların ticari defterlere işlenmesi, sermayenin ödenmesinin kanun veya mevzuata uygun olmaması, birleşme, bölünme, tür değişikliği ve menkul kıymet ihracına ilişkin işlemlere ilişkin belgeler, şirket kurmak veya şirket sermayesini artırmak amacıyla veya vaadi ile halka arz ederek her ne şekilde olursa olsun para toplanması hallerinde de yine aynı madde uyarınca hapis cezası öngörülmüştür¹⁰⁷.

¹⁰⁶Yönetim kurulu üyelerinin , faaliyet yılının ilk üç ayı içinde doğru ve dürüst hesap verme ilkelerine uygun rapor sunma yükümlülüğüne aykırılık halinin yaptırımıdır. Bkz.Vergi Sirküleri (2013/42) Bağlı ve Hakim Şirketler ("Şirketler Topluluğu") Raporları, s.3. <https://www.verginet.net/Sirkuler/2013yili42.pdf>.

¹⁰⁷Dedeoğlu, E ve Sapan,O. (2013). Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Ve Sorumluluğu. *Ankara Barosu Dergisi*, 1(1), s.103. <https://www.tmud.org.tr/tr/haber-detay/222>.

İKİNCİ BÖLÜM YÖNETİM KURULUNUN İBRASI

2.1 İbra ve İbra Kararı

İbra, “*aklama, temize çıkarma*” olarak tanımlanmaktadır¹⁰⁸. Şirketler hukuku bağlamında düşünecek olursak; “*İbra etmek*” anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin yetkileri paralelinde bir kişi, organ, veya kurumun, belirli bir iş veya belirli zaman zarfında gerçekleştirdiği işler için herhangi bir hukuki sorumluluğun bulunmadığının ve hakkında sorumluluk davasının¹⁰⁹ açılmayacağını kabulü olarak tanımlanabilir¹¹⁰. Şirketler hukukunda ibra kavramı, ibra kararı olarak yer almaktadır.

TTK madde 408’e göre anonim şirket genel kurulunun görev ve yetkileri belirlenmiştir¹¹¹. Bunlar arasında yönetim kurulunun ibrası da yer almaktadır. Dolayısıyla yönetim kurulunun ibra kararı genel kurul tarafından yapılır ve bu karar menfi borç ikrarı niteliğindedir¹¹².

İbra kararının alınması ile birlikte, yönetim kurulunun kusursuzluğu ispatlanarak yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarından kaynaklı olarak sorumluluk davası açılmasının da önüne geçilmiş olacaktır. Yönetim kurulu üyeleri, genel kurulda ibra edildiklerini savunarak, sorumluluk davasının açılması durumunda davanın reddedilmesini talep ederler¹¹³.

2.2 Türk Hukukunda İbra ve İbra Kararının Hukuki Niteliği

Türk Hukukunda İbra kavramının hukuki niteliği Türk Borçlar Hukukunda sözleşme olarak kabul edilmekte ve “ibra sözleşmesi” olarak anılmaktadır. Şirketler Hukukunda ise ibra, “ibra kararı” olarak adlandırılmaktadır¹¹⁴. Her iki ibra kavramı birbirinden farklı niteliklere sahip olup, çalışmamızın içeriğinde ayrıntılı incelenecektir.

¹⁰⁸Türk Dil Kurumu, Güncel Türkçe Sözlük www.tdk.gov.tr adresinden 28 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

¹⁰⁹Yönetim kurulu üyelerinin kusurlu eylemleri nedeniyle zarar doğmuş olsa dahi; genel kurulun ibra etmesi ile birlikte sorumluluk davası açılmayacağı ve pay sahiplerinin bu duruma razı olduğu anlaşılır. Bkz.aynı görüşte; Canöz S. (2021). *Anonim Şirketlerde İbra* s. 119.

¹¹⁰Çalışkan, M. (2019). *Anonim Şirketlerde Genel Kurul* (1. Baskı). Adalet Yayınevi. s. 89

¹¹¹Yönetim kurulu üyelerinin ibra kararı, TTK kapsamında genel kurulun devredilemez yetkileri arasındadır. Bkz TTK madde 408 gerekçesi. <https://www.muglabarosu.org.tr/Upload/files/pdf/TTK%20Madde%20Gerek%C3%A7leri.pdf> adresinden 28 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

¹¹²Aksu, M. (2016). TBK’nın Getirdiği Yeniliklerden İbra, <https://journal.yasar.edu.tr/wp-content/uploads/2014/01/4-Mustafa-AKSU.pdf> ; Akkaya, A. (2019) *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun İbrası*; Türe, M. (2021). *Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğunda İbra ve Zamanaşımı*, s. 88

¹¹³Kırkan, M. (2013). s.118.

¹¹⁴Kantarci, B. (2022). s.113.; Pulaşlı, H. (2022). s.694 ; Şener, O.H. (2019). s.429.

2.2.1 Borçlar Hukukunda İbranın Hukuki Niteliği

Şirketler hukukunda ibranın hukuki niteliğinin daha anlaşılır tespiti için; öncelikle Türk Borçlar Hukukunda tanımlanan ibra sözleşmesinin incelenmesi gerektiği kanaatindeyiz.

Türk Borçlar Hukukuna göre ibra , alacaklı ile borçlunun anlaşarak borçluyu, borçtan kurtarmak için tanzim ettiği bir tür sözleşmedir. Bu sözleşme ile borçlu borcundan kurtulmakta, alacaklı ise alacağından vazgeçmektedir¹¹⁵.

TBK madde 132'e göre; İbra sözleşmesi herhangi bir geçerlilik şartına bağlı değildir¹¹⁶. Geçerliliği için maddi şekil şartına tabi olmayan ibra sözleşmesi hukuki bir işlem olması nedeniyle, diğer hukuki işlemler gibi senetle ispat kuralına tabi olacaktır¹¹⁷.

İbra sözleşmesi, tasarrufi işlem niteliğinde olup; bu yönüyle borçlandırıci işlemlerden ayrılmaktadır¹¹⁸. İbra sözleşmesinin kurulması ile tasarruf işlemi gerçekleşir ve alacaklının alacak hakkı kısmi yada tam olarak sona erer. Yargıtay yerleşik içtihatları uyarınca, ibranın tasarrufi bir sözleşme niteliğinde olduğu bir çok kararda belirtilmiştir. Tasarruf işlemi için yetki arandığından, ibra sözleşmesi yetkili kişi tarafından tanzim edilmelidir.

Türk Borçlar Hukukunda ibra kavramının, ibra sözleşmesi olarak kabul edildiğine çalışmamızın içeriğinde değinmiştik. İbra sözleşmesi tek taraflı sonuç doğurmamaktadır, tarafların ortak irade beyanları aranmaktadır. İbra sözleşmesi , bu yönüyle vazgeçme ve feragattan ayrılmaktadır. Borçlunun kabul etmediği, tek taraflı bir ibra sözleşmesi tanzim edilemez¹¹⁹.

İbra sözleşmesinin soyutluğu ya da nedenselliği doktrinde tartışmalıdır. Öğretideki çoğunluk görüşü; ibra sözleşmesinin nedenselliğe tabi olduğu yönündedir¹²⁰. İbra sözleşmesinin nedenselliği tabi olduğunu savunanlara göre, ibra sözleşmesinin geçerliliği borçlandırıci işlemin geçerliliği ile ilişkilidir. Borçlandırıci işlemin geçersiz olması halinde ibra sözleşmesi de geçersiz kabul edilecektir. Temeldeki geçersizlik , ibra sözleşmesinin geçerliliğini etkilediğinden kanaatimizce sebebe bağlı bir sözleşme olduğu kabul edilmelidir¹²¹.

¹¹⁵Akkaya, A. (2019). s.6.

¹¹⁶Bkz.TBK Madde 123 gerekçesi.

¹¹⁷Bkz.Hukuk Muhakemeleri Kanunu Madde 200 gerekçesi.

¹¹⁸Akkaya, A. (2019). s.7.

¹¹⁹Pulaşlı,H. (2022). s.694.

¹²⁰Ulusoy,E. (2003). *Şirketler Hukukunda İbranın Hukuki Niteliği, Turgut Kalpsüz'e Armağan*, Turhan Kitabevi, s. 254.

¹²¹Canözü, S. (2020).s.17.

2.2.2 Şirketler Hukukunda İbranın Hukuki Niteliği

Anonim şirketlere hakkında ibra kararı verilebilecek kişiler; yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler, kurucular, bağımsız denetçiler ve tasfiye memurlarıdır. Çalışmamızın konusu Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun İbrası olması nedeniyle konu sınırlandırması yapılarak yalnızca Yönetim Kurulunun ibrasına ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir.

Hukuk sistemlerinde çeşitli düzenlemelerin farklı ve yeterince açık olmaması nedeniyle, anonim şirketlerde, yönetim kurulu üyelerinin işlem ve faaliyetlerine karşı sorumluluklarını ortadan kaldıran ibra kararının hukuki niteliği tartışmalıdır¹²².

Türk hukukunda ibra kararı, kabul edilen görüşe göre menfi bir borç ikrarıdır¹²³. Bu menfi borç ikrarı, tek taraflı irade açıklamasıyla gerçekleşmektedir. Yani ibra edilen yönetim kurulunun, kabulü aranmaz. İbra ikrarından tek taraflı olarak dönülemez, ibra ikrarı geri alınamaz¹²⁴. Tartışmaya konu görüşler ise;

2.2.2.1 Menfi Borç İkrarı Niteliği

Menfi borç ikrarı, taraflar arasında bir borcun olmadığına tespitini ya da tarafların şüpheli gördükleri veya itiraz edilen bir alacağın ortadan kaldırılmasını sağlayan bir hukuki işlemdir¹²⁵.

Yönetim Kurulu üyelerinin ibra kararı ile doğan menfi borç ikrarı, faaliyet dönemine ilişkin şirkete karşı sorumluluk davası açılmayacağı anlamına gelir¹²⁶. Yargıtay'ın kararlarında ibra kararının hukuki niteliği de bu doğrultuda belirtilmiştir.

Yargıtay 23. Hukuk Dairesi , E.2017/795, K.2018/2763 Sayılı ilamı; “İbra kararı menfi borç ikrarı mahiyetinde olduğundan, bu haliyle yenilik doğurucu işlem olan ibra kararları yeni bir kararla geçmişe etkili sonuç doğuracak şekilde geri alınamazlar ve iptal edilemezler¹²⁷ ”.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi , E. 2015/11856, K.2016/9175 Sayılı ilamı; “İbra, hukuki niteliği itibarıyla menfi bir borç ikrarıdır.İbra edilen işlemler hakkında

¹²²Akkaya, A. (2019). s.3-5.

¹²³Pulaşlı H. (2022). *Şirketler Hukuku Şerhi* s.2999.; Pulaşlı H. (2022). *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, s.694; Kantarcı, B. (2022).s.117; Şener,O.H.(2019). s.429.

¹²⁴Yargıtay 21. Hukuk Dairesi , E. 2014/11038 K.2014/20049 Sayılı ilamı, “Yargıtay, hakkında ibra kararı verilerek sorumluluk davası açılmamış yönetim kurulu üyelerinin yıllar sonra kaldırılmasının işlem güvenliği anlayışına uymadığı gerekçesiyle hukuka aykırı olduğu kanaatindedir” <https://ea70330bbfe919e2312426c9be35e661274d7d97.vetisonline.com/belge/y-21-hd-e-2014-11038-k-2014-20049-t-16-10-2014/2333373/> adresinden 24.05.2022 tarihinde alınmıştır.

¹²⁵Türe, M. (2021). s. 88

¹²⁶Akkaya, Yönetim Kurulunun İbrası,s.16; Altaş S. (2020). *Uygulamalı Anonim Şirketler Hukuku*,s.477; Canözü S. (2021), Anonim Şirketlerde İbra, s.39.

¹²⁷Yargıtay 23. Hukuk Dairesi , E.2017/795, K.2018/2763 Sayılı ilamı, <https://www.hukukmedeniyeti.org/karar/1584980/?v=list&aranan=eser%20s%C3%B6zle%C5%9Fmesi%20yarg%C4%B1tay%20kararlar%C4%B1> adresinden 24 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

sonradan maddi bir hataya dayanılmadan ibradan dönülerek ibraya konu işlemler hakkında dava açılması mümkün değildir. Ancak, ibranın borçtan kurtarıcı sonucu doğurabilmesi ibraya konu işlemlerin açıkça ortaya konulması, bilinmesi ve tartışılmasına bağlıdır. Somut olaya gelindiğinde mahkemece hükme dayanak yapılan genel kurulda alınan ibra kararı davaya konu finansal tablolaradaki işlemler açıkça görüşülerek, tartışılarak, şirketin bu nedenle uğradığı veya uğrayabileceği zarar ortaya konulup, genel kurul bu konuda bilgilendirilerek alınmış bir ibra kararı olmayıp, hiçbir konu üzerinde tartışılmadan alınmış, soyut nitelikteki ibra kararıdır. Bu nedenle davacıların soyut ibra kararına dayalı olarak sorumluluk davası ikame etme hakkının olduğu değerlendirilerek taraf delilleri toplanıp sonucuna göre karar verilmesi gerekirken eksik inceleme ile karar verilmesi doğru olmamış, kararın davacı yararına bozulması gerekmiştir¹²⁸”

Şirketler hukukuna özgü olarak alınan “ibra kararı” ile borçlar hukukunda kabul görülen “ibra sözleşmesi” birbirinden ayrılmaktadır.¹²⁹ Genel kurul tarafından alınan ibra kararı tek taraflı bir hukuki işlemidir ve karşı tarafın yani Yönetim Kurulu üyelerinin kabulünü gerektirmeyen bir işlem olması nedeniyle ibra sözleşmesinden farklılık göstermektedir. Genel kurul kararları, şirket içi işlemlerdir. Şirket içi işlemlere ilişkin olarak her yönetim kurulu üyesi yönünden borç sona ermeyebilir. “Yönetim kurulunun ibrası” ile “yönetim kurulu üyelerinin ibrası” farklı hukuki kavramlardır. Anonim şirket, faaliyet döneminde şüphe duydukları yada kusurlu buldukları Yönetim Kurulu üyelerini ve/veya yöneticilerini¹³⁰ ibra etmezken ; diğer yönetim kurulu üyeleri yönünden ibra kararı verebilir. Oysa Türk Borçlar Hukuku uyarınca ibra sözleşmesi ile borç herkes için kesin olarak sona ermektedir.

TTK madde 424 hükmünde; yöneticilerin ibra edileceğine ilişkin açık ifade bulunsa da; kanun koyucu yönetici kapsamına kimlerin gireceğini açıkça düzenlememiştir. TTK madde 408/II-b hükmünde mutlak surette genel kurul tarafından yalnızca yönetim kurulu üyelerinin ibrasına yer verilmiştir. Bu nedenle , yönetim kuruluna bağlı yöneticiler doğrudan genel kurula hesap verme yükümlüğünde değil ise ibra kapsamında değerlendirilemeyecektir. Doğrudan genel kurula hesap veren murahhas müdür, CEO , genel müdür vb. sıfatlara haiz olan yöneticilerin ibra edilenler kapsamında değerlendirileceği kanaatindeyiz.

Açık ya da örtülü ibra kararının menfi borç ikrarı olduğu hususunda doktrinde görüş birdir. Ancak menfi borç ikrarı olmasına yönelik bir çok eleştiri söz konusudur.

Karşı görüşte **Ulusoy (2003)**¹³¹; ibra kararının yöneticiler açısından şahsi def'i olarak değerlendirilmesi gerektiğini, menfi borç ikrarının borcun kesin olarak sona erdireceğini, ibra kararının verilmesi ile yalnızca davacısının anonim şirket olacağı tazminat davaları açısından sona erdirdiğini, pay sahipleri ve alacaklıların tazminat davası açabileceklerini bu dava neticesinde hükmedilecek tazminatın yine

¹²⁸Yargıtay 11. Hukuk Dairesi , E. 2015/11856, K.2016/9175 Sayılı ilamı, <https://ea70330bbfe919e2312426c9be35e661274d7d97.vetisonline.com/belge/y-11-hd-e-2015-11856-k-2016-9175-t-28-11-2016/2668501/> , adresinden 24 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

¹²⁹Ekşi,D. (2019). *Limited Şirketlerde Yönetim Organı: Müdür*. Seçkin Kitabevi s.158; Pulaşlı H. (2022). *Şirketler Hukuku Genel Esaslar* s.694; Kantarcı,B. (2022).s.113; Şener,O.H.(2019). s.429

¹³⁰Bkz.aynı görüşte; Canöz S. (2020). Anonim Şirketlerde İbra Kararı Kapsamı ve Şartları. *The Journal of International Scientific Researches*, 5(3), s.344. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/isrjournal/issue/57495/792695>

¹³¹Ulusoy,E. (2003). *Şirketler Hukukunda İbranın Hukuki Niteliği, Turgut Kalpsüz'e Armağan*, s. 62

anonim şirkete ödeneceğini dolayısı ile yöneticilerin tazminat borcunun kesin olarak sonlanmadığı gerekçesiyle ibra kararının menfi borç ikrarı niteliğinde olamayacağını savunmaktadır. Ancak Ulusoy'un bu görüşü **Akdağ Güney (2017)**¹³² tarafından ; menfi borç ikrarı niteliğinde olduğunu ve söz konusu tazminat davasında şahsi def'i olarak da ileriye sürülmesinin mümkün olacağını ifade ederek eleştirilmektedir¹³³.

Gümüş (2015)¹³⁴ ise; ibra kararının doğması ile ibra edilen yönetim kurulu üyelerinin şüpheden arınması, sorumluluklarını ortadan kaldırması gerekçesiyle alınan menfi borç ikrarı niteliğinde bir karar olduğunu savunmaktadır.

Aytaç (1982)¹³⁵ ; yönetim kurulu üyelerinin, faaliyet dönemlerine ilişkin işlemlerinde kusur atfedilemeyecek yönetim faaliyeti sürdürmeleri halinde menfi borç ikrarı olarak nitelendirilen ibranın tespitten öte olamayacağını savunmaktadır. Tenkit edilen bir diğer husus ise ; tazminat hakkının olmasına rağmen ibra edilmeleri halinde ibra her ne kadar menfi borç ikrarı tanımından çok ibra sözleşmesi gibi görünse de bu duruma çok sık rastlanması mümkün olmadığından bu halde dahi şirketler hukukunda ibra kararını ibra sözleşmesi olarak kabul etmek mümkün değildir.

Kanaatimiz ; ibra kararının menfi borç ikrarı olduğu yönündedir. Nitekim ibra kararı, tek taraflı hukuki işlem olması nedeniyle ibra sözleşmesinden ayrılmaktadır. İbra kararı şirket içi hukuki bir işlemdir¹³⁶. İbra sözleşmesi ile borç herkes için kesin olarak sona erer iken ; ibra kararına dayanan def'i yalnızca şirketin dava hakkına yöneliktir. Kısaca alacağın özüne ve anonim şirket dışındakilere etkisi yoktur. İbra kararı ile , yönetim kurulu üyelerine karşı anonim şirketin dava hakkı kesin olarak sona ereceğinden; ibra kararına olumlu oy vermemiş pay sahipleri ile alacaklıların dava hakkının devam ediyor olması bu kişilerin bağımsız dava haklarına sahip olmasından kaynaklıdır. Yönetim kurulu üyelerinin şüpheli iş ve eylemlerine rağmen , genel kurul tarafından ibra kararının verilmesi halinde sorumluluk ortadan kalkacağından ibra kararının menfi borç ikrarı niteliğinde olduğu yönündedir.

2.2.2.2 İbra Kararının Sözleşme Olmaması Niteliği

Sulh ve ibra , taraflar arasında mevcut bulunan bir anlaşmazlığı sona erdiren unsurlar olması yönünden birbirine benzer kavramlardır.

Sulh sözleşmesi, taraflar arasında uyuşmazlığa konu vakıanın anlaşma yoluyla sona erdirilerek ortak mutabakat ile sözleşme tanzim etmeleridir. Sulh sözleşmesi TBK'da açıkça düzenlenmemiştir.

¹³²Akdağ Güney, N. (2017). Banka Yönetim Kurulu Üyesinin İbra Edilmiş Olmasının Bankacılık Kanuna İstinaden Açılan Şahsi İflas Davasına Etkisi. *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 4(1),s.51 <https://www.jurix.com.tr/article/11943>.

¹³³Canözü, S. (2021).Anonim Şirketlerde İbra,s.36.

¹³⁴Gümüş, M.A. (2015).*Türk-İsviçre Borçlar Hukukunda İbra Sözleşmesi*. Vedat yayınevi.s.63.

¹³⁵Aytaç, Z. (1982). *Anonim Ortaklıklarda İbra*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, s.33.

¹³⁶Şener, O.H. (2019).s. 415.

Öncelikle sulh sözleşmesi, sözleşme olma niteliğinden de kaynaklı olarak iki taraflı irade beyanıyla gerçekleştiği için karşı tarafın kabulüne dayanmaktadır¹³⁷. Ancak genel kurul tarafından alınan yönetim kurulunun ibrası kararı için tek taraflı beyan gerekir, yönetim kurulunun rızasına ihtiyaç duyulmamaktadır. Bu sebeple de işbu çalışmadaki İbra'yı TBK'daki ibradan ayrı tutuyoruz.

İbra , çalışmamız içeriğinde ayrıntılı olarak aşağıda değinilen özel şartlara tabidir. Sulh sözleşmesi ise mahkeme önünde veya mahkeme dışında¹³⁸ yapılabilir. Hukuk Muhakemeleri Kanununda da davaya son veren taraf işlemi olarak düzenlenmiş olan bir kavramdır¹³⁹.

Bir diğer farklılık; HMK. 313/4'e göre adi yazılı veya resmi şekilde yapılabilen sulh sözleşmesi şarta bağlı yapılır; genel kurul kararının alınma şekil şartlarına tabi ibra kararı ise şarta bağlanamaz¹⁴⁰.

TTK madde 559'e göre; *“Kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin, denetçilerin, şirketin kuruluşundan ve sermaye artırımından doğan sorumlulukları, şirketin tescili tarihinden itibaren dört yıl geçmedikçe sulh ve ibra yoluyla kaldırılamaz.”* sulh ve ibra kavramları ayrı ayrı belirtilmiş ve bunların aynı olmadığı da ispatlanmış olmaktadır. Kuruluş ve sermaye artımına ilişkin kanunda öngörülen 4 yıllık süre dolmadan genel kurul sulh veya ibra kararı almış olsa dahi, alınan bu karar geçersizdir¹⁴¹.

2.2.2.3 İbra Kararının Şahsi Def'i Görüşü Niteliği

Bu görüşe göre; anonim şirketlerde genel kurulca alınmış ibra kararı, yönetim kurulu üyelerinin tazminat borcunu yalnızca anonim şirketin açacağı sorumluluk davaları yönünden sonlandırmakta iken ; diğer ilgililer yönünden tazminat borcunu sona erdirmemektedir. Yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmesine ilişkin karar verilmesine rağmen doğrudan zararlar yönünden ; alacaklıların ve ibra kararı hakkında olumlu oy kullanmamış pay sahiplerinin dava hakkı devam etmektedir. Yine dolaylı zararlar yönünden ise; karara olumlu oy kullanmayan pay sahipler , iflas halinde alacaklılar tazminatın şirkete ödenmesi koşuluyla¹⁴² sorumluluk davası açabilirler¹⁴³.

İbra kararının şahsi def'i niteliğinde olduğu görüşüne göre; menfi borç ikrarı kabul edilmesi halinde hata, hile ve ikrar gibi özel durumlar haricinde borç, kesin

¹³⁷ Anonim şirket ile yönetim kurulu üyeleri arasında sulh sözleşmesi yapılmasına rağmen sorumluluk davasının açılması halinde; üyeler bu sözleşmeyi şirkete karşı bir def'i olarak ileri sürebilir. Bkz.aynı görüşte; Canöz S.(2021). s.64.

¹³⁸ Mahkeme dışında anonim şirket ile yönetim kurulu üyesi arasında tanzim edilen sulh sözleşmesi genel hükümlere tabidir. Bkz.aynı görüşte; Kantarcı,B. (2022).s.120.

¹³⁹ Bkz. Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 315/1: “Sulh, ilgili bulunduğu davayı sona erdirir ve kesin hüküm gibi hukuki sonuç doğurur”.

¹⁴⁰ Akkaya, A. (2019).s.23; Kantarcı,B. (2022).s.120.

¹⁴¹ Bkz.TTK madde 447/1-c hükmü gerekçesi <https://www.muglabarosu.org.tr/Upload/files/pdf/TTK%20Madde%20Gerek%C3%A7leri.pdf> adresinden 28 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

¹⁴² TTK madde 555/1 hükmü; *“Şirketin uğradığı zararın tazminini, şirket ve her bir pay sahibi isteyebilir. Pay sahipleri tazminatın ancak şirkete ödenmesini isteyebilirler.”* dolaylı zararlar da karara olumlu oy vermeyen pay sahipleri şirkete ödenmesi koşuluyla tazminat talep edebilirler.

¹⁴³ TTK madde 555, m.556, m.558/II.

olarak sona erer. Şahsi def'i kabul edilmesi halinde ise; sorumluluk davasının şirket, pay sahipleri, ya da alacaklılar tarafından açılması halinde dahi ortada tek bir tazminat borcu söz konusu olacağından , yalnızca anonim şirket yönünden dava hakkının sona ereceği de göz önünde bulundurularak pay sahibi ve alacaklılar yönünden ibra kararının menfi borç ikrarı niteliğinde kabul edilemeyeceği şeklindedir¹⁴⁴. Yine aynı görüşe göre ; ibra kararının menfi borç ikrarı niteliğinde kabul edilmesi halinde ; ibra kararından sonra dolaylı zararlara ilişkin açılacak sorumluluk davası neticesinde tazminatın TTK 555/1 hükmü uyarınca şirkete ödenmesi sebepsiz zenginleşmeye sebebiyet verecektir. İbra kararının şahsi def'i olması niteliğinin, şirket tüzel kişiliğinin yanında ibra kararına olumlu oy vermiş olan pay sahiplerini de kapsayacağını, ibra edilen yönetim kurulu üyelerine sorumluluk davası açılması halinde üyeler, olumlu oy kullanmış pay sahiplerine karşı def'i hakkını ileri sürebilir¹⁴⁵.

2.2.2.4 İbra Kararının Nispi Bir İşlem Olduğu Görüşü Niteliği

Şirketler hukuku kapsamında ibra kararı, Borçlar Hukuku kavramı ibra sözleşmesinden farklı olarak ; yalnızca şirket içi ilişkileri etkilemesi ve herkes için (şirket dışı ilgililer) borcu sona erdirmemesi yönüyle ayrılmaktadır. Genel kurul kararlarının (ibra kararı da dahil) dış ilişkide doğrudan doğruya etkisi söz konusu olmamaktadır. Yalnızca iç ilişkide kendisini gösteren genel kurul kararlarının nispi nitelikte bir hukuki işlem olduğu savunulmaktadır. Nispi işlem özelliğine haiz ibra kararının, hangi yönüyle sorumluluk davalarını etkileyeceği önemlidir.

Şirketler hukukunda ibra kararı, yalnızca ortaklığa özgü, ortaklık dışındaki ilişkilere tesirsiz ve zararların dolaylı olması ile sınırlı, oylama da pozitif rey veren veya ibra bilinerek pay kazanmış pay sahiplerini etkileyen bir hukuki işlemdir. Nitekim alacaklıların ve TTK madde 558 hükmünde sayılan şartlara haiz pay sahiplerinin dava açma hakkı devam etmektedir.

Çelik (2007)¹⁴⁶ ; şirketler hukukunda ibra kararının herkes yönünden dava hakkını ortadan kaldırdığını, alacaklılar ve pay sahiplerinin de dava açamayacağını savunmaktadır. Ancak bu görüşe katılmamaktayız. Zira , TTK madde 558 hükmünde sayılan şartları taşıyan pay sahipleri yönünden dava açılmayacağına yönelik tahdidi bir sınırlama vardır. Şirketler hukukunda ibrayı düzenleyen hükümler emredici niteliktedir ve alacaklıların dava açma hakkının sonlandırılmasına ilişkin TTK kapsamında amir hüküm bulunmamaktadır.

¹⁴⁴Canözü S. (2021).s.30-31.

¹⁴⁵İbra kararı verilmesine olumlu oy kullanan pay sahiplerinin , yönetim kurulu üyeleri aleyhine sorumluluk davası açması TTK madde 558/II hükmü gereği mümkün olmamakla birlikte TMK 2 dürüstlük kuralına da aykırı teşkil edecektir. Bkz. Aynı görüşte; Güleriyüz Partners.(2020). Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu , <https://www.guleryuz.av.tr/tr/news-publications/detail/yonetim-kurulu-uyelerinin-hukuki-sorumlulugu> s.2;

¹⁴⁶Çelik,A. (2007), *Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu üyelerinin İbrası*, Adalet Yayınevi,s.81.

2.2.2.5 Makbuz Görüşü Niteliği

Makbuz kelime anlamı olarak “alındı” anlamına gelen evrak şeklinde tanımlanmaktadır¹⁴⁷. Makbuz, bir edimin kısmen veya tamamen yerine getirilmesi sırasında, öncesinde veya sonrasında alacaklı tarafından borçluya verilen en önemli kanıttır. TBK kapsamında yer alan düzenlemelerde makbuzun, borçlunun, borcunu kısmen yada tamamen ödediğini gösterir bir karine olduğu , aksinin başka delillerle ispat edilebileceği anlaşılmaktadır¹⁴⁸. Makbuz, HMK madde 201’e göre; senet niteliğinde sayılan belgeler arasında kabul edildiğinden aksinin ispatı da ancak senet ile mümkün olacaktır.

Yargıtay birçok kararında içeriğine bakmak suretiyle; ibra sözleşmesinin makbuza benzer olması nedeniyle makbuz niteliğinde olduğunu ileri sürmüştür¹⁴⁹.

Anonim şirketlerde verilen ibra kararının makbuz hükmünde olup olmadığı doktrinde tartışmalıdır. İbra kararının makbuz hükmünde olduğunu savunan bazı görüşler; yönetim kurulu üyelerinin görevde olduğu süreçte kusursuz gerçekleştirdikleri işlemlerin hukuka uygunluğunu kabul etmekte ve ibra kararı ile tazminat hakkından vazgeçtiğini ileri sürmektedirler.

Kanaatimizce ibra kararı, makbuz hükmünde değildir. Zira ibra kararı yenilik doğurucu bir haktır. Makbuz ise yalnızca açıklayıcı bir etkiye sahiptir. Makbuz borcun kısmen veya tamamen sona erdiğini açıklar iken; anonim şirketlerde genel kurulca alınmış ibra kararı her zaman borcu sona erdirmemektedir. İbra kararı yalnızca anonim şirketin tazminat davası açma hakkını sona erdirir. Buna karşılık, alacaklılar ve pay sahiplerinin doğrudan ve dolaylı zararlar yönünden dava hakları devam etmektedir. Dolayısı ile; borçlu konumunda olan yönetim kurulu üyelerinin ibra kararı alınmasına rağmen sorumlulukları sona ermediğinden , makbuz hükmünde açıklanması mümkün değildir¹⁵⁰.

2.2.2.6 Feragat Görüşü Niteliği

Feragat; genel anlamda hakkından kendi isteğiyle vazgeçme olarak tanımlanmaktadır. Hukuk Muhakemeleri Kanununda ise feragat ; dava açan tarafın, talep sonucundan kısmen veya tamamen vazgeçmesi olarak tanımlanmaktadır¹⁵¹. Maddi hukuk işlemlerinden biri olan feragat, genellikle herkese karşı ileri sürülebilen ayni hak veya yenilik doğuran bir haktan kendi hak sahibinin vazgeçmesi olarak tanımlanır¹⁵². Medeni Usul hukukunda feragat, mahkemeye davacının yazılı bir dilekçe sunması veya sözlü olarak davasından kısmen veya tamamen vazgeçtiğinin bildirilmesi ile kurulur. Feragatin sonuç doğurabilmesi için ; karşı tarafın kabulü veya

¹⁴⁷www.tdk.gov.tr adresinden 24 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

¹⁴⁸Bkz. TBK madde 103 gerekçesi.

¹⁴⁹Yargıtay 22. Hukuk Dairesi , E.2017/18379, K.2018/26445 Sayılı ilamı, <http://kazanci.com.tr/gunluk/22hd-2017-18379.htm> adresinden 24 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

¹⁵⁰Bkz aynı görüşte; Canöz S. (2021).s.71.

¹⁵¹Bkz.Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 307 gerekçesi.

¹⁵²Demirbaş,H. (2007); Yenilik Doğuran Haklar .Vedat Yayınevi,s.42.

hâkimin takdiri aranmaz. Nitekim usul hukukunda feragat ile alacaklı alacak hakkından değil, alacağı talep hakkından vazgeçmektedir. Bu vazgeçme neticesinde de borçlu, talep edilen edimi yerine getirmeme hakkına sahip olmaktadır.

Türk Borçlar Hukuku kapsamında ibranın sözleşme olarak kabul görmesi ; alacaklı ve borçlu arasında yapılacak bir sözleşme kurulmasını zorunlu kılar. Bu zorunluluk ibranın aynı veya yenilik doğuran haklardan tek taraflı olarak vazgeçme anlamına gelen feragatten farklı olduğunu ortaya koymaktadır¹⁵³.

Türk Hukukunda ise anonim şirketlerde genel kurul tarafından alınan ibra kararının hukuki niteliğini feragat olarak açıklayan görüş azınlıktadır. Doktrinde Aytaç (2007); ibra kararının sadece muaccel zararlar bakımından değil, aynı zamanda müstakbel zararlar bakımından da geçerli olduğunu ileri sürerek ibra kararının feragat niteliğinde kabul edilebileceğini savunmaktadır¹⁵⁴.

Ulusoy (2003) ise; genel anlamda feragat kabul edilmesinden ziyade, yalnızca yönetim kurulu üyelerinin şirketi zarara uğrattıkları ve bu zarar miktarının kesin olarak bilinmesinin mümkün olması halinde; genel kurulun almış olduğu ibra kararının feragat niteliğinde olabileceğini savunmaktadır¹⁵⁵.

İbra kararı, Yönetim kurulu üyelerinin ilgili dönemde kusursuz yönetim sergilemeleri neticesinde anonim şirketin sorumluluk davası açma hakkından vazgeçtiği anlamına gelirken; alacaklılar ve pay sahipleri yönünden borç devam ettiği için, bu karar feragat olarak değerlendirilemeyecektir¹⁵⁶.

2.2.2.7 Sulh Sözleşmesi Görüşü Niteliği

Sulh sözleşmesi, muaccel yahut müstakbel bir uyuşmazlık halinde tarafların birbirlerine karşılıklı ödün vererek sonlandırdıkları sözleşmedir. Bu sözleşmenin en önemli özelliği her iki tarafın da fedakarlıkta bulunmasıdır. Sulh, tarafların karşılıklı rıza ve ödünlerde bulunması ile kurulan, iki tarafa borç yükleyen bir sözleşmedir¹⁵⁷. Tek bir tarafın fedakarlığı ile sulh sözleşmesi kurulamaz böyle bir durumda bir haktan feragat, bağışlama veya borç ikrarı söz konusu olabilir.

İbra sözleşmesi ile sulh sözleşmesi en önemli fark, ibra da her iki tarafın karşılıklı olarak ödün vermesine gerek yok iken; sulh sözleşmesinde her iki tarafın da fedakarlıkta bulunması gerektiğidir. İbra sözleşmesinde borcun varlığı nettir ve bu borç sona ermesi için ibra sözleşmesi yapılır. Sulh sözleşmesinde ise net bir borç olmayabilir veya sözleşmenin konusu bir uyuşmazlık ya da belirsizlik şeklinde olabilir. Bu sebeple sulh her zaman borcu sona erdiren bir sözleşme olarak ortaya çıkmayabilir¹⁵⁸.

¹⁵³Gümüüş,M.A. (2015). s.68.

¹⁵⁴Çelik,A. (2007). s.25.

¹⁵⁵Ulusoy,E. (2003). s.268.

¹⁵⁶Çalışkan, M. (2019). s.180.; Canöz S.(2021). s.66.

¹⁵⁷Canöz S. (2021).s.62.; Metin, U. C. (2016). Maddî Hukuk Anlamında Sulh Sözleşmesi. *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 11(1), s.294. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/eruhfd/issue/35553/394710>

¹⁵⁸Kantarci,B. (2022). s.120.

Sulh sözleşmesi sui generis bir sözleşmedir, TBK’da düzenlenmemekle birlikte HMK kapsamında düzenlenmiştir. Taraflar sulh sözleşmesini kendi aralarında yapabileceği gibi, mahkeme huzurunda da gerçekleştirebilirler¹⁵⁹.

Anonim şirketlerde ibra kararı, genel kurulun tek taraflı irade beyanı açıklaması niteliğindedir. Sulh sözleşmesinin çift taraflı ve karşılıklı düzenlenebilmesi nedeniyle ibra kararının hukuki niteliği, sulh sözleşmesi niteliğinde tanımlanamayacaktır.

İbra kararının sulh ile açıklanamayacağı ve farklı iki hukuki kavram olduğu kanun koyucu tarafından net şekilde belirtilmiştir. TTK.m.559’e göre; “*Kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin, denetçilerin, şirketin kuruluşundan ve sermaye artırımından doğan sorumlulukları, şirketin tescili tarihinden itibaren dört yıl geçmedikçe sulh ve ibra yoluyla kaldırılamayacağı*” hususu çok açıktır.

İbra kararı ile sulh sözleşmesi şarta bağlı olma noktasında farklılık göstermektedir¹⁶⁰. İbra kararı ve ibra sözleşmesi şekil yönünden de farklılık göstermektedir. İbra kararı, bir genel kurul kararıdır bu nedenle genel kurul kararlarının alındığı şekilde ibra kararının alınması gerekmektedir. Sulh ise, taraflar arasında yapılabileceği gibi mahkeme huzurunda da yapılabilir. Ancak; bir yönetim kurulu üyesi ile anonim şirket arasında mahkeme dışında yapılan sulh sözleşmesi genel hükümlere tabi olmakta ve sadece taraflar arasında hüküm doğurmaktadır. Bu nedenle sulh sözleşmesine rağmen şirket, yönetim kurulunda üye sıfatına haiz kimselere karşı sorumluluk davası açılabilir. Böyle bir durumda yönetim kurulu üyeleri yapılan sulh sözleşmesini şirkete karşı bir def’i olarak ileri sürebilir.

TTK’da sulh ve ibraya ilişkin özel bir düzenleme yapılmıştır. TTK madde 559’e göre; azınlık pay sahipleri sulh ve ibraya karşı olmaları halinde sulh ve ibra kararı genel kurul tarafından onaylanması mümkün olmamaktadır¹⁶¹. 4 yıllık bu süre geçmeden genel kurul sulh veya ibra kararı alsa dahi alınan bu kararı emredici hükümlere aykırılık sebebiyle geçersiz olduğu kabul edilir¹⁶².

Anonim şirketlerde ibra kararı dahilinde şirketin ve ibra kararı hakkında olumlu oy kullanmış pay sahipleri ile ibra kararını bilerek payı iktisap eden pay sahiplerinin yönetim kurulu üyeleri hakkında sorumluluk davası açma hakkı sona erer¹⁶³. Yönetim kurulu üyeleri ile anonim şirket arasında yapılan sulh sözleşmesindeki sonuç benzerdir. İbra kararına rağmen ; azledilmeyen yönetim kurulu üyelerinin şirket ile arasındaki vekalet sözleşmesi çerçevesinde görevlerine devam etmelerinde hukuki bir engel bulunmamaktadır. Sulh sözleşmesi , taraflar arasındaki sözleşme ilişkisini sona erdirmeye amacı ile yapılmaktadır. Böyle bir durumda yönetim kurulu üyeleri sulh sözleşmesini açılacak dava da def’i olarak ileri sürebilirler.

¹⁵⁹Kılınç A. (2019). Mahkeme Dışında Yapılan Sulh ve Yargılamaya Etkisi. *İstanbul Hukuk Mecmuası*, 77(2), s.510.

¹⁶⁰Bkz. Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 313/4 hükmü gerekçesi

¹⁶¹Kantarci, B. (2022). s120.

¹⁶²Bkz. Türk Ticaret Kanunu madde 447/I-c hükmü gerekçesi <https://www.muglabarosu.org.tr/Upload/files/pdf/TTK%20Madde%20Gerek%C3%A7leri.pdf> adresinden 28 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

¹⁶³Pulaşlı (2022). *Şirketler Hukuku Şerhi*, s.3017.

2.3 Karşılaştırılmalı Hukukta İbra ve İbra Kararının Hukuki Niteliği

2.3.1 İsviçre Hukuku

İsviçre hukukunda, anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin ibrası yeterli olarak düzenlenmediğinden; İsviçre Borçlar Kanunun çeşitli hükümlerinde dolaylı olarak değinilen hükümler ve uygulama ile uyuşmazlıklara çözüm bulunmaktadır. Bu eksiklik sebebiyle ibranın hukuki niteliği doktrinde tartışılmakta ve uygulamada sorun olmaktadır.

İsviçre ve Türk hukuklarında şirketler hukuku anlamında ibra kararı çok benzer düzenlenerek, doktrin ve yargı kararlarının her ikisinde de baskın görüş, ibranın menfi borç ikrarı olduğu yönündedir¹⁶⁴. Ancak doktrinde bazı görüşler ;ibranın sulh sözleşmesi ve feragat olduğu yönündedir¹⁶⁵. Türk Hukukunda olduğu gibi İsviçre yargı kararlarında da ibra, şirketin genel kurulu tarafından yapılan bir işlem olması nedeniyle, sözleşme ile açıklanması mümkün olamayacağından bu görüşlere katılmamaktayız.

2.3.2 Alman Hukuku

İsviçre ve Türk hukukunda ibra kararı benzer düzenlenirken; Alman Hukukunda farklılıklar söz konusudur. Alman hukuku , yönetim kurulu üyelerinin hesap dönemindeki işlemlerinin onaylanmasının ileriye dönük güven açıklaması oluşturduğunu ancak ; ibra kararına rağmen tazminat davasının açılmasının mümkün olduğunu kabul etmektedir. Alman Hukukunda , öncelerde ibranın hukuki niteliği tartışmalıydı¹⁶⁶. Nitekim Alman Ticaret Kanununun 260. Maddesine göre ibra ; Yönetim kurulu üyelerinin görevde oldukları dönemde işlemlerinin kusurlu olmadığı hallerde, şirketin Yönetim Kurulu üyelerine sorumluluk yöneltmeyeceğinden, ibra kararı menfi borç ikrarı ya da feragat olarak nitelendirilmekteydi. 1965 yılında yapılan değişiklik ile ibranın hukuki niteliğine açıklık kazandırılmış ve feragat niteliğinde olmadığı kanun maddesi ile hüküm altına alınmıştır¹⁶⁷. Böylece ibra kararı, hukuki niteliği güven açıklaması olarak belirlendiğinden önemini yitirmiştir.

2.3.3 Avrupa Birliği Hukuku

Avrupa Birliği Hukukunda ibra düzenlenmemiştir. Şirketin açacağı sorumluluk davasında ibranın bir etkisi bulunmamaktadır. Anonim Şirketler ile ilgili son düzenleme 2004 yılında yürürlüğe giren Tüzük¹⁶⁸ ile olmuştur. Tüzük'te ibra hususu ile ilgili düzenleme yapılmamış, üye ülkelerin genel geçer hükümlerine atıf ile yetinilmiştir¹⁶⁹.

¹⁶⁴Canözü S. (2021).s.39-40.

¹⁶⁵Akkaya, A. (2019). s.27.

¹⁶⁶Bkz. 1937'de yürürlüğe giren Alman Paylı Ortaklar Kanunu.

¹⁶⁷Bkz. 1965 tarihli Alman APOK Madde 120 hükmü gerekçesi.

¹⁶⁸Bkz.08.10.2001 tarihinde 2157 numaralı Tüzük.

¹⁶⁹Canözü S. (2021).s.39.

2.4 İbra Kararının Özellikleri

2.4.1 İbra Kararının Emredici Nitelikte Olması Özelliği

TBK ile TTK hükümleri arasında temel bir fark bulunmaktadır. TBK hükümleri kural olarak tamamlayıcı ve yorumlayıcı hükümlerdir. TBK kural olarak taraflara kendi aralarındaki ilişkilerde irade özerkliği kapsamında sözleşme şartlarını serbestçe belirleyebilme imkânı vermektedir. Buna karşılık, bilhassa anonim şirketlere ilişkin hükümler emredici nitelik arz etmektedir (TTK m.340).

Anonim şirketlere ilişkin hükümlerin emredici nitelik arz etmesi, bu hükümlerin kamu düzenini yakından ilgilendirmesinden dolayıdır. Bu hususu kanun koyucu gerekçe, pay sahiplerinin, alacaklıların haklarını sınırlayan ve zedeleyen şekilde tanzimlerin esas sözleşmelere dahil edilmesini sınırlandıran, çeşitli kurumların şirketlere talep ettikleri sözleşme hükümlerinin eklenmesi yolunu kapatma ve hukukun üstünlüğünü tesis etme amaçları ile açıklamaktadır.

Anonim şirketlere ilişkin hükümlerin emredici nitelikte olmasının sonucu olarak ibra ve ibra ile ilişkili tüm düzenlemeler emredici niteliktedir¹⁷⁰. Yöneticilerin sorumluluğuna ilişkin hükümler, açık ve örtülü ibra kararının verilebilmesi açısından şirketin hesapları ve bunların genel kurula sunulması ile pay sahiplerinin bilgi alma hakları ile şirketin bilanço ve diğer mali tablolarının hazırlanmasına ilişkin hükümler, ibra kararının alınmasında oy hakkına sahip olanlar ve oy yasaklarına ilişkin hükümlerin hepsi emredici nitelik arz etmektedir. Bunlar dışında kalan anonim şirketlerde ibrayı doğrudan veya dolaylı etkileyen diğer hükümlerin de kanunda aksine açıkça bir ifade olmadığı sürece, emredici niteliktedir.

2.4.2 İbra Kararının Genel Kurulun Takdirinde Olması Özelliği

Anonim şirketlerde ibra kararı, TTK 408/II-b'e göre; Genel Kurulca devredilemez, başka organa, kişiye esas sözleşme ile bırakılamaz görevleri arasında sayılmıştır.

TTK¹⁷¹408/II-b'e göre; “Çeşitli hükümlerde öngörülmüş bulunan devredilemez görevler ve yetkiler saklı kalmak üzere, genel kurula ait aşağıdaki görevler ve yetkiler devredilemez:b)Yönetim kurulu üyelerinin seçimi, süreleri, ücretleri ile huzur hakkı, ikramiye ve prim gibi haklarının belirlenmesi, ibraları hakkında karar verilmesi ve görevden alınmaları” maddeden anlaşılabacağı üzere ibra kararı Genel Kurulun devredilemez görev ve yetkileri arasında sayılarak genel kurulun takdirine bırakılmıştır¹⁷². Genel Kurul takdir yetkisini kullanırken, TMK 2'e göre dürüstlük

¹⁷⁰Karasu,R. (2015). Emredici Hükümler İlkesinin Kapalı Tip Anonim Şirketler ve Limited Şirketler Açısından Doğurduğu Sorunlar Ve Çözüm Önerileri. *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi*, 1(1), s.115-132. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/199313>.

¹⁷¹Resmi Gazete 14.2.2011 tarihli ve 27846 sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

¹⁷²Kantarci,B. (2022).s114.; Pulaşlı H. (2022). *Şirketler Hukuku Şerhi*. s.3000.; Altaş,S. (2020).*Uygulamalı Anonim Şirketler Hukuku*, s.477.; Şener,O.H. (2019).s. 429.

kurallarına aykırı hareket etmemelidir, aksi takdirde genel kurul kararının iptalinin talep edilebilecektir¹⁷³.

Genel Kurul toplantıları olağan ve olağanüstü olarak gerçekleşmektedir. TTK madde 409'a göre; "olağan genel kurul toplantıları *her faaliyet dönemi sonundan itibaren üç ay içinde yapılır ve yönetim kurulu üyelerinin ibraları zorunlu gündem maddeleri arasında sayılmaktadır.*" şeklinde toplantı usulleri belirlenmiştir¹⁷⁴.

Olağanüstü Genel Kurul toplantılarında; Yönetim Kurulu üyelerinin ibra kararı alınabilir. Aksine ilişkin kanuni bir düzenleme bulunmamaktadır.

Genel Kurulun ibra kararı, TTK madde 445¹⁷⁵ hükmünde sayılan haller saklı kalmak kaydıyla; başka bir genel kurul kararıyla kaldırılamaz ancak; şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde açılacak genel kurul kararının iptali konulu davanın neticesinde vereceği karar ile iptal edilebilir. Genel Kurul kararlarının iptalinin, mahkeme kararı ile olmasının kanaatimizce kazanılmış hak ve hukuki güvenlik ilkesine dayanmaktadır. Zira Genel Kurul kararı ile ibra edilen Yönetim Kurulu üyelerinin, kolaylıkla yeniden başkaca bir Genel Kurul kararı ile ibra edilmemeleri yönünde bir karar alınabilir. Böyle bir durumda ibra edilen Yönetim Kurulu üyelerinin hukuk tarafından koruma altına alınmış kazanılmış hakları¹⁷⁶ yok olacak ve yönetim kurulu üyelerinin ani değişim riskine maruz kalmaları hukuk güvenliği ilkesine¹⁷⁷ aykırılık teşkil edecektir¹⁷⁸.

¹⁷³ Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, E.2015/10277, K.2016/5229 Sayılı ilamı; "Anonim şirketlerde, şirket ile yönetim kurulu üyeleri arasındaki hukuki ilişkide yönetim kurulu üyelerinin, ortaklığın yönetimi ve iş yılı sonunda hesap verme yükümlülüğü bulunmakla birlikte ibra edilmeyi talep hakkı da vardır. Genel kurulun ibra konusunda geniş taktir yetkisi bulunmaktadır. Fakat bu yetki sınırsız değildir. Genel kurul sorunsuz bir bilanço ve yıllık raporla faaliyet dönemine ait işlemlerin hesabını veren bir yönetim kuruluna ibra vermekle yükümlüdür." <https://ea70330bbfe919e2312426c9be35e661274d7d97.vetisonline.com/belge/y-11-hd-e-2015-10277-k-2016-5229-t-09-05-2016/2420018/> adresinden 28 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

¹⁷⁴ TTK m.409; "Olağan toplantı her faaliyet dönemi sonundan itibaren üç ay içinde yapılır. Bu toplantılarda, organların seçimine, finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna, kârın kullanım şekline, dağıtılacak kâr ve kazanç paylarının oranlarının belirlenmesine, yönetim kurulu üyelerinin ibraları ile faaliyet dönemini ilgilendiren ve gerekli görülen diğer konulara ilişkin müzakere yapılır, karar alınır." Bu maddeden anlaşılacağı üzere bilanço onaylamak suretiyle alınacak örtülü ibra kararı da açıkça genel kurulun takdirdindedir. Bkz. Türk Ticaret Kanunu madde 409 hükmü gerekçesi <https://www.muglabarosu.org.tr/Upload/files/pdf/TTK%20Madde%20Gerek%C3%A7leri.pdf> 28 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

¹⁷⁵ TTK m.445; "446 ncı maddede belirtilen kişiler, kanun veya esas sözleşme hükümlerine ve özellikle dürüstlük kuralına aykırı olan genel kurul kararları aleyhine, karar tarihinden itibaren üç ay içinde, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde iptal davası açabilirler" şeklindedir. TTK madde 446'ya göre iptal davası açabilecek kişiler ; " Toplantıda hazır bulunup da karara olumsuz oy veren ve bu muhalefetini tutanağa geçirten, Toplantıda hazır bulunsun veya bulunmasın, olumsuz oy kullanmış olsun ya da olmasın; çağrının usulüne göre yapılmadığını, gündemin gereği gibi ilan edilmediğini, genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişilerin veya temsilcilerinin toplantıya katılıp oy kullandıklarını, genel kurula katılmasına ve oy kullanmasına haksız olarak izin verildiğini ve yukarıda sayılan aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu ileri süren pay sahipleri, Yönetim kurulu, Kararların yerine getirilmesi, kişisel sorumluluğuna sebep olacaksa yönetim kurulu üyelerinden her biri iptal davası açabilir ''.

¹⁷⁶ Çoban Atik, A. (2013). İdare Hukukunda Kazanılmış Hak İlkesi, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 21(1), s.12-13 <https://dergipark.org.tr/tr/pub/suhfd/issue/26651/281260>.

¹⁷⁷ Çaptuğ, M. (2021). Hukuki Güvenlik İlkesinin Kavramsal Gelişimi, *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, 9(17), s.133 <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mdergi/issue/63043/957891>.

¹⁷⁸ Bkz. aynı görüşte Bozkurt, T. (2013). *Themis Ticaret Hukuku- Şirketler ve Kooperatifler Hukuku* (8.Baskı). II.Cilt. Onikilevha yayınları, s.353.

2.4.3 İbra Kararının Yenilik Doğuran Hak Olması Özelliği

İbranın bir yenilik doğuran hak olmasından kaynaklı olarak yenilik doğuran hakların özelliklerinden olan; tek taraflı irade açıklamasıyla kullanılma, kayıt ve şarta bağlanamama, bir kez kullanılmakla tükenme ve yeni bir kararla geçmişe etkili olarak sonuç doğuramama gibi özellikler ibra kararı için de geçerlidir.

Anonim şirket genel kurulunca, yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmesine yönelik kararı, TTK madde 445 saklı kalmak kaydıyla, zamanaşımı süresi içinde başkaca bir Genel Kurul tarafından kaldırılamaz¹⁷⁹. Başka bir Genel Kurul kararı ile kaldırılamayan ibra kararı yönünden, Genel Kurul Kararının iptali davası açılabilir¹⁸⁰.

TBK¹⁸¹ madde 132'e göre; *“Borcu doğuran işlem kanunen veya taraflarca belli bir şekle bağlı tutulmuş olsa bile borç, tarafların şekle bağlı olmaksızın yapacakları ibra sözleşmesiyle tamamen veya kısmen ortadan kaldırılabilir.”* hükmü bakımından incelenecek olursa ibra, nitelik itibarıyla bir sözleşmedir. Dolayısıyla iki taraflı olarak yapılması gerekir ancak ortaklıklar hukuku bağlamında incelediğimiz yönetim kurulunun ibrası kavramı, bir sözleşme olarak değerlendirilmemelidir. Tek taraflı irade açıklaması ile kullanılan bir tasarruf işlemi olarak kabul edilmelidir.

Borcu sona erdiren ibra sözleşmesinin tanzimi, borçlunun katılımı ile mümkündür. Ancak TTK'da ibra kararının alınmasında yetkili organ Genel Kuruldur. Genel Kurulun ibra kararının, yönetim kurulu tarafından kabulü aranmamaktadır¹⁸². Son tahlilde ortaklıklar hukuku alanındaki ibra ile borçlar hukuku anlamındaki ibranın farklılığının kabulü gerekmektedir.

2.5 İbranın Türleri

İbra, genel kurul tarafından olağan genel kurul toplantısında alınabileceği gibi bilançonun onaylanmasıyla da alınabilir. Yönetim kurulundaki üyelerin ibra¹⁸³ edilmesine dair olağan genel kurul toplantısında gündemde yer verilerek açıkça bir ibra kararı alınmışsa açık ibra kararından bahsederiz. TTK'da bilançonun onaylanmasıyla, yönetim kurulundaki üyelerin ibra edilmesi örtülü ibra kararı anlamına gelmektedir. TTK'da açık ibra hakkında düzenleme bulunmamaktadır¹⁸⁴.

2.5.1 Açık İbra

Türk Ticaret Kanunu'nda açık ibraya ilişkin tanımlama mevcut değildir. İbranın genel kurulda açıkça karar alma suretiyle yapılması durumunda açık ibra söz

¹⁷⁹Bkz.TTK madde 558/1 hükmü gerekçesi. (Kazanılmış hak ve hukuki güvenlik ilkesi) <https://www.muglabarosu.org.tr/Upload/files/pdf/TTK%20Madde%20Gerek%C3%A7eleri.pdf> adresinden 28 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

¹⁸⁰Altaş,S. (2020). *Uygulamalı Anonim Şirketler Hukuku* s.481.

¹⁸¹Resmî Gazete 14.2.2011 tarihli ve 27846 sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

¹⁸²Türe, M. (2021). s. 90.

¹⁸³Genel kurul, yönetim kurulu üyelerinden bir veya bir kaçını ibra edebileceği gibi tamamını da ibra edebilir. Bkz.aynı görüşte; Şener,O.H. (2019). *Teorik Ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku* (4.Baskı) .Seçkin yayınevi. s.428

¹⁸⁴Akkaya, A. (2019).s.40.

konusu olur¹⁸⁵.Yönetim kurulu üyelerinin ibrası, olağan genel kurul toplantısının özel gündem maddesi olmak zorundadır¹⁸⁶. Ancak ibra kararının olağanüstü genel kurulda alınmasında da bir engel yoktur. Açık ibra kararı, genel ibra veya özel ibra şeklinde alınabilir.

Yargıtay, Yönetim Kurulu üyelerine ilişkin ibranın, açık ibra şeklinde yapılması gerektiği görüşündedir¹⁸⁷.Nitekim;“*Dava, Anonim Şirket Genel Müdürlüğü aleyhine açılmış sorumluluk davasıdır.Mahkemece, sorumluluğa yol açan maaş ödemeleri ve şirket adına alınan kayıtlara girmeyen malların alınıp tarihi itibari ile bu tarihlerden sonra yapılan iki genel kurulda davalının ibra edildiği gerekçesi ile davanın reddine karar verilmiştir.Ancak, dosyada mevcut genel kurul tutanakları ve diğer deliller ile aynı zamanda yönetim kurulu üyesi olan davalının iddia edilen sorumluluk sebepleri ile genel kurul gündemine getirilmek sureti ile tartışılıp ibra edildiğine dair bir değerlendirme yapılmamıştır.Genel kurul tarafından verilen ibra kararlarının hukuki sonuç doğurabilmesi için ibranın açık ibra, yani somut olayların tartışılıp değerlendirilmek sureti ile ilgililerin ibrasına karar verilmesi gerekmektedir*” şeklindedir.

2.5.1.1 Genel İbra

Genel ibra, herhangi bir sınırlama olmaksızın genel kurul tarafından alınan bir karardır. Genel ibra kararlarında kişi, süre, işlem bakımından bir sınırlama söz konusu değildir¹⁸⁸.Genel kurulun bilgisine sunulmayan¹⁸⁹ ve tartışılmayan hususlar nedeniyle ibra kararının geçersizliği gündeme gelebilir. Örneğin;

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi , E. 2019/998 , K. 2020/3422 Sayılı ilamı;“*Bu durumda mahkemece, uyuşmazlığın aydınlatılması yükümlülüğü çerçevesinde yukarıda anılan iddianın öncelikle davacı için bir zarar olup olmadığı varsa miktarının denetlenebilir bir şekilde gerektiğinde bilirkişi kurulu marifeti ile kuşkuyla yer bırakmaksızın saptanması, bu hususun şirket için bir zarar kalemi olarak kabulü halinde, yönetim ve denetim kurulu eski üyelerinin, TTK'nın 336 vd. maddeleri bağlamında ispat külfeti ters çevrilmiş kusur sorumluluğu ilkeleri çerçevesinde, kusursuzluklarını kanıtlayamamaları halinde oluşan zarardan sorumlu olduklarının ilke olarak kabulü ve ayrıca ibranın sonuç doğurabilmesi için yukarıda da açıklandığı üzere açık ibra olması gerektiği hususları nazara alınarak sonucuna göre bir karar vermek gerekirken eksik inceleme ve yanılıklı değerlendirmeye dayalı yazılı gerekçe ile hüküm tesisi doğru olmayıp kararın bozulması gerektiğinden Dairemizin*

¹⁸⁵Ayhan, R.,Çağlar H. ve Özdamar M. (2021).s.405.

¹⁸⁶Önder,M.F. ve Karademir, H. (2017). İbra Kararında Oy Hakkından Yoksunluk. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(4), s.179.

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/ohuibf/issue/31295/333308> ; Altaş,S. (2021). *Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirketler*, s. 916.

¹⁸⁷Yargıtay 11. Hukuk Dairesi , E.2012/10887, K.2013/9792 Sayılı ilamı;

<https://ea70330bbfe919e2312426c9be35e661274d7d97.vetisonline.com/belge/y-11-hd-e-2012-10887-k-2013-9792-t-13-05-2013-anonim-sirket-genel-muduru-aleyhine-acilmis-sorumluluk/1385342/> adresinden 25 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

¹⁸⁸Akkaya, A. (2019). s.41.

¹⁸⁹Bilanço, yıllık faaliyet raporu ve diğer finansal tablolarda yer almayan ancak; genel kurul toplantısında tartışılan konular ibra kapsamında kabul edileceği kanaatindeyiz. Bkz.aynı görüşte; Pulaşlı ,H. (2022). *Şirketler Hukuku Şerhi*. s.2677.

02.10.2018 tarih, 2016/14999 E-2018/5915 K. sayılı onama ilamının kaldırılarak mahkemece verilen kararın yukarıda açıklanan gerekçe ile bozulmasına karar vermek gerekmiştir”¹⁹⁰.

Aynı nitelikteki Yargıtay 11. Hukuk dairesinin 2012/10887 E. 2013/9792 K. Sayılı ilamı: “Dava, Anonim Şirket Genel Müdürü aleyhine açılmış sorumluluk davasıdır. Mahkemece, sorumluluğa yol açan maaş ödemeleri ve şirket adına alınan kayıtlara girmeyen malların alınış tarihi itibari ile bu tarihlerden sonra yapılan iki genel kurulda davalının ibra edildiği gerekçesi ile davanın reddine karar verilmiştir. Ancak, dosyada mevcut genel kurul tutanakları ve diğer deliller ile aynı zamanda yönetim kurulu üyesi olan davalının iddia edilen sorumluluk sebepleri ile genel kurul gündemine getirtilmek sureti ile tartışılıp ibra edildiğine dair bir değerlendirme yapılmamıştır. Genel kurul tarafından verilen ibra kararlarının hukuki sonuç doğurabilmesi için ibranın açık ibra, yani somut olayların tartışılıp değerlendirilmek sureti ile ilgililerin ibrasına karar verilmesi gerekmektedir. Bu durumda, mahkeme gerekçesinde belirtilen ibra kararının açıklanan anlamda ibra kararı olup olmadığının değerlendirilmek sureti ile sonucuna göre karar verilmesi gerekirken eksik inceleme ile karar verilmesi doğru olmamış, bozmayı gerektirmiştir”¹⁹¹.

Söz konusu içtihattan da görüldüğü üzere Yargıtay tarafından benimsenen görüşe göre ibra, ‘açık ibra’ olmalıdır. Aksi takdirde ibra , geçerli hukuki sonuç doğurmayacaktır. Son olarak ibra, şirketin iç ilişkisiyle ilgilidir ve alacaklıların açacağı sorumluluk davalarına etki etmez.

Anonim şirket ortaklarının, yönetim kurulu üyelerinin sebep olduğu dolaylı zararlar nedeniyle açacakları sorumluluk davalarında; ibra kararında olumlu oy kullanan ve ibra kararına rağmen pay kazanan ortaklar dava açamazlar. Olumsuz oy veren yahut çekimser oy kullanan ortakların ise, dolaylı zararlar sebebiyle ibra tarihinden itibaren altı aylık hak düşürücü süre içerisinde dava açabilirler¹⁹².

2.5.1.2 Özel İbra

Genel Kurul genel iradesiyle değil, ibranın kapsamını daraltarak veya genişleterek veya kanunla sadece belirli hususlara ilişkin olarak ibra kararı verirse bu özel ibra kararıdır. Tek taraflı bir hukuki işlem olan ibra kararının genel kurul tarafından serbestçe kararlaştırıldığı durumlarda, özel açık ibra kararı söz konusu olur¹⁹³.

Açık ibranın diğer tipi olan özel ibra kararının içeriği, genel kurul tarafından belirlenebilir ve yönetim kurulunda yer alan üyelerin ve denetçilerin kişi, yetkili oldukları faaliyet döneminde yaptıkları işlemler yönünden içeriğin belirlenmesi

¹⁹⁰Yargıtay 11. Hukuk Dairesi , E. 2019/998 , K. 2020/3422 Sayılı ilamı, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/pf/sorgula.xhtml> adresinden 25 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

¹⁹¹<https://ea70330bbfe919e2312426c9be35e661274d7d97.vetisonline.com/belge/y-11-hd-e-2012-10887-k-2013-9792-t-13-05-2013-anonim-sirket-genel-muduru-aleyhine-acilmis-sorumluluk/1385342/> adresinden 28 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

¹⁹²Canözü, S. (2021).s.434.

¹⁹³Türe, M. (2021). s. 97.

halinde ibrası sağlanabilmektedir. Özel ibra ,geçerlilik denetiminde genel ibra kararı hükümlerine tabidir ve genel kurula sunulan doğru bilgilerle belirlenir¹⁹⁴. Yönetim kurulu üyelerinin , ibra kararının geçerliliğini etkileyecek seviyede bilanço hatalı ya da yanlış düzenlemesi, gerçek dışı ifade ve belgelere yer verilmesi halinde ibra kararının geçersizliği tartışılabilir¹⁹⁵.Ancak ; basiretli hareket eden bir yönetim kurulu üyesinin işlemlerinin özenli olmasına rağmen farketmeksizin bir takım hataları genel kurula sunması halinde ; bu yanlış bilgilerin genel kurulun ibra kararına etki edip etmeyeceği hususuna göre değerlendirme yapılacaktır¹⁹⁶.

İbra kararı kişi bakımından sınırlandırılabilir¹⁹⁷. Örneğin belli bir kısım üyelerin ibrası mümkündür. İbra kararı konu yönünden de sınırlandırılmış olabilir.İbra kararını veren organ , genel kurul olduğu için kararın kapsamını da genel kurul belirlemektedir. Bu kapsam genişletilebileceği gibi daraltılması da mümkündür¹⁹⁸.İbra kararı süre yönünden de sınırlandırılabilir. İbranın sadece belli süredeki işlemleri kapsayacağına karar verilebilir. Bu gibi hallerde özel nitelikli ibradan bahsedilir.

2.5.2 Örtülü İbra

Örtülü ibra, Genel Kurul tarafından bilançonun onaylanmasına ilişkin alınan kararın aksi bir düzenleme bulunmaması halinde kanunen ibra sayılmasıdır.

TTK'nun¹⁹⁹ Madde 424'e göre; "*Bilançonun onaylanmasına ilişkin genel kurul kararı, kararda aksine açıklık bulunmadığı takdirde, yönetim kurulu üyelerinin, yöneticilerin ve denetçilerin ibrası sonucunu doğurur.Bununla beraber, bilançoda bazı hususlar hiç veya gereği gibi belirtilmemişse veya bilanço şirketin gerçek durumunun görülmesine engel olacak bazı hususları içeriyorsa ve bu hususta bilinçli hareket edilmişse onama ibra etkisini doğurmaz.*"

Kanun hükmü açıkça, bilançonun onaylanmasına ilişkin kararı ibra olarak kabul etmiştir²⁰⁰. Yani genel kurul gündeminde ibra kararı olmasa dahi bilançonun onaylanması kararı verildiğinde bu karar yönetim kurulunun ibrası sonucunu doğuracaktır²⁰¹. Madde hükmünde, aksinin kararlaştırılabileceği de belirtilmektedir. Yani bilanço onaylanması durumunda dahi yönetim kurulunun ibra edilmemiş kabul edilmesi mümkündür.

İbra kararı, kanun koyucu tarafından TTK kapsamında mali ve idari yönden olarak ayrıma tabi tutulmamıştır. Özellikle spor kulüplerinde esas sözleşmelerine eklenen mali ve idari ibranın ayrı ayrı inceleneceği hükmü gereğince; mali yönden ibra

¹⁹⁴Ayhan, R.,Çağlar H. ve Özdamar M.(2021).*Şirketler Hukuku Genel Esaslar*. s.407.

¹⁹⁵Pulaşlı,H. (2022). *Şirketler Hukuku Şerhi*, s.3014.; Şener,O.H.(2019). s. 431.; Çalışkan,M. ve Ömür, R. (2020). s.175.

¹⁹⁶Canözü S. (2021).s.337.

¹⁹⁷Aydemir, F. (2011). Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrasının Hukuki Sonuçları. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 69(1-2), s.1076. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuhfm/issue/9185/115064>

¹⁹⁸Akkaya, A. (2019). s.41.

¹⁹⁹Resmî Gazete 14.2.2011 tarihli ve 27846 sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

²⁰⁰Bilançonun tasdiki ile alınan örtülü ibra kararı, genel ibra niteliğinde kabul edilmektedir. Bkz.aynı görüşte; Akkaya, A. (2019). s.41.

²⁰¹Türe, M. (2021). s. 99.

edilen yönetim kurulu üyelerinin idari yönden ibra edilmemesi gündeme gelmektedir²⁰². Dernekler Kanunu ve Türk Medeni Kanunu uyarınca GS Spor Kulübü'nün tüzüklerinde, yönetmeliklerinde yönetim kurulu üyelerinin ve denetçilerin hem mali yönden hem de idari yönden ibra edilmelerine ilişkin düzenlemeler mevcuttur²⁰³. 2011 yılında gerçekleşen GS Kulübü olağan genel kurul toplantısında; Yönetim Kurulu başkanı ve üyeleri mali yönden ibra edilirken , idari yönden ibra edilmemiştir. Şirketler genellikle ekonomik menfaatlere dayalı olarak kurulmasına rağmen GS gibi spor kulüpleri bir ideolojik amaç için yani daha çok maneviyat için kurulduklarından Yönetim Kurulu üyelerinin idari yönden ibra edilmeme hali gündeme gelmiştir. Yönetim Kurulu başkanı ve Yönetim Kurulu üyelerinin idari yönden ibra edilmemesi ile; Yönetim Kurulu Başkanının tekrar aday olmasına ve seçilmesine engel olunmak istenmiştir. İdari yönden ibra edilmeme sorunu mahkemeye intikal etmiş ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 14.05.2014 tarihli kararında; her ne kadar GS Kulübünün tüzüğünde mali ve yönetsel (idari) yönden ibra edileceği yer olsa da ; Yönetim Kurulu'nun mali ve idari çalışmalarına ilişkin rapor, genel kurul tarafından kabul edildiğinde, yönetim kurulu üyelerinin idari olarak ibra edilmeme durumu ortadan kalkmıştır. Spor Kulüplerinde, önemli olan parayla ilgili hesapların verilmesidir, yönetim kurulu üyeleri, mali açıdan kusursuzken idari açıdan hatalı bulunamazlar şeklinde ibra reddinin iptaline karar verilmiştir²⁰⁴. Bu karar üzerine, idari yönden ibra edilmeyen GS Yönetim Kurulu Başkanı Adnan Polat, tek taraflı eylemlerde bulundukları ve itibarını zedeledikleri gerekçesiyle Genel Kurul'a tazminat davası açacağını o dönem kamuoyuna açıklamıştır²⁰⁵.

Anonim şirketlerde, finansal tabloların doğruluğu halinde dahi, şirketin daha yüksek kar elde etme şansından mahrum kalması veya yönetim kurulu üyelerinin şirketle işlem yapma veya rekabet yasağına aykırı davranması gibi durumlarda, idari ve mali açıdan ayrı ayrı ibra edilmeleri için esas sözleşmede hüküm bulunması gerektiğine inanmaktayız. Bu şekilde, kanuni bir boşluk esas sözleşme ile doldurulabilmektedir.

Örtülü ibra, bağımsız denetim raporunun eksik eksiksiz ve doğru bilgiler ile oluşturulmasına bağlıdır²⁰⁶. Bağımsız denetim raporunda²⁰⁷ bir kısım kayıtların

²⁰²Pulaşlı, H. (2022).*Şirketler Hukuku Şerhi*.s.3013.

²⁰³Galatasaray'ın tüzüğünde yer alan maddeye göre, Genel Kurul'un görevleri arasında ; Yönetim Kurulunun ve denetçilerin mali ve yönetsel olarak ibralarının ayrı ayrı görüşerek karara bağlamak sayılmıştır. Söz konusu tüzüğün 87. maddesinin 22. Fıkrası; "Genel Kurulca mali ve/veya yönetsel(idari) yönden aklanmama durumunda, en geç 30 (otuz) gün içinde Olağanüstü Seçim Genel Kurulunu toplantıya çağırarak" şeklindedir. Bu hükümden de anlaşılacağı üzere; hem mali hem de yönetsel (idari) yönden ibra edilmeyen üyeler bir seçim zamanı geçmeksizin yeniden seçilemezler ve aday olamazlar. <https://www.goal.com/tr/haber/ibra-etmek-ne-demek-mali-yonden-ibra-etmek-idari-yoenden-ibra-etmek-ne-demek/5n3ou6g7doee1xs7izg4apy57>.

adresinden 25 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

²⁰⁴Yargıtay Hukuk Genel Kurulu , E. 2013/2444 , K. 2014/663 Sayılı ilamı, <https://ea70330bbfe919e2312426c9be35e661274d7d97.vetisonline.com/belge/y-hgk-e-2013-2444-k-2014-663-t-14-05-2014/1680663/> adresinden 25 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

²⁰⁵<https://www.haberturk.com/spor/futbol/haber/1024352-adnan-polat-tazminat-davasi-aciyor> adresinden 25 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

²⁰⁶Çalışkan,M. ve Ömür, R. (2020). s.175; Pulaşlı H. (2022). *Şirketler Hukuku Şerhi*. s.3014.; Şener,O.H. (2019). s. 431.

²⁰⁷Bağımsız denetçilerin ibra edilmesi kararının anonim şirketin hangi organı tarafından verileceği TTK madde 408/2 hükmünde açıkça belirtilmemiştir ancak kanunda öngörülen istisna halleri saklı kalmak kaydıyla; denetçilerin seçim ile göreve gelmesi ve yine görevden alınması gibi hallerde genel kurul yetkili kılındığından kanaatimiz açık ibra kararına yetkili organın da genel kurul olacağı yönündedir.Bkz aynı görüşte; Canöz S. (2021).s.119.

usulsüz olmasına rağmen, bilançonun onaylanması halinde; yanlış bilgiler ibra kararına sebep olmuş ise; bu karar geçersiz olup örtülü ibranın gerçekleşeceğini düşünmemekteyiz. Zira ibra bir bütündür ve kural olarak bağımsız denetim raporu ve bilançodaki tüm kayıt ve işlemleri kapsar. Kanaatimizce yanlış bilgiler neticesinde verilen ibra kararının iptali yönünde dava açılabilir²⁰⁸.

Sonuç olarak, genel kurulun ibra kararı olsa dahi yönetim kurulu üyelerinin ortaklığın aleyhine faaliyetler tasarlayarak bilançoda yer vermemesi halinde şirkette zarar meydana gelirse söz konusu ibra geçerli olmaz, yöneticiler için sorumluluk davası açılması yoluna gidilebilir²⁰⁹.

2.6 İbra Kararı Alınması İçin Gereken Şartlar

Yönetim kurulunun ibrası, genel kurul tarafından gerçekleştirildiği için öncelikle genel kurulun karar almasına ilişkin genel şartlar mevcut olmalıdır. İşbu çalışmada, ayrıca ibra kararı için aranan şartlar üzerinde durulacaktır.

2.6.1 Süre

TTK; kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin, denetçilerin, şirketin kuruluşundan ve sermaye artırımından doğan sorumluluklarının şirketin tescili tarihinden itibaren dört yıl geçmedikçe sulh ve ibra yoluyla kaldırılamayacağını düzenlemiştir²¹⁰.

Doktrinde; yönetim kurulu üyelerinin, denetçilerin, şirketin kuruluşundan ve sermaye artırımından doğan sorumluluklarının ibra edilmesine ilişkin çeşitli görüşler vardır. Doktrindeki bir görüşe göre, kanun koyucu tarafından belirlenen dört yıllık süre zarfında ibra kararının yaptırımı butlan olacak olup; dört yıllık sürenin bitiminden sonra azınlığın itirazı söz konusu olsa da; alınan ibra kararının yaptırımı iptal edilebilirliktir. TTK madde 559'e göre; dört yıllık süre içinde verilen ibra kararı, dört yıllık süre zarfından sonra genel kurul tarafından onaylansa da; bu ibra kararı kanunun emredici hükmü nedeniyle geçerli kabul edilemez. Başkaca diğer görüş ise, ibra kararı mutlak butlan olarak kabul edilse dahi; kanunun belirlediği dört yıllık sürenin dolmasından sonra ibra kararı alınması yeniden mümkün olduğundan şirkete icazet hakkı verilmesi gerektiği yönündedir. Bu icazet için azınlığın lehte oy vermesi gereklidir²¹¹.

Kanaatimizce kanun koyucu açıkça, ; yönetim kurulu üyelerinin, denetçilerin, şirketin kuruluşundan ve sermaye artırımından doğan sorumluluklarının kaldırılabilmesi için gereken sürenin dört yıl olduğunu belirtmiştir. Dört yıl olmadan ibra kararı alınmış olması durumunda, bu konuda açık ve emredici hüküm olması

²⁰⁸Canöz S. (2021).s.91.; Türe, M.(2021). s. 101.

²⁰⁹Pulaşlı H. (2022). *Şirketler Hukuku Şerhi*. s.3014.; Şener,O.H.(2019). s. 431.

²¹⁰Çalışkan,M. ve Ömür, R. (2020). s.175; Canöz, s.253; Pulaşlı H.(2022). *Şirketler Hukuku Genel Esaslar* , s.705.

²¹¹Akkaya, A. (2019). s.49.

nedeniyle söz konusu kararın kesin hükümsüz olduğunun kabulü gerekmektedir²¹². İbranın kesin hükümsüz kabul edildiği durumda da yönetim kurulu üyelerinin sorumlu olmadıklarının kabulü mümkün olmayacağı için ibranın sonucu olan sorumluluk davası açılmaması durumu söz konusu olmaz. Son tahlilde, kanun tarafından dört yıl boyunca ibra yasaklanmıştır. İbra kararı alınabilmesi için bu dört yıllık süre şartına uyulması gerekmektedir.

2.6.2 Genel Kurul Kararı

Daha önce de ifade ettiğimiz üzere yönetim kurulunun ibrası kararı , genel kurulun devredilmez yetkilerindendir²¹³. Yani yönetim kurulunun ibrası, şartların mevcudiyeti durumunda kendiliğinden gerçekleşmez. Genel kurul tasdiki ile olur. Geçerli ve usulüne uygun genel kurul kararı ile ibra işlemi gerçekleşmiş olur.

İbra kararı, TTK kapsamında Genel Kurul gündeminde yer verilerek, usulüne uygun çağrı neticesinde toplantı süresince esas ve nisaplarına uygun şekilde alınan bir genel kurul kararıdır. Bu hallerden özellikle toplantı süresince nisabın korunamaması durumunda ibra kararı geçersiz olacaktır²¹⁴.

2.6.3 Azınlığın Karşı Çıkması

Anonim şirketler halka açık veya halka kapalı olarak kurulabilir. Halka açık anonim şirketlerde 1/20 paya sahip olan kısma, halka kapalı anonim şirketlerde 1/10 paya sahip olan kısma azınlık adı verilir²¹⁵.

Kanun tarafından azınlığa tanınmış olan bazı olumlu ve olumsuz haklar vardır. Olumlu azınlık hakları şunlardır;²¹⁶

- Genel kurulu toplantıya çağırma
- Haklı sebeplerin varlığı halinde şirketin feshini isteme
- Nama yazılı pay senedi çıkartılmasını isteme
- Denetçilerin görevden alınması için dava açma
- Bilançonun görüşülmesini 1 ay sonraya erteleme
- Genel kurulun özel denetçi atanması talebini reddetmesi halinde özel denetçi atanmasını mahkemeden isteme

Olumsuz azınlık hakkı 1 tanedir;

-Şirketin tescili tarihinden itibaren yıl geçtikten sonra yapılacak ibraya karşı çıkma

²¹²Pulaşlı H. (2022). *Şirketler Hukuku Genel Esaslar* s.705; Ayhan, R., Çağlar H. ve Özdamar M.(2021). s.409.

²¹³Günay, Y.S. (2020). Anonim Şirketlerin Temsili (2.baskı). Oniki levha Yayınevi. s.28; Şener, O.H.(2019).s. 429; Çalışkan, M. (2019). s.89.

²¹⁴Akkaya, A. (2019). s.56.

²¹⁵Bkz. Türk Ticaret Kanunu madde 411 hükmü. <https://hansu.av.tr/tr/turk-ticaret-kanununda-anonim-sirket-ve-azinlik-haklari/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

²¹⁶Baltacı, S. (2022). Anonim Şirketlerde Azınlık Paylarına Tanınan Haklar. <https://www.mondaq.com/turkey/shareholders/726992/anonim-350irketlerde-azlik-paylarina-taninan-haklar> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

TTK ²¹⁷ madde 559'e göre; "*Esas sermayenin onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini temsil eden pay sahipleri sulh ve ibranın onaylanmasına karşı iseler, sulh ve ibra genel kurulca onaylanmaz.*" hükmüne göre azınlık pay sahiplerinin yönetim kurulunun ibrasına karşı çıkma hakkı vardır. Sonuç olarak azınlığın da ibraya karşı çıkmamış olması ibra kararı alınabilmesi için gereken bir şarttır.

TTK'da azınlık pay sahiplerinin onaylamamasına rağmen ibra kararının alınması halinde, geçerlilik hususunda bir düzenleme bulunmamaktadır. Kanun koyucu, dört yıl dolmadan genel kurul tarafından ibra kararı alınması halinde bu kararın geçersiz olacağını açık olarak belirtmiştir²¹⁸. Kanun koyucunun, azınlığın itirazına rağmen ibra kararı alınması hususunda geçerlilik düzenlemesi yapmamasının bilinçli olarak yapıldığı düşünülmektedir²¹⁹. Netice olarak, azınlık itirazının yokluk veya butlan gibi ağır sonuçlara bağlanamayacağı, azınlığın onaylamamasına rağmen alınan ibra kararının iptal edilebilirlik yaptırımına tabi olduğunun kabul edileceğini, akabinde azınlık pay sahipleri tarafından iptal davası açılmaması halinde ise ibranın geçerli kabul edileceği düşüncesi, kanun koyucunun gayesine uygundur²²⁰.

2.6.4 Muhasebe Hata Ve Hilelerinin Bulunmaması

Hata ve hile birbirinden farklı hukuki terimlerdir. Türk Dil Kurumu hata terimini; "istenmeyerek ve bilmeyerek yapılan yanlış, yanılma, yanılğı", hile terimini ise; "birini aldatmak, yanıltmak için yapılan dolap, düzen, oyun" şeklinde tanımlamıştır²²¹. Bu tanımlardan yola çıkılarak muhasebe hataları, genel olarak anonim şirket ortaklıklarında mali olaylar kayıt edilirken; bilgisizlik, tecrübesizlik, ihmal ve dikkatsizlikten doğan hatalar olarak ifade edilebilir²²². Muhasebe hatalarının nedenleri genel olarak;

- 1- İhmal,
- 2- Dikkatsizlik,
- 3- Özensizlik ,
- 4- Bilgisizlik şeklinde ileri sürülebilir.

Muhasebe hataları; kayıt ve hile hataları, unutma ve tekrar kaydetme, sayım ve muhasebe hilelerini uygulamada hata, bilanço hataları şeklinde olabilir.

Muhasebe hileleri, kayıtların gerçek durumuna aykırı olacak şekilde, kasıtlı tahrif edilmesi veya gizlenmesi ile meydana gelir²²³. Başlıca muhasebe hilelerini sıralayacak olursak;

²¹⁷Resmi Gazete 14.2.2011 tarihli ve 27846 sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

²¹⁸Çalışkan,M. ve Ömür, R. (2020). s.175; Canöz S. (2021). s.253; Pulaşlı H.(2022). *Şirketler Hukuku Genel Esaslar* .s.705.

²¹⁹Bkz.aynı görüşte; Canöz S. (2021). s. 172.

²²⁰Akkaya, A. (2019). s.52.

²²¹<https://sozluk.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

²²²Demir,C. (2022). Muhasebe Hata ve Hileleri Ve Hilelerin Ortaya Çıkarılmasında Adli Muhasebecilik Mesleği. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), s.95. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2322036>.

²²³Doğan S. ve KAYAKIRAN, D. (2017). İşletmelerde Hile Denetiminin Önemi; *Dergipark Akademik* s.173. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/366454>.

- Zimmetlerin gizlenmesi
- Daha az kâr dağıtma isteği
- Yolsuzlukların gizlenmesi
- Hak edilmeyen teşviklerden yararlanma arzusu
- Vergi kaçırma düşüncesi”²²⁴

Ticaret Kanunu²²⁵ madde 424’e göre; “*Bilançonun onaylanmasına ilişkin genel kurul kararı, kararda aksine açıklık bulunmadığı takdirde, yönetim kurulu üyelerinin, yöneticilerin ve denetçilerin ibrası sonucunu doğurur. Bununla beraber, bilançoda bazı hususlar hiç veya gereği gibi belirtilmemişse veya bilanço şirketin gerçek durumunun görülmesine engel olacak bazı hususları içeriyorsa ve bu hususta bilinçli hareket edilmişse onama, ibra etkisini doğurmaz.*” şeklinde yer verilmiştir.

İşbu madde hükmünün son cümlesinde, bilançoda eksiklikler veya hatalar olması durumunda bilançonun onaylanmasının ibra etkisi doğurmayacağı ifade edilmiştir. Yönetim kurulunun ibrası kararı alınması için muhasebe hata ve hilelerinin bulunmaması şartı da mevcut olmalıdır.

Bilançoda gerçek durumun anlaşılmasını engelleyecek muhasebe hata ve hilelerin bulunması, ibra kararının verilmesini etkileyecek ise; açık ibranın geçersizliği ile bilançonun onanmasına rağmen örtülü ibranın da geçersizliğinin ileri sürülebileceğini göstermektedir²²⁶.

2.6.5 Gündemde Yer Alma

Gündeme bağlılık, toplantıya katılmayan pay sahiplerinin toplantı gündeminde yer alan hususları bilmesi, gündem dışında alınacak kararlar nedeniyle çıkarlarının zarara uğratılmasını önlemek amacıyla getirilen koruyucu bir ilke şeklinde tanımlanabilir²²⁷.

Anonim şirket genel kurulu yılda olağan olarak bir kez toplandığından, bir gündem maddesi oluşturulması zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Bu sebeple anonim şirket genel kurulunca yapılan toplantılarda “gündeme bağlılık ilkesi” uygulanır. Gündem belirlendiğinde içine dahil edilmeyen konular, genel kurul toplantılarında görüşülemez, bu konuda karar alınamaz²²⁸.

²²⁴Tuna,K. (Eserin tarihi bulunamadığı için yer verilememiştir).Muhasebede Hata ve Hile. <https://www.halkbankkobi.com.tr/tr/uzmanina-danisin/makaleler/finansal-yonetim/muhasebede-hata-ve-hile.html#:~:text=Muhasebe%20hileleri%20ise%20belli%20bir,edilmesi%20veya%20gizlenmesi%20olarak%20tan%20an%C4%B1mlanmaktadır%C4%B1r.>

²²⁵Resmi Gazete 14.2.2011 tarihli ve 27846 sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

²²⁶Canöz S. (2021).s.340.

²²⁷Karşlıoğlu,H. (2019). *Anonim Şirketlerde Genel Kurul*, Adalet Yayınevi. s.194.

²²⁸Detaylar için bkz. Kaya,M. (Eserin tarihi bulunamadığı için yer verilememiştir). Anonim Şirketler Genel Kurulunda Gündeme Bağlılık İlkesi Ve Yasal İstisnaları. <https://www.ozgunlaw.com/makaleler/anonim-sirketler-genel-kurulunda-gundeme-bagliilik-ilkesi-ve-yasal-istisnaları-447#:~:text=G%C3%BCndeme%20ba%C4%9Flı%C4%B1l%C4%B1k%20ilkesinin%20bir%20di%C4%9Fer,konular%C4%B1n%20bir%20ay%20sonraya%20b%C4%B1rak%C4%B1lmas%C4%B1d%C4%B1r> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

Gündeme bağlılık ilkesi, anonim şirket yönetim kurulu toplantılarında uygulanmaz çünkü yönetim kurulu her zaman aktif rolde görev yapmaktadır ve görüşülecek konular için ayrıca bir gündem oluşturulmasına gerek yoktur.

TTK madde 409'a göre; anonim şirket genel kurulu gündeminde;

- Bilanço kar zarar hesaplarının onaylanması
- Yönetim kurulunun yıllık raporlarının okunması
- Yönetim kurulu üyelerinin ibrası konuları mutlaka bulunmalıdır.

Genel kurul toplantılarında uygulanan gündeme bağlılık ilkesinin bazı istisnaları bulunmaktadır. Bunlar;²²⁹

- Yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmaları
- Özel denetçi atanması
- Azınlığın talebiyle bilançonun görüşülmesinin bir ay sonraya ertelenmesidir.

Bu konular genel kurul toplantı gündeminde olmasa bile görüşülebilecek konulardır.

Pay sahiplerinin hep birlikte hazır bulunması durumunda çağrısız genel kurul toplantısı yapılması da mümkündür. Bu toplantılar çağrısız yapıldığı gibi gündeme bağlılık ilkesi uygulanır ancak oybirliği ile gündeme madde eklenmesi mümkündür²³⁰.

Gündem maddeleri ve içeriği, genel kurulu toplantıya çağırان tarafından belirlenir²³¹.

TTK²³² madde 410'a göre: "Genel kurul, süresi dolmuş olsa bile, yönetim kurulu tarafından toplantıya çağrılabilir. Tasfiye memurları da, görevleri ile ilgili konular için, genel kurulu toplantıya çağırabilirler. Yönetim kurulunun, devamlı olarak toplanamaması, toplantı nisabının oluşmasına imkân bulunmaması veya mevcut olmaması durumlarında, mahkemenin izniyle, tek bir pay sahibi genel kurulu toplantıya çağırabilir. Mahkemenin kararı kesindir." şeklinde çağırılma usulü ve yetkili kişiler belirlenmiştir.

ETTK döneminde konuyla ilgili madde hükmünde, zorunlu genel kurul gündemi maddelerinde bilançonun görüşülmesi yer alıyordu ve bu da örtülü ibra anlamına geldiği için örtülü ibra konusunda gündeme madde eklemeye gerek kalmıyordu ancak açık ibra konusunda madde hükmünde düzenleme mevcut olmadığı için gündeme madde eklenmeden görüşme yapılması durumunda gündeme bağlılık

²²⁹Detaylar için bkz. Kaya,M. (Eserin tarihi bulunamadığı için yer verilememiştir). <https://www.ozgunlaw.com/makaleler/anonim-sirketler-genel-kurulunda-gundeme-baglililik-ilkesi-ve-yasal-istisnaları-447#:~:text=G%C3%BCndeme%20ba%C4%9Fl%C4%B1l%C4%B1k%20ilkesinin%20bir%20di%C4%9Fer,konular%C4%B1n%20bir%20ay%20sonraya%20b%C4%B1rak%C4%B1lmas%C4%B1d%C4%B1r>. adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

²³⁰Karakılçık, A.M. (2021). Anonim Şirketlerde Çağrısız Genel Kurul Toplantısı Ve Gündeme Bağlılık İlkesi. <http://www.kilinc.av.tr/anonim-sirketlerde-cagrisiz-genel-kurul-toplantisi-ve-gundeme-baglililik-ilkesi/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

²³¹Bkz. Türk Ticaret Kanunu madde 413/1 hükmü gerekçesi 'çevrimiçi' <https://www.muglabarosu.org.tr/Upload/files/pdf/TTK%20Madde%20Gerek%C3%A7eleri.pdf> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

²³²14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

ilkesine aykırılık oluşacağı konusunda doktrinde tartışmalar oluşmuştur²³³. Ancak TTK bu konuyu açıkça düzenlemiştir. TTK'nun madde 409'e göre; yönetim kurulunun ibrasının zorunlu gündem maddesi olduğu belirtilmiştir. Yeni düzenleme gereğince artık açık veya örtülü ibra olması fark etmeksizin , gündemde olmadan görüşülmesi mümkündür²³⁴.

2.6.6 Genel Kurula Sunulan Bilgi Ve Belgelerin Doğru ve Eksiksiz Olması

Yüksek Mahkeme kararlarında, şirketin işlemleri nedeniyle ortaya çıkan zararların Genel Kurulda tamamen açıkça incelenmesi, gerçek durumun gösterilmesi ve bu halde ancak; Genel Kurul tarafından alınacak ibra kararının geçerli olacağı belirtilmiştir²³⁵. Eğer faaliyet raporları yetersiz olup, gerçek bilgiler içermez ise genel kurulun aldığı ibra kararının iptalinin istenmesi mümkündür. Çünkü eksik ve yanlış bilgilerle, yönetim kurulunun sorumsuz olduğunun kabulü hakkaniyete aykırı olacaktır.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2014/9754 E. ,2014/16908 K. Sayılı ilamı;“Davacı vekili, müvekkilinin hisse miktarının hazırlanmış cetvelinde eksik gösterildiğini, hamiline yazılı hisse senetleri yokmuş gibi davranılmak suretiyle TTK'nın 360/3.maddesinin ihlal edildiğini, faaliyet raporlarının yetersiz olup, gerçek bilgiler içermediğini, kar edildiği belirtilmesine rağmen, karın dağıtılmaması yönünde karar alındığını, kaldı ki kararın müktesep hak olan karın dağıtımına engel teşkil ederek yasa ve ana sözleşmeye de aykırı olduğunu, iki kişiden oluşan denetim kurulunun bir kurul olarak görev yapmayıp, her iki denetçi tarafından aynı ve genel ifadelerle hazırlanmış ve adeta şablon nitelikte iki ayrı rapor sunulduğunu, denetim kurulu üyelerinin görevlerini layıkıyla yapmadıkları halde ibra edildiklerini, işbu kararların hükümsüzlüklerinin tespitine, aksi halde iptallerine karar verilmesini talep ve dava etmiştir”²³⁶.

Söz konusu Yargıtay kararından da görüleceği üzere yönetim kurulunun ibrası kararı verilmeden önce her detayıyla doğru ve eksiksiz olarak inceleme yapılması gerekmektedir. Yoksa verilmiş olan ibra kararının iptali gerekir.

2.6.7 Finansal Tabloların Doğru ve Eksiksiz Düzenlenmiş Olması

TTK ²³⁷ madde 424'e göre;“Bilançonun onaylanmasına ilişkin genel kurul kararı, kararda aksine açıklık bulunmadığı takdirde, yönetim kurulu üyelerinin,

²³³Sergül,B. (2018) . Kuruluş ve Sermaye Artırımında İbra (TTK md. 559). *İstanbul Hukuk Mecmuası*, 76(1), s.164.<https://cdn.istanbul.edu.tr/file/1CD58DF90A/77D97EA2719D48979F51F0F2C2133260?doi=10.26650/me cmua.2018.76.01.0005>.

²³⁴Bkz. Türk Ticaret Kanunu madde 413/1 hükmü gerekçesi. 'çevrimiçi' <https://www.muglabarosu.org.tr/Upload/files/pdf/TTK%20Madde%20Gerek%C3%A7eleri.pdf> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

²³⁵Akkaya, A. (2019). s.54; Canöz S.(2021).s.340; Kantarcı,B. (2022). s.25; Ayhan, R.,Çağlar H. ve Özdamar M. (2021).s.407.

²³⁶Yargıtay 11. Hukuk Dairesi , E. 2014/9754, K. 2014/16908 Sayılı ilamı, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/pf/sorgula.xhtml> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

²³⁷Resmî Gazete 14.2.2011 tarihli ve 27846 sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

yöneticilerin ve denetçilerin ibrası sonucunu doğurur. Bununla beraber, bilançoda bazı hususlar hiç veya gereği gibi belirtilmemişse veya bilanço şirketin gerçek durumunun görülmesine engel olacak bazı hususları içeriyorsa ve bu hususta bilinçli hareket edilmişse onama ibra etkisini doğurmaz.” şeklinde yer verilmiştir.

Çalışmamızın üst kısımlarında bahsedildiği üzere, Genel kurulun örtülü ibra kararı vermesi bilançonun onaylanması koşuluna bağlıdır. Aksi farklı bir düzenleme ile kararlaştırılmamışsa; Genel Kurul tarafından bilançonun uygun görülerek kabulü; yönetim kurulu üyelerinin örtülü ibrası anlamına gelmekte ve Yönetim kurulu üyeleri sorumluluktan kurtulmaktadır²³⁸.

TTK m.424’e göre, örtülü ibranın geçersizliği hakkında üç ihtimali değerlendirilmiş ancak gerekçeli şerh de hükmün yalnızca son ihtimal de “bilinçli hareket etme” kavramına şart koşulmuştur. TTK madde 424 hükmünden tanzim edilen bilançoda bazı hususların hiç işaret edilmemesi ya da gereği gibi işaret edilmemesi ve gerçek durumun anlaşılmasına mani hususlarda “bilinçli hareket etme” koşulu şart koşulduğundan bilanço onamasının ibra etkisi doğurmayacağı ifade edilmiştir²³⁹.

Bilanço kavramının içeriğinde zaten finansal tablolar ve yıllık faaliyet raporları da mevcuttur²⁴⁰. Bilançonun onaylanması kararı alınırken içeriğindeki finansal tabloların da doğru ve eksiksiz olması gerekmektedir²⁴¹. Aksi takdirde bilançonun onaylanması kararının örtülü ibra anlamına geldiğinden söz edilemez. Açıkladığımız sebeplerden dolayı, finansal tabloların doğru ve eksiksiz düzenlenmiş olması da ibra kararı alınması için olması gereken bir şarttır.

2.6.8 Oy Hakkına İlişkin Sınırlamalara Uyulması

Genel kurul kararlarına ilişkin oydan yoksunluk halleri TTK’da açıkça düzenlenmiştir. TTK²⁴²madde 436’ya göre;“*Pay sahibi kendisi, eşi, alt ve üstsoyu veya bunların ortağı oldukları şahıs şirketleri ya da hâkimiyetleri altındaki sermaye şirketleri ile şirket arasındaki kişisel nitelikte bir işe veya işleme veya herhangi bir yargı kurumu ya da hakemdeki davaya ilişkin olan müzakerelerde oy kullanamaz. Şirket yönetim kurulu üyeleriyle yönetimde görevli imza yetkisini haiz kişiler, yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmelerine ilişkin kararlarda kendilerine ait paylardan doğan oy haklarını kullanamaz.*”

Kişisel nitelik kavramı, anonim şirketin taraf olduğu iş ve işlemler, mahkemeler ya da hakem dosyaları yönünden ilgili pay sahibinin şirket dışındaki menfaatleriyle bağlantılı olması şeklinde tanımlanabilmektedir.

TTK 436’ya göre ilk fıkra genel anlamda oydan yoksunluk halini düzenlerken ikinci fıkra yönetim kurulu üyelerinin oydan yoksunluk hallerini düzenlemektedir.

²³⁸ Ayhan, R., Çağlar H. ve Özdamar M. (2021).s.407.

²³⁹ Canöz S. (2021).s.340

²⁴⁰ Doktrinde bu görüşteki yazarlardan biri bkz. Aytaç, Z. (1982).

²⁴¹ Akkaya, A. (2019). s.54; Kantarcı, B. (2022).s.25

²⁴² Resmi Gazete 14.2.2011 tarihli ve 27846 sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

İkinci fıkra daha özel bir düzenlemeye yer vererek kanun koyucu tarafından yalnızca yönetim kurulu üyelerini oy kullanmaktan yoksun bırakmaktadır.

Oydan yoksunluğu düzenleyen ilgili madde hükmüne uygun olarak ibra kararının alınması gerekmektedir. Aksi takdirde ibra kararının geçersizliği gündeme gelebilecektir. Genel kurulun ibra kararındaki oydan yoksunluk halleri ve oy kullanabilecek kişilere ilişkin detaylı bilgiler çalışmanın devamında verileceği için bu kısımda detaya girilmemiştir.

2.7 İbra Kararında Oy Hakkı

2.7.1 Oy Hakkı, Oyda İmtiyaz ve Oydan Yoksunluk Kavramları

2.7.1.1 Oy Hakkı

Oy hakkı, yönetime etki edebilme imkanına sahip olmaktır. Şirket pay sahiplerinin her birinin oy hakkı mevcuttur²⁴³.

Anonim şirketlerde bulunan paylar, nama yazılı ya da hamiline yazılı olabilir²⁴⁴. Payın hamiline yazılı olarak çıkarılabilmesi için payların tamamının ödenmiş olması gerekir²⁴⁵. Bedellerin tamamen ödendiği tarihten itibaren üç ay içerisinde yönetim kurulu tarafından hamiline yazılı pay senetleri bastırılıp pay sahiplerine dağıtılır²⁴⁶. Nama yazılı pay senetleri ciro ile devredilirken, hamiline yazılı pay senetleri yalnızca teslimle devredilir²⁴⁷.

2.7.1.2 Oyda İmtiyaz

Oy hakkında imtiyaz, kanun koyucunun TTK m.478, m.479, m.618/2 maddeleri uyarınca verdiği açık yetki ile ;belirli paylara, sermayeye katılma ölçüsünü aşarak, diğer paylara (adi paylara) kıyasla oy hakkının kapsam itibarıyla daha fazla sayıda ya da daha güçlü şekilde hak tanınmasıdır. Oy hakkında imtiyazlı paylar ile adi paylar arasında kanun koyucu, yalnızca payların itibari değerleri nispetinde oy hakkına sahip olması şeklindeki oransal-nispi eşitlik ilkesinden dönülmesine imkan tanımıştır. Bu düzenleme neticesinde, oyda imtiyazlı payların tanındığı anonim ortaklıklar da eşit işlem ilkesine uyulması, yönetim faaliyeti kısıtlanmak istenen yönetim kuruluna ve

²⁴³<https://www.ticaretkanunu.net/genel-kurulda-oy-hakki-oy-hakkinin-kisitlamalari-ve-oy-kullanma-sekli/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

²⁴⁴Bahtiyar M. (2022). s.184.

²⁴⁵Akbulak, Y. (2016). TTK Işığında Anonim Şirketlerde Pay Senetleri. *Ankara Barosu Dergisi*, 1(1), s. 506. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/398510>.

²⁴⁶Doğan , A. (Eserin tarihi bulunamadığı için yer verilememiştir). Anonim Şirketlerde Hisse Senetlerinin Şekli,Türleri,Bastırılması ve Vergisel Avantajları. <https://www.gaziantepsmmmo.org.tr/makaleler/anonim-sirketlerde-hisse-senetlerinin-sekliturleribastirilmesi-ve-vergisel-avantajlari.html#:~:text=Nama%20yaz%C4%B1l%C4%B1%20pay%20senetlerinin%20hamiline,senetlerini%20bast%C4%B1r%C4%B1p%20pay%20sahiplerine%20da%C4%9F%C4%B1r%C4%B1r.> , adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

²⁴⁷Sezgin Huysal, A. (2021). Limited Şirketlerde Nama Yazılı Pay Senedinin Hukuki Niteliği, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 22(1), s.332.<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/274346>.

çoğunluk gücü kısıtlanmak istenen genel kurula yüklenmiş bir prensip olarak etkisini sürdürecektir²⁴⁸.

Anonim şirkette bir pay sahibinin, birden fazla paya sahip olması kanunen mümkündür. Birden fazla paya sahip olan kişilere tanınacak oy sayısı şirket sözleşmesinde belirlenebilir. Oyda imtiyaz, eşit itibarî değerdeki paylara farklı sayıda oy hakkı verilerek tanınabilir. Örneğin bir paya birden fazla oy hakkı tanınacağı ibaresi, şirket sözleşmesine eklenebilir. TTK'ya göre bir paya en fazla 15 oy hakkı tanınabilir²⁴⁹. Tam ters ihtimal olarak, bir paya tanınacak oy hakkının sınırlandırılması da mümkündür.

Anonim şirketlerde bir pay en fazla bir kişide olabilir. Birden fazla kişinin bir payı edinmesi mümkün değildir²⁵⁰. Bu durumun iki istisnası ise ;

- 1-Pay üzerinde adi ortaklık ilişkisi kurulmuş olması
- 2-Miras

TTK ²⁵¹ madde 479/3'e göre; "*Oyda imtiyaz aşağıdaki kararlarda kullanılamaz: a)Esas sözleşme değişikliği b)Mülga: 26/6/2012-6335/43 m.²⁵² c)İbra ve sorumluluk davası açılması*" şeklindedir.

2.7.1.3 Oydan Yoksunluk

Oydan yoksunluk hali TTK madde 436'da düzenlenmiştir. Oydan yoksunluk hallerinin düzenlenme sebeplerine ilişkin doktrinde tartışmalar mevcuttur. Genel kabul gören görüşe göre oydan yoksunluğun sebebi, pay sahibi ile şirket arasındaki görüş ayrılığı durumunda pay sahibinin kendi lehine, şirket aleyhine davranmak isteme ihtimalinin bulunmasıdır. Çünkü genel kurul kararlarının TMK madde 2'de düzenlenmiş olan dürüstlük kuralına da uygun olması gerekmektedir.

Kanaatimizce, oy hakkından yoksunluk hükmünün düzenlenmesindeki amaç, ibrayı hukuki nitelendirmemize göre değişiklik gösterecektir. Örneğin yönetim kurulunun ibra edilmesini biz kusursuzluğun ispatı olarak görüyorsak, yönetim kurulu üyesinin kendi kusurunun olup olmamasına ilişkin yapılan oylamada aleyhine oy vermesinin beklenmesi hayatın olağan akışına aykırı olacaktır. Söz konusu sebeplerden ötürü oydan yoksunluk düzenlemesi getirilerek menfaatlerin dengelenmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

²⁴⁸Aytuğar,B. (2019).Anonim Şirketlerde Oy Hakkında İmtiyazın Sınırlandırılması. <https://blog.lexpera.com.tr/oy-hakkinda-imtiyazin-sinirlandirilmasi/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

²⁴⁹Bu sınırlama, kurumlaşmanın gerektirdiği veya haklı bir sebebin ispatlandığı durumlarda uygulanmaz.Bu iki hâlde, şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinin, kurumlaşma projesini veya haklı sebebi inceleyip, bunlara bağlı olarak, sınırlamadan istisna edilme kararını vermesi gerekir. Projede yapılacak her değişiklik mahkeme kararına bağlıdır. Kurumsallaşmanın gerçekleşmeyeceğinin anlaşıldığı veya haklı sebebin ortadan kalktığı hâllerde istisna etme kararı mahkeme tarafından geri alınabilir.Bkz.aynı görüşte Altaş,S.(2019). Altaş,S. (2019). Anonim Şirkette Bir Paya En Fazla Kaç Oy Hakkı Tanınır? *İstanbul Ticaret Odası Dergisi*, 4(3), s.462. <https://fliphtml5.com/kkfkj/jipx/basic>.

²⁵⁰Akbulak,Y. (2016). TTK Işığında Anonim Şirketlerde Pay Senetleri. *Ankara Barosu Dergisi*, 1(1), s. 506. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/398510>.

²⁵¹Resmi Gazete 14.2.2011 tarihli ve 27846 sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

²⁵²Yürürlükten kaldırılan madde bendi şöyleydi; "İşlem denetçilerinin seçimi."

TTK ²⁵³ madde 436'e göre; *“Pay sahibi kendisi, eşi, alt ve üstsoyu veya bunların ortağı oldukları şahıs şirketleri ya da hâkimiyetleri altındaki sermaye şirketleri ile şirket arasındaki kişisel nitelikte bir işe veya işleme veya herhangi bir yargı kurumu ya da hakemdeki davaya ilişkin olan müzakerelerde oy kullanamaz. Şirket yönetim kurulu üyeleriyle yönetimde görevli imza yetkisini haiz kişiler, yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmelerine ilişkin kararlarda kendilerine ait paylardan doğan oy haklarını kullanamaz.”* şeklinde düzenleme yapılmıştır.

TTK madde 436/1 oydan yoksunluk haline genel nitelikte yer vermiştir. Çalışmamız içeriğinde ilerleyen kısımlarda daha ayrıntılı incelenecektir. Bir kısım Yargıtay içtihatları, yönetim kurulu üyelerinin ibrasının bu madde kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini ve yönetim kurulu üyelerinin pay sahibi olan yakınlarının ibra oylamasında oydan yoksun olacağı yönündedir. TTK madde 436/2 incelendiğinde anlaşılabileceği üzere yönetim kurulu üyelerinin ibrası ile doğrudan ilgili bir hüküm niteliğindedir²⁵⁴.

Doktrinde tartışma konusu olan durum, TTK madde 436/1 hükmünde geçen “kişisel iş veya işlem” ifadesinden ne anlaşılması gerektiğidir. Asıl tartışılan konu, yönetim kurulunun ibrasının kişisel iş veya işlem ifadesi içine girip girmediğidir.

Bu doktrinsel tartışmaya ilişkin bir görüşe göre²⁵⁵, kişisel nitelikteki iş ve işlem kavramı geniş yorumlanarak yönetim kurulunun ibrası konusunda, TTK madde 436/1 hükmünde ifade edilen kişilerin, yakını olduğu yönetim kurulu üyesinin ibrasında oy kullanamayacağı sonucunu çıkartmak gerekir. Bu görüşün temelinde, oydan yoksunluk düzenlemesinin sebebini oluşturan menfaat çatışması durumu vardır. Yani yönetim kurulu üyelerinin, ibra konusunda oy kullanamamalarının sebebi, ortaklık ile pay sahibinin karşı karşıya gelmesi durumunda pay sahibinin kendi menfaatini düşünecek olması ise TTK madde 436/1'de sayılan belirli yakınlar da yönetim kurulunun ibrası hususunda yakını olan pay sahibinin menfaatini düşünecektir²⁵⁶.

Bir diğer görüşe²⁵⁷ göre, yönetim kurulu üyelerinin ibrası hususu madde 436/1 hükmünde belirtilmiş olan kişisel nitelikteki iş veya işlem kapsamına sokulamaz.

İbra kararında oydan yoksunluğa ilişkin özel düzenleme TTK madde 436/2 uyarınca yer verilmiştir. TTK madde 436/1 kapsamındaki kişilerin ibra kararında oy haklarının varlığını, ibra kararına ilişkin oydan yoksunluk hallerinin yorum yoluyla genişletilmesi mümkün olmadığından kabul edilmedi²⁵⁸.

İbra kararına ilişkin oydan yoksunluk halleri ikinci fıkradaki düzenlenmiş olup hükmün lafzını geniş yorumlayarak birinci fıkradaki kişileri de kapsama almak yanlış

²⁵³Resmi Gazete 14.2.2011 tarihli ve 27846 sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

²⁵⁴Canöz S. (2021).s. 129.

²⁵⁵Doktrinde bu görüşte olan bazı yazarlar bkz. Aytaç, Çamoğlu, Çelik, Domaniç.

²⁵⁶Ayhan, R., Çağlar H. ve Özdamar M. (2021).s.406.

²⁵⁷Doktrinde bu görüşte olan bazı yazarlar bkz. Akdağ Güney, Helvacı, Pulaşlı, Teoman.

²⁵⁸Canöz S. (2021).s. 133.

olacaktır. Nitekim; kanun koyucunun amacı birinci fıkradaki kişileri de kapsamak yönünde olsaydı o zaman ikinci fıkrayı düzenleme amacına gerek duymazdı²⁵⁹.

Bu görüşü destekleyen Yargıtay içtihatları; “*Dairemizin yerleşik içtihatlarında da kabul edildiği üzere Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 19.07.2007 tarih, 2206/2171 E. 2007/10775 K. sayılı ilamı yönetim kurulu üyelerinin ibrasının şahsi bir iş olarak değerlendirilmesi mümkün olmadığından, anılan yasa hükmünün babanın(yönetim kurulu üyeleri M. ve Ç.’ın babası N.F.’nın yönetim kurulu üyelerinin ibrası konusunda oy hakkından yoksunluk hali olarak değerlendirilmesi mümkün değildir*” şeklindedir²⁶⁰.

Görüldüğü üzere Yargıtay’ın yerleşik içtihatları da 2. görüş kapsamında kararlar vermektedir. Son tahlilde Yargıtay’ın görüşü ve bizim de katıldığımız görüş 2. görüştür. Kanun koyucu 1. fıkra düzenleneni kişilerin, ibra kararında oydan yoksun olacağını düzenlemek isteseydi bunu açık hüküm ile yapardı. Yorum yolu ile hükmün çerçevesini genişletmek emredici hükümlere aykırılık teşkil ederek kanunun dışına çıkmak olacaktır.

Oydan yoksunluk başlıklı TTK madde 436/2 hükmüne göre, ibra gündemi konusunda yönetim kurulunun oydan yoksun olacağı düzenlenmiştir²⁶¹.

TTK 436/2 hükmü ile, ibra istenen yönetim kurulu üyesinin ibrasına ilişkin diğer yönetim kurulu üyeleri oy kullanamazlar²⁶². Her birinin ayrı ayrı oylamaya tabi tutulması ve yönetim kurulu üyelerinin koruma iç güdüsü ile hareket edeceği dikkate alınarak; özel ibra kararı söz konusu olması halinde oydan yoksundurlar. Pay sahibi olmayan kişilerin yönetim kurulu üyesi olarak atanabilmesi mümkün olduğundan, yönetim kurulu üyelerinin oydan yoksun olabilmesi için bu kişilerin aynı zamanda anonim ortaklık pay sahibi de olmaları gerekmektedir²⁶³.

Yönetim kurulu üyelerinin hem açık ibra kararında hem de örtülü ibra kararında oydan yoksun olduğunun kabulü gerekir çünkü iki ibra türünde de sonuç olarak yönetim kurulu üyelerinin sorumsuzluğu sonucuna varılmaktadır. Oydan yoksunluk hükmünün düzenlenme amacı ve ibra kavramının hukuki sonuçları birlikte değerlendirildiğinde yönetim kurulunun, kendisi için sorumluluğu kaldırıcı bir karar alırken yeterince objektif davranması hayatın olağan akışına aykırı olacaktır.

Genel Kurul tarafından anonim şirketlerde , aksi söz konusu olmadığı hallerde bilançonun onanması örtülü ibra sonucu da doğuracağından oy hakkı ve oydan yoksunluk hususları önem arz etmektedir. İbra konusuna yer verilmeksizin hazırlanan genel kurul gündeminde, bilançonun onanması zaruri olacağından, bilançonun onanmasında oy hakkının kısıtlanması, örtülü ibra aracılığıyla hakkın kötüye

²⁵⁹Önder,M.F. ve Karademir, H. (2017). İbra Kararında Oy Hakkından Yoksunluk. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(4), s.182. <https://dergipark.org.tr/pub/ohuibf/issue/31295/333308>.

²⁶⁰Yargıtay 11. Hukuk Dairesi , E. 2013/13148 E. , K. 2014/16463 sayılı ilamı, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/pf/sorgula.xhtml> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

²⁶¹Yönetim kurulu üyelerinden birinin ibra edilmesine ilişkin diğer Yönetim Kurulu üyeleri ve yönetimde görevli imza yetkisine sahip kişiler, kendilerine ait paylar için oy haklarından yoksun kalacaklardır.

²⁶²Ayhan, R.,Çağlar H. ve Özdamar M. (2021).s.407.

²⁶³Canöz S. (2021). s.134.

kullanılması olarak değerlendirilecektir. Gündemle bağlılık ilkesi de dikkate alınarak açık ibranın gündem maddesi haline getirilmediği genel kurul toplantısında bilançonun onanmasına ilişkin oylamada yönetim kurulu üyelerinin oylarından yoksun oldukları kabul edilir²⁶⁴.

Anonim şirketlerdeki yönetim kurulunun ibrasında oydan yoksunluk düzenlemesinin benzeri, Limited şirketler için de TTK ²⁶⁵ madde 619'a göre; *"Herhangi bir şekilde şirket yönetimine katılmış bulunanlar, müdürlerin ibralarına ilişkin kararlarda oy kullanamazlar. Şirketin kendi esas sermaye payını iktisabına ilişkin kararlarda, esas sermaye payını devreden ortak oy kullanamaz. Ortağın bağlılık yükümüne veya rekabet yasağına aykırı faaliyetlerde bulunmasını onaylayan kararlarda ilgili ortak oy kullanamaz."* düzenlenmiştir

Ayrıca TTK madde 436/2 hükmüne göre yönetim kurulu üyelerinin ibra kararında oydan yoksunluğunun yanında yönetimde görevli, imza yetkisine haiz kişilerin de oydan yoksun olacağı düzenlenmiştir²⁶⁶.

TTK'da oydan yoksunluk düzenlemesi yönetim kurulunun ibrası için düzenlenmiş olmakla birlikte Yargıtay, aşağıdaki güncel nitelikteki kararında, ibradan daha vahim bir hadiseyi ifade eden sorumluluk davasının oylamasında da oydan yoksunluk hükümlerinin uygulama alanı bulacağını ifade etmiştir²⁶⁷.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi , E. 2016/12403 E. , K.2018/4469 K. sayılı ilamı; *"Yönetim kurulu üyeleri için TTK'nın 436/2 maddesinde öngörülen oydan yoksunluk halinin, sorumluluğa ilişkin davanın açılması hakkındaki kararın oylanması halinde de uygulanması gerekir. Şöyle ki, TTK'nın 436/2 maddesi gereğince yönetim kurulu üyeleri kendi ibralarında oy kullanamayacaklarına göre, ibra edilmemenin tamamlayıcısı niteliğinde olan ve ibraya oranla daha ağır bir durumu ifade eden sorumluluk davasının oylamasında da bu hakka sahip olamazlar. Somut olayda, genel kurul gündeminin 6.maddesinde yer alan, yönetim kurulu üyeleri ve şirketi zararlandırıcı işlem yapan yöneticiler aleyhine sorumluluk davası açılması hususu görüşülerek yönetim kurulu üyelerinin kullandıkları oylar neticesinde sorumluluk davası açılması talebi reddedilmiştir. Bu durumda, mahkemece, yönetim kurulu üyeleri ve şirketi zararlandırıcı işlem yapan yöneticiler aleyhine sorumluluk davası açılması hususunda da TTK'nın 436/2 maddesinde öngörülen oydan yoksunluk halinin aranması gerektiği ve somut olayda yönetim kurulu üyelerinin oy kullanmasının sonuca etkili olduğu gözetilerek genel kurulda alınan 6 numaralı kararın iptaline karar verilmesi gerekirken, yanılıklı değerlendirmeye dayalı olarak yazılı şekilde karar verilmesi doğru olmamış, kararın bozulması gerekmiştir"*²⁶⁸.

²⁶⁴Önder, F. ve Karademir, H. (2017).s.182.

²⁶⁵14.2.2011 tarihli ve 27846 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

²⁶⁶Ekşi, D. (2018). *Limited Şirketlerde Yönetim Organı: Müdür* [Yayımlanmış Doktora Tezi].Ankara Üniversitesi.s.159; Ayhan, R., Çağlar H. ve Özdamar M. (2021).s.407.

²⁶⁷Bu konuda pek çok Yargıtay kararı olmakla birlikte anlaşılması için tek Yargıtay kararının kullanılmasıyla yetinilecektir.

²⁶⁸Yargıtay 11. Hukuk Dairesi , E. 2016/12403 E. , K.2018/4469 K. sayılı ilamı, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/pf/sorgula.xhtml> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

2.7.2 Yönetim Kurulu Üyesinin Temsilci Sıfatıyla Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorunu

Doktrinde, tartışma yönetim kurulu üyelerinin temsilci sıfatıyla oy kullanıp kullanamayacağı hakkında yoğunlaşmıştır. Yönetim kurulu üyeleri ve imza yetkisine sahip kişiler, tartışmaya göre, kendi hisselerinden kaynaklanan oy haklarını temsilcileri aracılığıyla kullanamazlar²⁶⁹. Yönetim kurulu üyeleri, oy hakkına sahip olmayanlar da dahil olmak üzere vekil olarak görev yapamayacaklardır. Uyuşmazlık doğuran konu, bir yönetim kurulu üyesinin, kendi ibra oylamasında üçüncü bir kişiye ait oyları temsil edebilme yetkisine sahip olup olamayacağı ile ilgilidir²⁷⁰.

Bu konuda bir görüşe²⁷¹ göre; TTK madde 436/2 hükmündeki oydan yoksunluk düzenlemesinin amacı zaten yönetim kurulunun kendi kendini ibra etmesini önleyerek menfaat çatışmasının önüne geçmektir. Bu sebeple bir yönetim kurulu üyesinin farklı bir yönetim kurulu üyesinin temsilcisi sıfatıyla oy kullanmasının kabulü kanunu dolanmak anlamına gelecek ve yine yönetim kurulunun kendini ibra etmesi sonucunu doğuracaktır.

Bir diğer görüşe göre²⁷² ise, bir yönetim kurulu üyesi, ibra oylamasında pay sahibi olan üçüncü kişiye ait oyları onun temsilcisi sıfatıyla kullanabilir. Bizim de katıldığımız bu görüşe göre TTK madde 436/2 hükmünde yönetim kurulu üyelerinin “*kendilerine ait paylardan doğan*” oy hakkını kullanamayacağı açıkça belirtilmiştir. Hükmün mefhumu muhalifinden, kendilerine ait olmayan paylardan doğan oy hakkının kullanılabilmesi sonucu çıkmaktadır. Zira kanun koyucu yönetim kurulu üyesinin temsilen oy kullanmasını da yasaklamak isteseydi bunu da hüküm altına alırdı²⁷³.

Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları İle Bu Toplantılarda Bulunacak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmelik²⁷⁴ madde 19/4 hükmüne göre; “*Şirket yönetim kurulu üyeleriyle yönetimde görevli imza yetkisini haiz kişiler veya bunların temsilcileri, yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmelerine ilişkin kararlarda kendilerine ait paylardan doğan oy haklarını kullanamaz. Ancak anılan kişiler, yönetim kurulu üyesi olmayan diğer pay sahiplerinin oy haklarını temsilen kullanabilirler.*”

Söz konusu yönetmelik hükmü ve TTK madde 436/2 hükmü birlikte değerlendirilip lafzi yorum yapıldığında ; yönetim kurulu üyesinin , 3. Kişi pay sahibinin temsilcisi sıfatıyla oylamaya katılmasının mümkün olduğunun kabulü gerekir²⁷⁵.

²⁶⁹Pulaşlı H. (2022). *Şirketler Hukuku Şerhi*, s.3007.

²⁷⁰Önder, F. ve Karademir, H. (2017). s.182. s.183.

²⁷¹Doktrinde bu görüşte olan bazı yazarlar bkz. Çamoğlu, Pulaşlı, Arslanlı, Aytaç.

²⁷²Doktrinde bu görüşte olan bazı yazarlar bkz. Tekinalp, Kırca, Akdağ Güney, Bilgili.

²⁷³Önder, F. ve Karademir, H. (2017). s.182-183.

²⁷⁴Gazete 28.11.2011 tarihli ve 28841 sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

²⁷⁵Pulaşlı H. (2022). *Şirketler Hukuku Şerhi*, s. 3007.

Yargıtay kararları incelendiğinde, Yargıtay'ın yerleşik içtihatlarının da 2. görüşe yakın olduğu; “*Davalı vekilinin temyiz itirazlarına gelince, davalı şirketin genel kurul gündeminin 6. maddesinde yönetim kurulunun ibrasına karar verilmiş Bölge Adliye Mahkemesince yönetim kurulu üyesinin vasisi sıfatıyla ibra oylamasında oy kullanamayacağı bu nedenle ibra kararında yeterli nisabın sağlanmadığı gerekçesiyle ibra kararı iptal edilmiştir.TTK'nın 436/2.maddesine göre oydan yoksunluk yönetim kurulu üyelerinin kendilerine ait paylardan doğan oy hakları ile sınırlı olup, başka bir ortağa vesayeten kullanılan oylar, oy yoksunluğu kapsamında sayılmamıştır*” şeklinde görülecektir.

Yargıtay 11. HD. T.09.03.2020 , E 2018/4050, K. 2020/2455 Sayılı ilamı;O halde, X'in yönetim kurulu üyesi olması nedeniyle kendisinin ibrasının oylamasından oydan yoksun olmasına rağmen babası İbrahim'e vesayeten kullandığı oy ile yönetim kurulu ibrasında yeterli nisap sağlanmış olduğundan gündemin 6. maddesinde alınan kararın iptali isteminin reddi gerekirken kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiştir”²⁷⁶ şeklindedir.

Yine aynı yönde Yargıtay 11. HD T.04.05.2016 , E 2015/10455 , K. 2016/5038 sayılı ilamı; “*Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına, yönetim kurulu üyesi X'in ibra oylamasında vekaleten oy kullanmış olmasına ve vekaleten oy kullanmanın TTK'nın 436/2. Madde düzenlemesine uygun bulunmasına göre davacı vekilinin tüm temyiz itirazları yerinde değildir*”²⁷⁷.

2.7.3 Tüzel Kişi Pay Sahiplerinin Temsilcilerinin, İbrada Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorunu

Anonim şirkette tüzel kişi olarak yer alan pay sahipleri, seçtiği gerçek kişi nezdinde temsil edilmektedir. Gerçek kişi temsilcinin, tüzel kişi pay sahibinin ibrası konusunda oy kullanıp kullanamayacağı sorunu doktrinde çok tartışılmıştır.

Eski T.K döneminde tüzel kişilerin yönetim kurulu üyeliği yasaklanmış, temsilcisi olan gerçek kişinin yönetim kurulunda üye seçilebileceği belirtilmiştir.TTK ile bu durum kaldırılarak tüzel kişilerin de yönetim kurulu üyesi olmasının olanağı açılmıştır.

TTK ²⁷⁸ madde 359/2'e göre bu durum; “*Bir tüzel kişi yönetim kuruluna üye seçildiği takdirde, tüzel kişiyle birlikte, tüzel kişi adına, tüzel kişi tarafından belirlenen, sadece bir gerçek kişi de tescil ve ilan olunur; ayrıca, tescil ve ilanın yapılmış olduğu,*

²⁷⁶Yargıtay 11. HD. T.09.03.2020 , E 2018/4050, K. 2020/2455 Sayılı kararı, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/pf/sorgula.xhtml> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

²⁷⁷Yargıtay 11. HD T.04.05.2016 , E 2015/10455 , K. 2016/5038 sayılı kararı, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/pf/sorgula.xhtml> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

²⁷⁸Resmî Gazete 14.2.2011 tarihli ve 27846 sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

şirketin internet sitesinde hemen açıklanır. Tüzel kişi adına sadece, bu tescil edilmiş kişi toplantılara katılıp oy kullanabilir” şeklinde açıklanmaktadır.

Aslında doktrindeki bu tartışma , ETTK’da yer alan tüzel kişinin yönetim kurulu üyesi olamaması hükmünden doğmuştur. Çünkü eski kanun döneminde yönetim kurulunda temsil yetkisi temsilci gerçek kişiye aitti.

Bir görüşe göre bu durumda tüzel kişi, gerçek kişi temsilcinin fiillerinden sorumlu olduğu için temsilcinin ibra kararında oy kullanması kendi kendinin sorumsuz olduğunu kabul etmesi olur ve bu da kanunun amacına ters düşecektir. Aksi görüşe göre ise, tüzel kişi, gerçek kişi temsilcinin fiillerinden sorumlu değildir. Bu nedenle ibra kararında, gerçek kişinin oy kullanmasında herhangi bir sakınca yoktur. Bu ikinci görüşe göre tüzel kişi ve temsilcisi olan gerçek kişi arasında bir menfaat çatışması yoktur.

Yeni TTK ile artık tüzel kişinin yönetim kurulu üyesi olmasına izin verildiği için işbu tartışmanın herhangi bir anlamı kalmamıştır. Yeni kanun bakımından olaya bakacak olursak da yönetim kurulunda bir tüzel kişinin temsil edilmesi durumunda tüzel kişinin oydan yoksunluğunun kabulü gerekir.

TTK²⁷⁹ madde 359/5’e göre; “Devlet, il özel idaresi, belediye, köy ile diğer kamu tüzel kişilerinin pay sahibi olduğu şirketlerde, sayılan tüzel kişiler veya bunların gerçek kişi temsilcileri yönetim kuruluna seçilebilir. Yönetim kurulu üye sayısı ikiden fazla olan şirketlerde üyelerin tamamının aynı kamu tüzel kişinin temsilcisi olmaması şartıyla kamu tüzel kişisini temsilen birden fazla gerçek kişi yönetim kuruluna seçilebilir.” şeklinde belirtilmiştir.

Yönetim kurulunda üye olan kamu tüzel kişinin temsilcisinin de oydan yoksunluk hükmünün amacı gereği, aynı doğrultuda düşünülerek oydan yoksun olduğu kabul edilmelidir.

2.7.4 Oydan Yoksunluk Hükümlerine Aykırılık ve Aykırılığın Yaptırımı

2.7.4.1 Doğrudan Aykırılık

Doğrudan aykırılık, oydan yoksun yönetim kurulu üyesinin, kanun ile yasaklanmış eylemi gerçekleştirmesidir. Kanun hükmünde oy hakkı kısıtlanan bir üyenin, katılmaması gerektiği gündem maddesinin oylamasına kendisinin veya temsilcisinin oy kullanmış olması doğrudan aykırılık oluşturacaktır²⁸⁰.

Yönetim kurulu üyesinin , 3. kişi pay sahibinin temsilcisi sıfatıyla oylamaya katılması, kanaatimizce oydan yoksunluk kapsamında olmadığı için oydan yoksunluk hükümlerine aykırılık yaptırımları da uygulanmamalıdır²⁸¹.

²⁸⁰Tokcan,F.P. (2015).*Limited Ortaklıkta Oy Hakkından Yoksunluk*[Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi].İstanbul Üniversitesi.s.119.

²⁸¹Bu konuda aksi görüş için bkz. Canöz S. (2021).s. 146.

2.7.4.2 Dolaylı Aykırılık

TTK madde 436 hükmü gereği pay sahibi kullanamayacak olduğu oy hakkını isteği yönünde kullanmayı amaçlayarak oydan yoksunluğa dair hükümlere dolaylı olarak aykırı hareket edilmesi çeşitli yöntemlerle mümkündür.

a.Pay Senetlerinin Devri

TTK'daki oydan yoksunluk düzenlemesi gereğince pay sahiplerinin, pay senetlerini 3. kişiye devrederek oydan yoksunluk hükümlerini bertaraf etmeye çalışmasıdır. Bu işlem inançlı temlik sözleşmesi şeklinde yani paylar geriye verilmek suretiyle yapılmaktadır.

TTK²⁸² madde 433'e göre; "*Oy hakkının kullanılmasına ilişkin sınırlamaları dolanmak veya herhangi bir şekilde etkisiz bırakmak amacıyla, payların veya pay senetlerinin devri ya da pay senetlerinin başkasına verilmesi geçersizdir*" hükmü doğrultusunda devrin dolanma veya etkisiz bırakma gayesi ile yapıldığının ispatı hususunda²⁸³, oy hakkından yoksun üyenin payını, genel kurul toplantısından önce herhangi bir kişiye devretmesi; toplantı sonrasında ise devredilen payın yeniden kendisine geçmesi dolanma olduğu kanaati oluşmaktadır²⁸⁴.

b.Oy Sözleşmeleri

Oy sözleşmeleri pay sahiplerinin bir kısmının anonim veya limited şirketlerin karar organlarında belirli doğrultuda oy kullanılması, kullanılmaması veya çekimser kalınması yönünde taahhütte bulundukları atipik (suigeneris) borç sözleşmeleri olarak tanımlanabilir²⁸⁵.

Yukarıda açıkladığımız inançlı temlik sözleşmesi ile payların devri durumuna benzer bir kurum olarak, oy sözleşmeleri ile de oydan yoksunluk hükümlerinin bertaraf edilmesi yoluna başvurulabilir. Bu şekilde tanzim edilen oy sözleşmesi tek taraflı ya da karşılıklı irade ile kurulabilir. Karşılıklı iradelerine uygun olarak sözleşmenin taraflarından biri, oy hakkı kısıtlanan kişinin, kısıtlı olduğu genel kurul gündemine ilişkin lehine oy kullanmayı; sözleşmenin diğer tarafı, oy kullanma hakkı

²⁸²Resmi Gazete 14.2.2011 tarihli ve 27846 sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

²⁸³Dolanma ya da etkisiz bırakma hususlarına ilişkin olarak; ispat hususu önem arz eder. Nitekim Yargıtay 11. HD T.03.02.2015 , E 2014/15191 , K. 2015/1169 sayılı kararı; "... davalı şirketin 2009-2010-2011 yıllarına ilişkin faaliyetlerinden dolayı ibra edilen yönetim kurulu üyelerinden hiçbirinin 09.10.2012 tarihli hazırun cetveline göre şirket ortağı olmadığı, her yıl yapılması gereken olağan genel kurul toplantılarının üç yıldır yapılmayıp üç yıllık süreçte yönetim kurulu üyeliği yapmış kişilerin ibralarının oylanacağı genel kurul toplantısını beklemeden hisselerinin tamamını devrederek ortaklıktan ayrılma kararının hisselerini devrettikleri üçüncü kişilere kendilerini ibra ettirme amacı taşıyıp taşımadığı hususunun delillerle ispatlanmadığı, dosya kapsamı itibarıyla yönetim kurulu üyelerinin ve denetçinin ibrasına ilişkin genel kurul kararının afaki iyi niyet kurallarına aykırı olduğunun kabul edilemeyeceği, dava konusu genel kurulda yönetim kurulu üyeleri için ücret tayin edilmeyip sadece denetçi için yıllık brüt 1.000 TL ücret ödenmesine karar verildiği gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir" şeklindedir. <https://ea70330bbfe919e2312426c9be35e661274d7d97.vetisonline.com/belge/y-11-hd-e-2014-15191-k-2015-1169-t-03-02-2015-sirketin-mali-acidan-kotu-durumda-olmasina-ragmen-yone/1470144/>

²⁸⁴Tokcan, F.P. (2015).s.121.

²⁸⁵Turgut,D. (2022). Türk Hukukunda Oy Sözleşmeleri. <https://tokkder.org/tokkder-dergi/5121> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

mümkün olduğu hallerde sözleşmenin diğer tarafının iradesi yönünde oy vermeyi beyan etmesi ile oy sözleşmesi kurulduğu kabul edilir. Bir tarafın, özel bir menfaat veya ekonomik karşılık olmadan sadece oy kullanmak dışında bir beyanda bulunduğu, diğer tarafın ise oy hakkı kısıtlanmış bir kişinin lehine oy vermeyi kabul ettiği durumda, tek taraflı oy sözleşmesi oluşmuştur²⁸⁶.

c. Pay Üzerinde İntifa Hakkı

TTK ²⁸⁷ madde 432'ye göre; *“Bir payın üzerinde intifa hakkı bulunması hâlinde, aksi kararlaştırılmamışsa, oy hakkı, intifa hakkı sahibi tarafından kullanılır. Ancak, intifa hakkı sahibi, pay sahibinin menfaatlerini hakkaniyete uygun bir şekilde göz önünde tutarak hareket etmemiş olması dolayısıyla pay sahibine karşı sorumludur.”* hükmünden anlaşıldığı üzere oy hakkının kullanılması intifa hakkı sahibine aittir. Pay sahibi kendisi oydan yoksun olduğu için, oydan yoksun olmayan 3. kişi lehine pay üzerinde intifa hakkı tanıyarak oydan yoksunluk hükümlerini bertaraf etmeye çalışabilir²⁸⁸. Bu durumda da kanunun dolanılması söz konusu olur. Bu durumda da yine TTK madde 433 gereği geçersizlik söz konusu olur.

2.7.4.3 Oydan Yoksunluk Hükümlerine Aykırılığın Yaptırımı

Oydan yoksunluk hükümlerine aykırılık durumunda pay sahiplerinin, TTK madde 433 gereği itiraz haklarını kullanmaları mümkündür.

TTK ²⁸⁹ madde 433/2'ye göre; *“Yetkisiz katılmalarla ilgili olarak her pay sahibi, toplantı başkanlığına itirazda bulunabilir, itirazını ve yönetim kuruluna da itirazda bulunmuş olduğunu tutanağa geçirtebilir.”* şeklinde belirtilmektedir.

TTK madde 433/2 kapsamında, toplantıdan önce her bir pay sahibi hazır bulunanlar listesinde oydan yoksunluğu dolanma amacıyla yapılmış pay devirlerinin bulunduğunu ileri sürerek itiraz edebilir. Toplantıda; yetkisiz katılmanın olduğu şeklindeki itirazlar ise toplantı tutanağına eklenmelidir²⁹⁰.

TTK madde 436'da düzenlenen oydan yoksunluğa aykırılığın yaptırımı yine TTK madde 445'te yer alan genel kurul kararlarının iptali davasıdır. Genel kurul kararın iptaline yönelik davanın gündeme gelebilmesi için oy hakkı kısıtlanan kişilerin oyları, alınan bu kararda etkili olmaları koşuluna bağlıdır²⁹¹.

²⁸⁶Tokcan, F.P. (2015).s.123.

²⁸⁷Resmi Gazete 14.2.2011 tarihli ve 27846 sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

²⁸⁸Erdem,E. (2011).Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Oy Hakkına İlişkin Yenilikler. <https://www.erdem-erdem.av.tr/bilgi-bankasi/yeni-turk-ticaret-kanunuda-oy-hakkina-iliskin-yenilikler> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

²⁹⁰Canözü S. (2021). s. 153.

²⁹¹Akkaya, A. (2019). s.71.

TTK Madde²⁹² 445'e göre; "446.maddede belirtilen kişiler, kanun veya esas sözleşme hükümlerine ve özellikle dürüstlük kuralına aykırı olan genel kurul kararları aleyhine, karar tarihinden itibaren üç ay içinde, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki Asliye Ticaret Mahkemesinde iptal davası açabilirler." şeklinde yer verilmiştir.

Oydan yoksunluk hükümlerine aykırı olarak yönetim kurulunun, ibra oylamasına katıldığı her durumda kararın geçersizliğinden bahsedilemez. Oydan yoksun pay sahibinin oyunun, kararın alınmasında etkili olması gerekir, eğer oydan yoksun pay sahibinin oyu olmadan da karar nisabı sağlanıyorsa, alınan ibra kararının iptale tabi olduğundan söz edilemez²⁹³.

2021 tarihli Yargıtay Kararına²⁹⁴ göre; "Dava, davalı anonim şirket genel kurulunda alınan kararların iptali istemine ilişkindir. Bölge Adliye Mahkemesince; genel kurul gündeminin 3.maddesinde alınan ibra kararının, davalı şirketin %55 hissesine sahip dava dışı Epik Holding AŞ.'nin olumlu oyu ile alındığı, bu dava dışı şirketin tüm hisselerinin de ibrasına karar verilen yönetim kurulu başkanı Halil Mutlu'ya ait olduğu, dolayısıyla bu durumun TTK'nın 436/2.maddesinde düzenlenen oydan yoksunluğun dolanılması olduğu gerekçesi ile iptaline karar verilmiştir. Ancak Dairemizin yerleşik uygulamalarından da 19.12.2019 tarih 2018/1327 E. 2019/8307 K.anlaşılabacağı üzere pay sahibinin oy hakkının bulunması esastır, oydan yoksunluk ise anonim şirketin pay sahiplerinin oy hakkına ve bunun doğumuna ilişkin 434. ve 435. maddeleri gözetildiğinde istisnai niteliktedir. İstisnaların dar yoruma tabi olması karşısında yorum yoluyla yeni bir oydan yoksunluk hali yaratılamaz. TTK'nın 436/2. maddesine göre oydan yoksunluk, yönetim kurulu üyelerinin kendilerine ait paylardan doğan oy hakları ile sınırlı olup, yönetim kurulu üyelerinin hâkimiyetleri altındaki sermaye şirketlerinin ibrada oydan yoksun olduğuna ilişkin bir sınırlama bulunmamaktadır. Dairemizin yerleşik uygulamaları da bu yöndedir. 23/05/2019 Tarih 2017/4663 E. 2019/4105 K. Bu durumda dava dışı Epik Holding AŞ.'nin ibrada oydan yoksun olmadığı, alınan ibra kararının iptali koşullarının oluşmadığı değerlendirilerek bu kararının iptali isteminin reddi gerekirken kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiş, hükmün bozulmasına karar vermek gerekmiştir" şeklindedir.

İlgili Yargıtay Kararına²⁹⁵ göre; "Somut uyuşmazlığa uygulanması gereken 6102 sayılı TTK'nın 436/2.maddesi gereğince, şirket yönetim kurulu üleriyle yönetimde görevli imza yetkisini haiz kişiler, yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmelerine ilişkin kararlarda kendilerine ait paylardan doğan oy haklarını kullanamaz. Somut olayda, yönetim kurulu üyeleri birbirlerinin ibra oylamasına katılmışlar ve olumlu oy kullanmışlardır. Yukarıda açıklanan hüküm uyarınca yönetim kurulu üyelerinin birbirlerinin ibralarında oy kullanamayacak olmaları ve yönetim kurulu üyelerinin oyları çıkarıldığında yeterli nisabın sağlanamaması nedeniyle 12.09.2013 tarihli genel kurulda alınan yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmelerine

²⁹²Resmi Gazete 14.2.2011 tarihli ve 27846 sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

²⁹³Şener, O.H. (2019). s. 433.

²⁹⁴Yargıtay 11. HD T.20.02.2021 , E 2020/1055 , K. 2021/197, <https://ea70330bbfe919e2312426c9be35e661274d7d97.vetisonline.com/belge/y-11-hd-e-2020-1055-k-2021-197-t-20-01-2021/4007404/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

²⁹⁵Yargıtay 11. H.D , E. 2015/9554 , K. 2016/5992 K. sayılı ilamı, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/pf/sorgula.xhtml> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

ilişkin kararın da iptaline karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi doğru olmamış, hükmün bu yönden asıl ve birleşen davacılar yararına bozulması gerekmiştir.”

Oy hakkının kısıtlandığı hükümleri , kanun koyucunun amacının üzerinden atlamak kaydıyla, gerçekleştirilen devir geçersiz bir devirdir. Geçersiz devre dayanan kişi, TTK madde 446/1-b uyarınca genel kurulda bulunma hakkını kaybetmektedir. TTK madde 446/1-b, “*genel kurula katılma yetkisi bulunmayan*” üyelerin ya da temsilcilerin “*toplantıya katılıp oy kullanmaları*” durumunda toplantıya katılıp katılmamasına bakılmaksızın her ortak, genel kurul kararının iptali davası açabilir. Davanın lehe sonuçlanması ise ancak; aykırılığın genel kurul kararının alınmasında etkili olması koşuluna bağlıdır²⁹⁶.

2.8 İbra Kararının Alınmasında Azınlık Hakları

Kanun koyucu tarafından hem açık hem örtülü ibra kararı açısından azınlığa bazı haklar tanınmıştır.

2.8.1 Finansal Tabloların Görüşülmesinin Ertelenmesini İsteme Hakkı

Finansal tablolar üzerindeki müzakereler, şirket ve pay sahipleri açısından önem taşır. Bu nedenle, kanun koyucu, finansal tabloların onaylanmasının yönetim kurulu üyelerinin örtülü ibrasını doğurma hususunu göz önüne alarak azınlığa finansal tabloların müzakeresinin ve buna bağlı konuların, bir ay ertelenmesini talep hakkı tanımıştır.

TTK madde 420’e göre ertelemeye ilişkin düzenleme; “*Finansal tabloların müzakeresi ve buna bağlı konular, sermayenin onda birine, halka açık şirketlerde yirmide birine sahip pay sahiplerinin istemi üzerine, genel kurulun bir karar almasına gerek olmaksızın, toplantı başkanının kararıyla bir ay sonraya bırakılır. Erteleme, 414.maddenin birinci fıkrasında yazılı olduğu şekilde pay sahiplerine ilanla bildirilir ve internet sitesinde yayımlanır. İzleyen toplantı için genel kurul, kanunda öngörülen usule uyularak toplantıya çağrılır. Azlığın istemiyle bir defa ertelendikten sonra finansal tabloların müzakeresinin tekrar geri bırakılmasının istenebilmesi, finansal tabloların itiraza uğrayan ve tutanağa geçmiş bulunan noktaları hakkında, ilgililer tarafından, dürüst hesap verme ölçüsü ilkeleri uyarınca cevap verilmemiş olması şarttır.*” şeklindedir.

Azınlığın talebiyle finansal tabloların müzakeresinin ertelenmesi kararı alındığı durumda genel kurulda ibra kararının görüşülüp görüşülmeyeceği doktrinde tartışılmıştır. Bir görüşe göre, finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesi durumunda ibra görüşmelerinin de ertelenmesi gerekir²⁹⁷.

Finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesi durumunda ibra müzakerelerinin de ertelenmesi gerektiği görüşünü savunan yazarlar, ibra ile

²⁹⁶Tokcan, F.P. (2015).s.126 ; Pulaşlı H. (2022).*Şirketler Hukuku Şerhi*. s.3005.

²⁹⁷Bu görüş için bkz. Canöz S. (2021).s.331.

bilançoıyuda kapsayan finansal tabloların birbirleriyle bağlantılı olduğunu, bilançonun ibranın esasını teşkil ettiğini savunurlar. Bu halde, bilanço geniş yorumlanmalı ve ibrayı da ihtiva ettiği kabul edilmelidir²⁹⁸.

Doktrindeki başka bir görüş çerçevesinde, finansal tabloların müzakeresi ertelense bile ibra kararı alınması mümkündür. Finansal tabloların onaylanması örtülü ibra anlamına geldiği için finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesi durumunda örtülü ibra alınamaz. Buradaki tartışma konusu açık ibra bakımından geçerlidir. Bu görüşü savunanlar tarafından, açık ibra kararı ile finansal tabloların onaylanması arasında bir ilişki bulunmadığından erteleme durumunda ibra kararı verilmesinde de bir sakınca yoktur.

Biz de birinci görüşe daha yakınız. Finansal tabloların ertelenmesini örtülü ibrayla bağdaştırmıştık ancak hem açık ibra hem örtülü ibra kararının sonucu olarak yönetim kurulu sorumluluktan kurtulacaktır. Bu ibra kararlarını birlikte düşünerek finansal tabloların ertelenmesi durumunda ibra görüşmelerinin de ertelenmesi gerekir. Doktrinde de bu görüş baskındır.

2.8.2 Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrasına Engel Olma Hakkı

TTK ²⁹⁹madde 559'a göre; "*Kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin, denetçilerin, şirketin kuruluşundan ve sermaye artırımından doğan sorumlulukları, şirketin tescili tarihinden itibaren dört yıl geçmedikçe sulh ve ibra yoluyla kaldırılmaz. Bu sürenin geçmesinden sonra da sulh ve ibra ancak genel kurulun onayıyla geçerlilik kazanır. Bununla beraber, esas sermayenin onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini temsil eden pay sahipleri sulh ve ibranın onaylanmasına karşı iseler, sulh ve ibra genel kurulca onaylanmaz.*" hükmünden; anonim ortaklığın yönetim kurulu üyelerinin, ortaklığın tescilinden itibaren dört yıl geçmedikçe, bu sorumluluktan kurtulamayacağı anlaşılmakla birlikte; dört yıllık süre geçtikten sonra da, sulh ve ibra yapılabilmesi için azınlığın bu konuda olumsuz oy kullanmaması gerekmektedir³⁰⁰. Yani sonuç olarak azınlığın şirketin tescilinden itibaren dört yıl geçtikten sonra yapılacak ibraya karşı çıkma hakkı olduğu anlaşılmaktadır. Bu hak, azınlığın tek olumsuz hakkıdır³⁰¹.

2.8.3 Özel Denetçi Atanmasını Talep Hakkı

TTK madde 438'e göre; "*Her pay sahibi, pay sahipliği haklarının kullanılabilmesi için gerekli olduğu takdirde ve bilgi alma veya inceleme hakkı daha önce kullanılmışsa, belirli olayların özel bir denetimle açıklığa kavuşturulmasını,*

²⁹⁸Akkaya, A. (2019). s.78.

²⁹⁹Resmi Gazete 14.2.2011 tarihli ve 27846 sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

³⁰⁰Canpolat Sert, S. (2008). Anonim Ortaklıklarda Azınlık Haklarının İncelenmesi. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 1(74), s.158. <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2008-74-389>.

³⁰¹Azınlığın ibraya engel olma hakkını kullanması durumunda yine de ibra kararı alınmış olursa bunun yaptırımının ne olacağı konusunda doktrinde tartışmalar mevcuttur. Bu tartışmalara ilişkin detaylı bilgi için bkz. Canözü S. (2021). s.171.

gündemde yer almasa bile genel kuruldan isteyebilir. Genel kurul istemi onaylarsa, şirket veya her bir pay sahibi otuz gün içinde, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki Asliye Ticaret Mahkemesinden bir özel denetçi atanmasını isteyebilir.” hükmü ile özel denetim istemi her pay sahibine tanınmış bir haktır.

Pay sahibinin özel denetim hakkı, genel kurulun iradesini bağlamaz. Eğer genel kurul isterse, bu talebi reddedebilir. TTK madde 439'a göre, genel kurulun isteği reddetmesi önemli bir sonuç doğurmaktadır. Bu durumda azlık tarafından özel denetçinin atanması talep edilebilir. Yani, genel kurulun red kararı, azlık hakkının ortaya çıkmasını sağlar. Daha net açıklayacak olursak; pay sahibinin özel denetim talebinde bulunması halinde, genel kurulun bu talebi reddetmesi mekanizmayı durdurmaz. Genel kurul talebi kabul edip, istediği kişiyi özel denetçi atayarak denetimin istediği gibi yapılmasını sağlayamaz. Her iki durumda özel denetçiyi mahkeme seçer , netice olarak özel denetim gerçekleşir³⁰².

TTK³⁰³ madde 439'a göre; “Genel kurulun özel denetim istemini reddetmesi hâlinde, sermayenin en az onda birini, halka açık anonim şirketlerde yirmide birini oluşturan pay sahipleri veya paylarının itibarî değeri toplamı en az bir milyon Türk Lirası olan pay sahipleri üç ay içinde şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinden özel denetçi atamasını isteyebilir. Dilekçe sahiplerinin, kurucuların veya şirket organlarının, kanunu veya esas sözleşmeyi ihlal ederek, şirketi veya pay sahiplerini zarara uğrattıklarını, ikna edici bir şekilde ortaya koymaları hâlinde özel denetçi atanır.” şeklindedir Bu konuda Narbay³⁰⁴; “Esas sözleşmeyle, özel denetçi atanmasını isteme hakkı daha az oran ve itibari değerde paya sahip pay sahiplerine tanınabilir.” şeklinde düşünmektedir.

Bu ifadenin kanun metnine eklenmesi, bu hakkın amacının gerçekleşmesini kolaylaştıracaktır³⁰⁵. Genel Kurul'da red kararının verilmesinden sonra 3 ay içerisinde, kanunda belirtilen pay sahipleri mahkemeye başvurabilir. Üç aylık süre hak düşürücü süreden sonra yapılan başvuruları hakim re'sen tespit ederek talebin reddine karar verecektir³⁰⁶.

İlgili iki madde hükmünden anlaşılabacağı üzere, her bir pay sahibinin bilgi alma ve denetleme hakkının öncesinde kullanılmış olmaması şartıyla, genel kuruldan özel denetim talep etme hakkı mevcuttur. Genel kurulda bu talebin reddedilmesi durumunda, azınlık özel denetim istemini ileri sürebilecektir

³⁰² Yaşar, B ve Yıldız, N. (2020 Nisan) Anonim Şirketlerde Azınlık Hissedarlarının Haklarının Korunması. MGC Legal dergisi, 1-2. <https://www.mgc.com.tr/anonim-sirketlerde-azinlik-hissedarlarinin-haklarinin-korunmasi/>

³⁰³ Resmi Gazete 14.2.2011 tarihli ve 27846 sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

³⁰⁴ Narbay, Ş. (2010). *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Ortaklıkta Özel Denetim*. Onikilevha Yayıncılık.

³⁰⁵ Nalbant, M.B. (Eserin tarihi bulunamadığı için yer verilememiştir). Anonim Şirketlerde Pay Sahiplerinin Özel Denetçi Atanmasını İsteme Hakkı. <https://www.ozgunlaw.com/makaleler/anonim-sirketlerde-pay-sahiplerinin-ozel-denetci-atanmasini-isteme-hakki-285> adresinden 30 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

³⁰⁶ Nalbant, M.B. (Eserin tarihi bulunamadığı için yer verilememiştir). <https://www.ozgunlaw.com/makaleler/anonim-sirketlerde-pay-sahiplerinin-ozel-denetci-atanmasini-isteme-hakki-285> adresinden 30 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İBRA KARARININ HUKUKİ SONUÇLARI

3.1 İbranın Sorumluluk Davalarına Etkisi

Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunun şartlarından olan ; zarar, kanuna ve esas sözleşmeye aykırılık, illiyet bağı ve kusur unsurları gerçekleştiğinde oluşan zarardan³⁰⁷, genel kurulun ibra kararı almasıyla kurtulmuş olunacağından bahsetmiştik. Bu ibra kararının sorumluluk davalarına etkisini ; şirketin açacağı sorumluluk davaları ,pay sahiplerinin açacağı sorumluluk davaları ve alacaklıların açacağı sorumluluk davaları olarak sınıflandırarak detaylı olarak açıklanacaktır.

3.1.1 Şirketin Açacağı Sorumluluk Davalarına Etkisi

TTK madde 558/2'e göre;“*Şirket genel kurulunun, sorumluluktan ibraya ilişkin kararı, ibranın kapsadığı açıklanan maddi olaylara ilişkin olarak, şirketin, ibraya olumlu oy veren ve ibra kararını bilerek payı iktisap etmiş olan pay sahiplerinin dava hakkını kaldırır.Diğer pay sahiplerinin dava hakları ibra tarihinden itibaren altı ay geçmesiyle düşer*”³⁰⁸ şeklinde düzenlenmiştir.

İlgili madde doğrultusunda, ibra kararı alındığı durumda ibranın kapsamına giren konular için ortaklık, yönetim kurulu üyeleri aleyhinde sorumluluk davası açılmasını ileri süremeyecektir. Bu anlamda ibra, menfi borç ikrarı niteliğindedir³⁰⁹. Anonim şirketin açacağı sorumluluk davalarına ibra yoluyla engel olunması iki koşula bağlanmıştır³¹⁰. Birinci, şekil şartı anlamda geçerli bir ibra kararı alınmasıdır. Şekil şartı yönünden, yönetim kurulu üyelerinin ibrasının çok zor veya sıkı şartlara bağlandığından bahsedilemez. Geçerli bir kararının alınması için³¹¹ ; esas sermayenin dörtte birini temsil eden ortakların genel kurul toplantısında hazır bulunması ve mevcut çoğunluğun ibraya olumlu oy vermesi gereklidir.

³⁰⁷Sorumluluk yüklenebilmesi için öncelikli koşul zarardır. Bkz.aynı görüşte; Yargıtay 11. H.D , E. 2014/3160 , K. 2015/1329 K. sayılı ilamı; “Anonim şirketlerde yönetim ve denetim kurulu üyeleriyle müdürleri görevleri sırasında sebep oldukları zarardan dolayı şirkete, pay sahiplerine ve üçüncü kişilere karşı sorumludurlar. Sorumluluğun doğması bakımından öncelikli koşul, zararın olmasıdır. Zarar gören, bu zararının varlığını kanıtlamaz. Zararın varlığı sabit ise; kusur karinesi söz konusu olduğundan yönetim ve denetim kurulu üyelerinin bu zarardan sorumlu olduğu karine olarak kabul edilir. Yönetim ve denetim kurulu üyeleri, ancak kendilerine bir kusur izafe edilemeyeceğini kanıtlayarak sorumluluktan kurtulabilirler. (T.T.K. 338,359)” <https://ea70330bbfe919e2312426c9be35e661274d7d97.vetisonline.com/belge/y-11-hd-e-2014-3160-k-2015-1329-t-05-02-2015-davaci-sirketin-onceki-donemlerde-tek-basina-temsil-ve-/1488566/> adresinden 30 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

³⁰⁸Şener,O.H. (2019); “*ibranın kapsadığı açıklanan maddi olaylara ilişkin olarak*” madde hükmünün ifade edilemediğine ilişkin görüş bildirmiştir. Bu görüşe göre, hükümden anlaşılması gereken şey, ibra kararının sadece bilinen olaylar için tesir etmesi gerektiğidir. Yani genel kurulun bilgisine sunulmayan işlemler ibranın kapsamı içinde değildir.

³⁰⁹Pulaşlı H. (2022).*Şirketler Hukuku Genel Esaslar*. s. 703.

³¹⁰Bkz.Türk Ticaret Kanunu madde 558/2 hükmü gerekçesi.

³¹¹Bkz.Türk Ticaret Kanunu madde 418/1-f.2 hükmü gerekçesi.

İkinci şart ise; davaya konu işlem veya eylemin ibranın kapsamı içerisinde değerlendirilmesi ile pay sahiplerinin bilgisine sunulmuş olan veriler kapsamında ibra, sorumluluk davasına engel olur³¹².

Anonim şirket tüzel kişiliğinin, yönetim kuruluna yönelik ibra kararı alınmaması halinde yönetim kuruluna karşı sorumluluk davası açma hakkı vardır. Anonim şirket tüzel kişiliğinin davacı olarak söz konusu davayı açması durumunda, yönetim kurulunun açması gerekmektedir³¹³. Bu nedenle şirket yönetim kurulu üyesi ile şirket arasında çıkar ilişkisinin mevcut olup olmadığı önem arz eder. Menfaat çatışmasının olduğu hallerde anonim şirkete kayyım atanması gündeme gelir³¹⁴.

TTK madde 367'e göre; "Yönetim kurulu esas sözleşmeye konulacak bir hükümle, düzenleyeceği bir iç yönergeye göre, yönetimi, kısmen veya tamamen bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine veya üçüncü kişiye devretmeye yetkili kılınabilir. Bu iç yönerge şirketin yönetimini düzenler; bunun için gerekli olan görevleri, tanımlar, yerlerini gösterir, özellikle kimin kime bağlı ve bilgi sunmakla yükümlü olduğunu belirler. Yönetim kurulu, istem üzerine pay sahiplerini ve korunmaya değer menfaatlerini ikna edici bir biçimde ortaya koyan alacaklıları, bu iç yönerge hakkında, yazılı olarak bilgilendirir. Yönetim, devredilmediği takdirde, yönetim kurulunun tüm üyelerine aittir."

Kanaatimizce madde hükmünden, sorumluluk davası açılması planlanan yönetim kurulu üyelerinin değiştiği durumda kayyım atanmak zorunda olmadığı anlaşılmaktadır. Bu durumda şirket adına yeni dönem için seçilen yönetim kurulu üyelerinin eski dönem kurul üyelerine karşı sorumluluk davası açmasında herhangi bir beis bulunmamaktadır.

Canöz (2021)³¹⁵; "Genel kurulda toplu ibra yerine ayrı ayrı ibra tercih edilmiş ve şirkette ibra edilmeyen yönetim kurulu üyesi dışında başka üyeler varsa, sorumluluk davası ibra edilmeyen üyeye karşı açılacağı için, şirketi yine bu üyeler temsil edebilmelidir. Eğer olumsuz ibra kararı tüm yönetim kurulu üyelerini kapsıyorsa, bu durumda şirkete bir temsil kayyımı atanması (TMK m.426/1-3) icap eder. Davada şirket bu kayyım tarafından temsil edilir"

Son tahlilde, ibra kararı alınması ile birlikte yönetim kurulu üyeleri aleyhine sorumluluk davası açılmayacağının kabulü gerekmektedir. Bu görüşümüzü doktrin ve Yargıtay kararları³¹⁶ da desteklemektedir.

³¹²Türe, M. (2021). s.117-118.

³¹³Çalışkan, M. ve Ömür, R. (2020). s.158.

³¹⁴Karadabağ, S. (2021). Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açılan Sorumluluk Davaları. <https://www.mondaq.com/turkey/shareholders/1059904/anon304m-350304rket-yenet304m-kurulu-yeler304ne-kar350i-ailan-sorumluluk-davaları#:~:text=%C5%9Eirketin%20dava%20a%C3%A7mas%C4%B1%20gerek%20hallerde,oldu%C4%9Fu%20hallerde%20%C5%9Firket%20kayy%C4%B1m%20atanabilir> Adresinden 30 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

³¹⁵Canöz S. (2021).s. 198; Gülerüz T.(Nisan 2020).Yönetim Kurulu Sorumluluk Davası Özelinde Anonim Şirketlere Temsil kayyımı Atanması. <https://www.guleryuz.av.tr/tr/news-publications/detail/yk-sorumluluk-davasi-ozelinde-anonim-sirketlere-temsil-kayyimi-atanmasi> adresinden 30 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

³¹⁶Buna ilişkin karar için bkz. Yargıtay 11. HD. T.14.10.1982, E. 1982/3596, K. 1982 / 3884 numaralı ilamına göre: "Söz konusu zarara ilişkin işlem ve şirket yönetiminin yaklaşımının tüm açıklık ve ayrıntılarıyla irdelendiği

3.1.2 Pay Sahiplerinin Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açacakları Sorumluluk Davalarına Etkisi

Yönetim kurulu üyelerinin davranışlarından dolayı, pay sahiplerinin de hukuki olarak sorumluluk davası açma hakkı vardır³¹⁷. Bu başlık, doğrudan zarar nedeniyle açılacak davalar ve dolaylı zarar nedeniyle açılacak davalar için ikiye ayrılarak incelenecektir.

3.1.2.1 Doğrudan Zarar Nedeniyle Açılacak Davalara Etkisi

Doğrudan zarar, denetçilerin ve yönetim kurulu üyelerinin eylem ve işlemleri sonucu, anonim şirket ortaklığının uğradığı zarar dışında, pay sahiplerinin bağımsız olarak uğradıkları zarar olarak tanımlanmakta ve TTK, pay sahiplerinin uğradığı bu zararlar için dava hakkı tanımaktadır³¹⁸.

Doktrinde genel kabul edilen görüşe³¹⁹ göre, genel kurulun aldığı yönetim kurulunun ibrası kararının pay sahiplerinin doğrudan zararı nedeniyle başvurulacak yargı yolu olan sorumluluk davasına etkisi bulunmamaktadır. Türe (2021)' e göre³²⁰; ibra kararının ortaya çıkmasında olumlu oy kullanan pay sahipleri de bu sonucu değiştirmeyecektir. Çünkü ona göre ibra oylamasında pay sahibi şirketin dava hakkından vazgeçmektedir, kendi doğrudan zararı nedeniyle uğramış olduğu zarara ilişkin dava hakkından vazgeçmemektedir.

Sonuç olarak kanaatimizce; ibra kararı alınmış olması şirketin, yönetim kurulu üyeleri aleyhine hukuki yönden sorumluluk davası açma hakkını ortadan kaldırırken; pay sahiplerinin, uğradığı doğrudan zararlar için şirketin söz konusu bu zarardan bağımsız olarak, dava açmasının önünde bir engel oluşturmadığı kabul edilmelidir.

3.1.2.2 Dolaylı Zarar Nedeniyle Açılacak Davalara Etkisi

Dolaylı zarar; gerçekleştirilen fiilin sonucunda kişinin uğradığı zararın, araya ilave bir sebep girmek suretiyle dolaylı olarak başka kişinin malvarlığına etki etmesini ifade eder.

bir ortamda, şirket genel kurulunca verilen ibra kararı, gerçek anlamda borçtan kurtarma ve aklama niteliğini taşımaktadır. Ortaklığın, bu ibra kararıyla, yöneticilerin zimmetine geçmiş olası alacaklarından, onlar yararına peşinen vazgeçmiş olduğunun kabulü zorunludur. Genel kurulun bu nitelikteki ibrası sonucu, artık yönetim kurulunun o faaliyet dönemine ilişkin tüm işlemleri hakkında, zarara neden de olsalar, ortaklıkça yönetim ve denetim kurulu üyelerine karşı rücu hakkını kullanmayacağı kabul edildiği varsayılmalıdır. Eş anlatımla, böyle bir ibra kararından sonra, yönetim kurulu üyeleri ya da denetçilere karşı sorumluluk davacı açma olanağı tümiyle ortadan kalkmış olmaktadır.” https://law.yeditepe.edu.tr/sites/default/files/hukuk_dergi/TV-1.pdf adresinden 30 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

³¹⁷Çalışkan, M. ve Ömür, R. (2020). s.162.

³¹⁸Ötügen, M. Z. (2003). *Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğunu Sona Erdiren Nedenlerden İbra Ve Zamanaşımı* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi. s.88.

³¹⁹Bu görüşteki yazarlar için bkz. Akdağ, Güney; Çelik, Aydın; Türe, Murat.

³²⁰Bkz. Türe, M. (2021). s.118.

TTK³²¹ madde 555'e göre; *"Şirketin uğradığı zararın tazminini, şirket ve her bir pay sahibi isteyebilir. Pay sahipleri tazminatın ancak şirkete ödenmesini isteyebilirler. Pay sahibinin açtığı davayı hukuki ve maddi sebepler haklı gösterdiği takdirde, mahkeme, dava giderleriyle avukatlık ücretini, bu giderler davalıya yükletilemediği hâllerde, davacı pay sahibiyle şirket arasında, hakkaniyete göre paylaşır."* hükmünden, pay sahiplerinin dolaylı zararlarını talep edebileceği ama bu zararın şirkete ödeneceği anlaşılmaktadır. Kanun koyucu iş bu madde ile şirketin malvarlığında oluşacak zararın doğrudan zarar, pay sahiplerinin malvarlığında oluşacak zararın ise dolaylı zarar olduğunu, mahkemenin karara bağlayacağı tazminatın anonim şirket ortaklığına ödenince şirketin doğrudan zararının ortadan kalkacağını ve pay sahibinin dolaylı zararının sona ereceğini anlatmaktadır³²².

Nitekim doktrinde yönetim kurulunun faaliyeti sonucunda şirketin zarara uğraması, pay sahiplerinin hisselerini de etkileyeceğinden; şirketin uğradığı doğrudan zararın pay sahiplerinin uğradığı dolaylı zarar olduğunun kabulü savı baskındır³²³.

Yargıtay 23. Hukuk Dairesi E. 2012/3305 E., 2012/4816 K. sayılı ilamı; *"Ortakların dava açma hakları da doğrudan doğruya zarar ve dolaylı zarar durumuna göre değişiklik içerir. Yönetim ve denetim kurulu üyelerinin yasa ve ana sözleşme hükümlerine aykırı davranışları ile ortaklığın malvarlığını azaltan veya kötüleştiren davranışları, ortaklar ve alacaklıların dolaylı zarar görmesine yol açar. Zira, bu tür tasarruflar payları oranında ortakları etkiler. Başka bir anlatımla, ortaklığın doğrudan doğruya zarar görmesi, ortakların dolaylı zararıdır. Ancak, ortak TTK'nın 309. ve 340. maddeleri uyarınca dolaylı zarar dolayısıyla açtığı davada hükmedilecek tazminatı kendisi adına değil, ortaklığa verilmesi yönünde talepte bulunabilir. İkinci durum ise doğrudan zarar halidir. Bu halde yöneticilerin veya denetçilerin eylemleri sonucunda ortakların ortaklığın zararından müstakil olarak gördükleri zararlar söz konusudur. Anılan zarar türünde ortaklığın zarar görüp görmemesinin bir önemi bulunmamaktadır. Esasen, bu zararın üçüncü kişinin gördüğü zarardan tek farkı, ortak olmanın sonucu olmasıdır. TTK'nın 336/5 maddesinde anlamını bulan bu dava türünde ise ortaklar talep ettiği tazminatın kendisi adına hükmedilmesini isteyebilirler"*³²⁴. Yargıtay bu kararında doğrudan ve dolaylı zararlara değinmiştir.

Akkaya (2019)³²⁵ ; Pay sahiplerinin zararlarının dolaylı olması halinde dava hakkının, anonim şirketin başvuracağı dava hakkından ayrılan ve bağımsız bir hak ya da bu hakka bağlanarak talep edilen ikinci dereceli bir hak olup olmadığı hususunda doktrinde görüş birliği yoktur. Doktrindeki tartışmada kabul edilecek görüşe göre; İbra kararının etkisi, pay sahiplerinin ileri süreceği dava hakkının hangi yönde öne sürüleceğine göre değişmektedir. Dolaylı zarara ilişkin dava hakkının bağımsız olduğu görüş kabul edilirse; pay sahiplerinin sorumluluk davası açma hakkını genel kurulun

³²¹Resmi Gazete 14.2.2011 tarihli ve 27846 sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

³²²Akkaya, A. (2019).s.99.

³²³Bu fikre ilişkin bkz. Türe, M. (2021).s.121.

³²⁴<https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> adresinden 30 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

³²⁵Akkaya, A. (2019). s.100.

aldığı ibra kararı etkilemeyecektir. Diğer görüş olan ikinci derecede bir talep yani bağlantılı dava hakkı olduğunun kabul edilmesi halinde; asıl davanın sonucu , söz konusu işbu davanın sonucunu mutlak surette etkileyecektir. Yönetim kurulu üyelerinin ibrası hakkında genel kurul karar verdiğinde anonim şirket artık dava açamayacak olup; zararı dolaylı yön de doğan pay sahibinin ileri süreceği dava hakkı da sona erecektir.

Doktrinde, ibra kararı verilirken olumlu oy kullanan pay sahiplerinin dolaylı zararlar nedeniyle dava açma hakkı ortadan kalkarken, olumsuz oy vermiş olanların dava hakkının ortadan kalkmayacağına dair bir görüş ve bu görüşe getirilen eleştiriler de mevcuttur.

Canöz (2021)³²⁶, TTK 553/1’de açıkça doğrudan zarara ilişkin tazminat hakkı düzenlenmiştir. TTK madde 558/2 hükmünde ise; pay sahiplerinin dolaylı zararları için düzenleme yapılmıştır. TTK uyarınca ibra kararının çoğunluğa yönelik çıkarılan bir karar olduğu düşünüldüğünde; ibra kararı hakkında pay sahiplerinin olumsuz ya da çekimser oy verenlere veya ibra kararını bilmeden payı kazanmış pay sahiplerine, ibra kararı tarihinden itibaren 6 aylık hak düşürücü süre içerisinde dava açma hakkı tanınması gerekmektedir. Sayılan şartları taşımayan pay sahiplerinin sorumluluk davası açamayacağı, açması halinde ise TMK madde 2 dürüstlük kuralına aykırılık teşkil edeceği ifade edilmiştir³²⁷.

Pulaşlı (2022)³²⁸; pay sahiplerinin dava açma haklarının bağımsız, asıl olduğunu ileri sürerek; ikincil nitelikte bir dava hakkı olmadığını savunmaktadır. Bu nedenle genel kurul tarafından verilen ibra kararı şirket tüzel kişiliğini bağlar.

Kanaatimizce; anonim şirket genel kurulunun aldığı ibra kararında olumsuz oy kullanmış pay sahipleri ve söz konusu toplantıya katılmamış pay sahipleri için, ibra kararının sonucu olan yönetim kurulu üyelerinin davranışları nedeniyle sorumluluk davası açılmayacağının kabulü mümkün değildir. Pay sahiplerinin dolaylı zararları için açabileceği sorumluluk davası, ortaklığın zararından kaynaklı açılacak olan davadan bağımsız bir davadır. Bu sebeple, ibra kararında olumsuz veya çekimser oy kullanmış pay sahiplerinin, ibra kararının sonucunda dolaylı zararlarından ötürü dava açma hakkının devam ettiği görüşündeyiz. Ancak ibra kararında olumlu oy kullanmış pay sahipleri için aynı sonuca varılamayacaktır. Yönetim kurulunun ibrası için olumlu oy kullanmış olan pay sahibi, yönetim kurulunun sorumluluğu olmadığını kabul etmiştir. Bunun üzerine o pay sahibinin sorumluluk davası açması iyiniyet kurallarına aykırıdır. Bu durumda menfaatler adaletsiz şekilde korunmuş olur ve bu da hakkaniyete aykırılık teşkil eder³²⁹.

³²⁶Canöz, S. (2021). s. 214.

³²⁷Altaş, S. (2021). *Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirketler*.s.918; Ayhan, R., Çağlar H. ve Özdamar M.(2021).s.410.

³²⁸Pulaşlı H. (2022). *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*.s.704.

³²⁹Benzer nitelikte görüş için bkz. <https://www.guleryuz.av.tr/tr/news-publications/detail/yonetim-kurulu-uyesinin-hukuki-sorumluluktan-aklanmasi-ibra#:~:text=Dolayl%C4%B1%20zararlar%20a%C3%A7%C4%B1s%C4%B1ndan%20ise%20genel,d%C3%BCr%C3%BCstl%C3%BCk%20kural%C4%B1na%20ayk%C4%B1r%C4%B1%20kabul%20edilmelidir> adresinden 30 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

3.1.3 İbranın Yeni Pay Sahiplerinin Dava Hakkına Etkisi

TTK³³⁰ madde 558/2'ye göre; “Şirket genel kurulunun, sorumluluktan ibraya ilişkin kararı, ibranın kapsadığı açıklanan maddi olaylara ilişkin olarak, şirketin, ibraya olumlu oy veren ve ibra kararını bilerek payı iktisap etmiş olan pay sahiplerinin dava hakkını kaldırır. Diğer pay sahiplerinin dava hakları ibra tarihinden itibaren altı ay geçmesiyle düşer.” payı sonradan iktisap eden pay sahibi, yönetim kurulunun ibra edildiği konusunda bilgi sahibi ise bu durumda onun sorumluluk davası açma hakkı yoktur. Ancak yeni pay sahibinin ibra kararından habersiz olduğu ihtimalde altı aylık hak düşürücü sürede sorumluluk davası açmak için yasal yollara başvurma hakkının varlığının kabulü gerekir. Bu hak düşürücü süre de ibra tarihinden itibaren başlar³³¹.

Payı sonradan iktisap eden yeni pay sahiplerinin, ibra kararından habersiz olduğu ihtimalinde; hak düşürücü sürenin altı aylık zaman diliminde sınırlanması ile tanınan dava hakkının doğruluğu tartışmaya açıktır. Nitekim böyle bir durumda ;ibra kararına olumlu oy ileri süren pay sahiplerinin dava hakları, bilahare yapılacak muvazaalı devirler ile dolaylı yoldan kullanılması mümkün hale gelecektir³³².

3.1.4 Alacaklıların Açacağı Sorumluluk Davalarına Etkisi

3.1.4.1 Doğrudan Zarar Nedeniyle Açılacak Davalara Etkisi

Daha önce ifade ettiğimiz gibi TTK madde 553/2'ye göre alacaklılar için de yönetim kurulu aleyhine sorumluluk davası açma hakkı tanınmıştır. Pay sahiplerinin doğrudan zararlarında açıkladığımız üzere, burada da ortaklığın uğradığı zarardan bağımsız olarak alacaklıların da doğrudan zarara uğraması mümkündür. Bu halde ibra kararı alınmış olsa bile alacaklıların doğrudan zararları için dava açma hakkının olduğunun kabulü gerekir³³³. Burada şirket alacaklıların dava açma hakkı konusunda dikkat edilmesi gereken şey, söz konusu zararın şirket alacaklısı olması sebebiyle oluşmuş olmasıdır³³⁴.

Sonuç olarak, yönetim kurulu üyelerine ilişkin olarak genel kurul tarafından verilen ibra kararının, anonim şirket alacaklılarının malvarlığında oluşacak doğrudan zararları sebebiyle izleyecekleri yasal yol olan sorumluluk davasına etkisi, pay sahiplerinin malvarlığında oluşacak doğrudan zararları sebebiyle açılması muhtemel sorumluluk davasında yaratacağı etki ile aynı olduğu için ibra kararı alınmış olsa bile alacaklıların dava hakkı devam eder³³⁵.

³³⁰Resmi Gazete 14.2.2011 tarihli ve 27846 sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

³³¹Doktrinde bu 6 aylık sürenin çok kısa olduğuna dair tartışmalar mevcuttur. Ayrıca 6 aylık süre zamanaşımı değil hak düşürücü süredir bu sebepler def'i değil itiraz olarak ileri sürülmelidir.

³³²Sever,R. (2012). 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Bakımından Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrası [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Bahçeşehir Üniversitesi.s.60.

³³³Pulaşlı H. (2022).Şirketler Hukuku Şerhi.s.3018.

³³⁴Pulaşlı H. (2022). Şirketler Hukuku Genel Esaslar. s.704; Türe, M.(2021). s.127.

³³⁵Akkaya, A. (2019). s.104.

3.1.4.2 Dolaylı Zarar Nedeniyle Açılacak Davalara Etkisi

İbra kararının ortakların dolaylı zararları nedeniyle açılacak davalara etkisine ilişkin doktrinde, ibra kararının doğrudan zararları ile ilişkili olduğu gibi görüş birliği yoktur. Çünkü dolaylı zararları ile ilişkili TTK madde 555’te düzenleme mevcut değildir³³⁶.

TTK³³⁷ madde 556’ya göre;“Zarara uğrayan şirketin iflası hâlinde, tazminatın şirkete ödenmesini isteme hakkını şirket alacaklıları da haizdir.Ancak, pay sahiplerinin ve şirket alacaklılarının istemleri önce iflas idaresince ileri sürülür.İflas idaresi birinci fıkra da öngörülen davayı açmadığı takdirde, her pay sahibi veya şirket alacaklısı mezkûr davayı ikame edebilir.Elde edilen hasıla, İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre, önce dava açan alacaklıların alacaklarının ödenmesine tahsis olunur; bakiye, sermaye payları oranında davacı pay sahiplerine ödenir; artan iflas masasına verilir.Şirketin istemlerinin devrine ilişkin İcra ve İflas Kanununun 245 inci maddesi hükmü saklıdır.”

TTK’nın 556. Maddesine göre; malvarlığında zarar meydana gelen şirketin iflas etmesi halinde şirket alacaklıları, kanun koyucunun karar verdiği tazminat ödemesinin şirkete yapılmasını isteyebilirler. Ancak, şirket pay sahiplerinin ve şirket alacaklılarının bu tazminat istemleri, öncelikle iflas müdürlüğü tarafından ileri sürülmelidir aksi takdirde; İflas müdürlüğü tarafından öngörülen sorumluluk davasının açılmaması halinde her bir pay sahibi veya şirket alacaklısı bu sorumluluk davasını açabilecektir. TTK’nın 556/1’de, şirket alacaklısına şirketin iflas etmesi halinde hukuki sorumluluk davası açma hakkı verilmiş olsa da bu hakkın öncelikle iflâs müdürlüğü tarafından kullanılabileceği açıkça belirtilmiştir³³⁸. Ancak iflas müdürlüğü tarafından bu hukuki sorumluluk davası açılmadığı takdirde şirket alacaklıları tarafından bu dava açılabilir.

TTK. madde 556/2’de hukuki sorumluluk davası açan şirket alacaklıları lehine kanun koyucu yeni bir düzenleme getirerek; söz konusu sorumluluk davası sonucunda elde edilecek gelirin İcra ve İflas Kanununda düzenlenen hükümlere göre, öncelikle bu davayı açan şirket alacaklılarının, alacaklı olduğu bedellerin ödenmesine ayrılacağı; kalan tutar ile sermaye payları oranında dava açan şirket pay sahiplerine paylaştırılacağı; geriye kalan tutarın ise iflas masasına verileceği düzenlenmiştir. TTK. madde 556/3’e göre;“şirketin tazminat hakkının devrine ilişkin İcra ve İflas Kanununun 245 inci maddesi hükmü kapsamındaki hakları ayrık tutulmuştur³³⁹”

Daha önce ibra kararının, pay sahipleri yönünden meydana gelecek dolaylı zararları nedeniyle sorumluluk davası açma hakkına etkisi konusundaki tartışmaya benzer bir tartışma burada da vardır. Doktrinde, genel kurulun ibra kararının ancak şirket tüzel kişiliğini bağlayacağı, şirket alacaklılarının dolaylı zararlarına ilişkin dava

³³⁶Çalışkan,M. ve Ömür, R. (2020).s.159.

³³⁷Resmi Gazete 14.2.2011 tarihli ve 27846 sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

³³⁸Kantarci,B. (2022).s.105; Çalışkan,M. ve Ömür, R. (2020). s.161.

³³⁹Akkaya, A. (2019). s.105.

hakkına TTK madde 555/1 hükmü içerisinde değinilmediğinden ibra kararı alınmasının alacaklıların dolaylı zararlarının talebi için dava açmasını engellemediği savunulan görüşlerden biridir³⁴⁰. Aksi görüşe göre ise; ibra kararının alınması, şirket alacaklılarının dava açma hakkını da sona erdirir. Bu görüş doktrinde azınlıkta olan görüştür.

Bahtiyar (2022)'e göre³⁴¹; ortaklık alacaklıların, ibra kararına bir etkisi olmadığından; alacaklılarının dava hakkı üzerinde ibra kararının bir etkisi söz konusu değildir.

Pulaşlı (2022)'e göre³⁴²; şirket alacaklıları hukuken anonim şirkete nazaran üçüncü kişi konumundadır. Kişi ancak kendi kazanım ve tasarrufunda olan hakkı ileri sürebilir bu nedenle ortaklık tüzel kişiliğinin 3. Kişi alacaklıların dava hakkı üzerinde tasarruf yetkisi yoktur.

Kanaatimizce; şirket alacaklıları üçüncü kişi konumundadır. Biz alacaklıları, genel kurulun ibra kararının sonucu olan sorumluluk davası açamama yaptırımından sorumlu tutarsak onların hak arama hürriyetlerini de engellemiş oluruz. Daha önce de ifade ettiğimiz üzere pay sahiplerinin dahi dolaylı zararlarından dolayı dava açabileceğini kabul etmiştik, bu nedenle evleviyetle alacaklıların dolaylı zararlarının da talep edilebileceğinin kabulü gerekir. Çünkü alacaklıların ibra kararında hiçbir etkisi bulunmamaktadır³⁴³. Ancak buna rağmen kanuni düzenleme gereği alacaklılar TTK'ya göre davaya ilişkin haklarını şirket iflas edene dek kullanamayacaklardır³⁴⁴.

3.2 İbranın Diğer Etkileri

3.2.1 Bankacılık Kanuna Göre Açılacak Davalara Etkisi

Banka yöneticilerinin banka işlemlerinden kaynaklanan görevleri iki farklı kaynak tarafından düzenlenmektedir. Bu kaynaklardan ilki münhasıran Bankacılık Kanunu'nun (BankK) 110'uncu maddesidir³⁴⁵. Bu maddeye göre; Bankanın Tasarruf Mevduatı'na devredildiği haller (fon) veya yöneticilerin hukuka aykırı karar ve eylemleri nedeniyle bankanın faaliyet izni iptal edilirse, yönetici, verilen zararla sınırlı olmak üzere kişisel olarak sorumlu tutulabileceği gibi, yönetici de kişisel olarak iflasa tabi olabilir.

Yöneticilerin görevlerine ilişkin ikinci kaynak ise; Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK) 553 ve devam eden hükümleridir. Bu düzenlemeler arasında TTK m. Kanun'un

³⁴⁰Pulaşlı H. (2022). *Şirketler Hukuku Genel Esaslar* s.704.

³⁴¹Bahtiyar M. (2022). s.341.

³⁴²Pulaşlı H. (2022). *Şirketler Hukuku Genel Esaslar* s.705.

³⁴³Canözü S. (2021). s. 225.

³⁴⁴Akkaya, A. (2019). s.106.

³⁴⁵Resmi Gazete 1.1.2005 tarihli ve 25983 (mükerrer) sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5411.pdf>

557. maddesinde yer alan farklılaştırılmış teselsül sorumluluk yeni bir ilke olarak düzenlenmiştir³⁴⁶.

TTK³⁴⁷ madde 557'ye göre; “Birden çok kişinin aynı zararı tazminle yükümlü olmaları hâlinde, bunlardan her biri, kusuruna ve durumun gereklerine göre, zarar şahsen kendisine yükletilebildiği ölçüde, bu zarardan diğerleriyle birlikte müteselsilen sorumlu olur. Davacı birden çok sorumlu kişiyi zararın tamamı için birlikte dava edebilir ve hâkimin aynı davada her bir davalının tazminat borcunu belirlemesini isteyebilir. Birden çok sorumlu arasındaki başvuru, durumun bütün gerekleri dikkate alınarak hâkim tarafından belirlenir.” bankalar kanunen anonim şirket olarak kurulmak zorundadır. Doktrinde ibra kararının bankacılık kanuna göre açılacak olan şahsi iflas davalarına nasıl etki edeceği tartışılmıştır. Bir görüşe göre, bankacılık kanunun ilgili düzenlemesine rağmen yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerin ibrasının bu yaptırımını önleyeceği savunulmaktadır. Yani sorumluluk davasında olduğu gibi şahsi iflas davası açılmayacağı savunulmaktadır³⁴⁸.

Bir diğer görüşe göre, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu davası ve şahsi iflas davası tamamen bağımsız davalar olduğu için ibra kararının şahsi iflas davasına herhangi bir etkisi bulunmamalıdır³⁴⁹.

Kanaatimizce; Bankacılık Kanunundan kaynaklanan şahsi iflas davası ile TTK kaynaklı hukuki sorumluluk davasının herhangi bir bağlantısı yoktur. Bu iki davanın kaynağını oluşturan kanunlar bile farklıdır. Ayrıca, genel kurulca ibra kararı verilmiş yönetim kurulu üyelerinin sorumsuzluğunun sınırını Bankacılık kanunu çerçevesine kadar genişletmek kanun koyucunun açık iradesine aykırılık teşkil eder³⁵⁰.

Sonuç olarak , tüm bu hususlar düşünüldüğünde, ibra kararı ile sadece sorumluluk davası açma hakkının düşeceği , şahsi iflas davasının açılmaya devam edeceği, aksinin kabulünün Bankacılık kanunu madde 110'un düzenlenme amacına da aykırı düşeceği sonucuna varmak mümkündür³⁵¹.

3.2.2 Yöneticilerin Müteselsil Sorumluluğuna Etkisi

Müteselsil sorumluluk doğuran borç, birbirinden bağımsız borçluların , borcun tamamından ayrı ayrı mesul oldukları anlamına gelmektedir³⁵².

Müteselsil sorumluluk ile müteselsil borçluluk arasında yakın bir ilişki vardır. Borcu ortadan kaldıran bir sebep olmadıkça, her sorumluluk bir borç doğurur.

³⁴⁶Oğuz,S. (2017). Bankacılık Kanunu Kapsamında Banka Yöneticilerinin Şahsi Sorumlulukları. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 8(1), s.255. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/inuhfd/issue/27681/316621>

³⁴⁷Resmî Gazete 14.2.2011 tarihli ve 27846 sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

³⁴⁸Canöz S. (2021). s. 227.

³⁴⁹Oğuz,S. (2017). Bankacılık Kanunu Kapsamında Banka Yöneticilerinin Şahsi Sorumlulukları. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 8(1), s.255. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/inuhfd/issue/27681/316621>.

³⁵⁰Aydemir, F. (2011).s.1095.

³⁵¹Canöz S. (2021). s. 229.

³⁵²<https://sozluk.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

Müteselsil borç, bu sorumluluktan müteselsilen sorumlu olan kişilerin borçlarını ifade eder³⁵³.

TTK³⁵⁴ madde 557'e göre; *"Birden çok kişinin aynı zararı tazminle yükümlü olmaları hâlinde, bunlardan her biri, kusuruna ve durumun gereklerine göre, zarar şahsen kendisine yükletilebildiği ölçüde, bu zarardan diğerleriyle birlikte müteselsilen sorumlu olur. Davacı birden çok sorumlu kişiyi zararın tamamı için birlikte dava edebilir ve hâkimin aynı davada her bir davalının tazminat borcunu belirlemesini isteyebilir. Birden çok sorumlu arasındaki başvuru, durumun bütün gerekleri dikkate alınarak hâkim tarafından belirlenir."* hükmünde de görüldüğü üzere TTK müteselsil sorumluluk açısından farklılaştırılmış teselsül ilkesini benimsemiştir³⁵⁵.

Farklılaştırılmış teselsül ilkesi; yönetim kurulu üyelerinden aynı zararın ortaya çıkmasına neden olan her birinin zarardan, kusurdan ve durumun gereklerine göre, zarar şahsen kendisine yükletilebildiği ölçüde diğer Yönetim Kurulu üyeleriyle birlikte müteselsilen sorumlu olmasıdır³⁵⁶.

Farklılaştırılmış teselsül ilkesinin uygulanabilir olması, öncelikle en az iki yönetim kurulu üyesinin bulunmasına bağlıdır³⁵⁷. Çünkü bilindiği üzere TTK'ya göre tek kişilik yönetim kurulu üyesi olması da mümkündür. Bu konuda bazı sorunlar ortaya çıkmaktadır. Sorumluluk davası açılırken yönetim kurulu üyelerinin hangi derecede sorumlu olduğunu davacılar bilmemektedir³⁵⁸.

TTK. Madde 557/2'ye göre; belirtilen zarar için bir tanımlama yapılmamıştır. Doktrin ve Yüksek Mahkeme zarar kavramına, zarardan sorumlu olanların ayrı ayrı veya birliktelik ile meydana getirdikleri zararların toplamını dahil etmiştir.

TTK. madde 557/3'e göre, en az iki kişinin sorumlu olması halinde başvuru; hakim tarafından uyuşmazlığın tüm halleri dikkate alınarak tespit edilecektir. Ödeme gerçekleştiren sorumlu kişilerin, diğer sorumlulara karşı rücu davası ileri sürme hakkı bu fıkra kapsamında mümkün hale gelmiştir. Sorumlular arasındaki rücu davasında TTK madde 557/3 dikkate alınacaktır. Alacaklı ve sorumlular arasındaki dış ilişki yönünden açılacak sorumluluk davasında ise anılan fıkra yer verilip verilemeyeceği doktrin ile yargı kararlarına bağlıdır³⁵⁹.

TBK madde 166/3'e göre, herhangi bir borçlu ile alacaklı arasında tanzim edilecek ibra sözleşmesinde; diğer borçluların borcu ibra edilenin iç ilişkideki payı oranında sorumluluğu sona ereceği anlaşılmaktadır. TBK ile kabul edilen bu yöntem,

³⁵³Derdiman, C. (2019). Müteselsil Sorumluluk Ve Borçluluk Kavramları. <https://www.hukukiyaklasim.com/makaleler/muteselsil-sorumluluk-ve-borcluluk-kavramlari/> adresinden 30 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

³⁵⁴Resmî Gazete 14.2.2011 tarihli ve 27846 sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

³⁵⁵Canöz S. (2021). s. 231.

³⁵⁶Yönet, M. (2017). Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu. <https://startup hukuku.com/yonetim-kurulu-uyelerinin-sorumlulugu/#:~:text=Farkl%C4%B1la%C5%9F%C4%B1r%C4%B1lm%C4%B1%C5%9F%20tesels%C3%BCl%20ilkesi%2C%20ayn%C4%B1%20zarar%C4%B1n,%C3%BCyelerle%20birlikte%20m%C3%BCte%20sorumlu%20olmas%C4%B1d%C4%B1r.> adresinden 30 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

³⁵⁷Arslan, F. (2021). Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi Uyarınca Bireysel Sorumluluğun Belirlenmesi. *Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 9(2), s.166. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/shd/issue/68720/1080603>

³⁵⁸Canöz S. (2021). s. 232

³⁵⁹Akkaya, A. (2019). s.108

farklılaştırılmış teselsül sistemine de uygulandığında; şirket yönetim kurulu üyelerinin bazıları lehine ibra kararı alınması halinde, ibra edilmeyen diğer yönetim kurulu üyeleri ibra edilenlerin payı oranında sorumluluktan kurtulacağı anlamına gelmektedir³⁶⁰.

³⁶⁰Canözü S. (2021). s. 233

SONUÇ

Çalışmamızda, anonim şirketlerde yönetim kurulunun ibrası ve ibranın hukuki sonuçları incelenmiştir. Bu incelemenin sonucunda bazı tespitlerde bulunulmuştur.

Anonim şirketlerde Yönetim Kurulu üyeleri, TTK ve esas sözleşmeden doğan işlem ve eylemlerinden sorumludur. Yönetim kurulunun işlem ve eylemlerini yerine getirirken; özenli bir yönetici gibi davranıp davranmadığına bakılarak sorumluluğu tahlil edilir. Yönetim Kurulu üyeleri “iş adamı kararı” kuralına uygun davranıp, esas sözleşme ve kanun uyarınca kendilerine verilen yetki ve görevlerde iyi niyet çerçevesinde şirket yararına hareket ederek özen borçlarını yerine getirmeleri halinde meydana gelen zararlar nedeniyle sorumluluktan kurtulabilirler. Yönetim Kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğunu sona erdiren hukuki sebepler ibra ve zamanaşımıdır.

İbra, hukukumuza Mecelle ile girerek yönetim kurulunun hukuki sorumluluğunu kaldırmak için getirilen bir düzenlemedir. İbra, Türk Borçlar Hukukunda sözleşme olma özelliği nedeniyle “ibra sözleşmesi”, şirketler hukukunda yenilik doğuran tek yönlü bir hukuki işlem olması nedeniyle “ibra kararı” olarak tanımlanmaktadır. Çalışmamızın konusu itibarıyla ibra sözleşmesi ile ibra kararının farklı olduğunu ve şirketler hukuku kapsamında ibra kararının bir genel kurul kararı olduğuna ayrıntılı değinilmiştir.

İbranın hukuki niteliği Türk Hukukunda ağırlıklı görüş olarak , menfi borç ikrarı olarak kabul edilmektedir. Menfi borç ikrarı, taraflar arasındaki borcun olmadığına ilişkin olumsuz borç tanınmasıdır. Anonim şirketlerde ibra edilmesi mümkün olan yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler, kurucular, seçilen bağımsız denetçiler ve tasfiye memurlarının yetkili oldukları dönemdeki faaliyet ve işlemleri dikkate alınarak verilen ibra kararı, bu kişilere karşı hukuki bağlamda sorumluluk davası açılmayacağı anlamına geldiğinden menfi borç ikrarı niteliğindedir.

İbra kararı, genel kurulca devredilemeyecek görev ve yetkiler arasında yer almaktadır. Genel kurul tarafından verilen ibra kararı ortaklık haricindekilere sonuç doğurmayan ve belli kriterler halinde bazı pay sahiplerine (sadece yeterli derece bilgilendirilmiş olan ve dolaylı zararlarla sınırlı olmak üzere ibraya olumlu oy vermiş veya payı bilerek iktisap etmiş olan pay sahiplerini) sonuç doğurabilen nispi işlem niteliğinde olup; tazminat alacağını sona erdiren bir tasarruf işlemidir. Yönetim kurulunun ibra edilmesinin bir nevi güven açıklaması, sorumsuzluğun ispatı olarak görüldüğü açıklanmıştır.

Yönetim kurulunun ibrası ile yönetim kurulu üyelerinin ibrası birbirinden farklı iki hukuki kavramdır. Nitekim; bir takım yönetim kurulu üyeleri hakkında ibra kararı verilirken; kalan üyeler için ibra kararı verilmeyebilir.

Kanun koyucu, TTK hükümlerinde ibra kararını yeterli ve ayrıntılı düzenlenmemiştir. İbra kararının bir türü olan açık ibra kararının kapsamı ve şartlarına ilişkin ve örtülü ibra kararını düzenleyen hükümde eksiklikler olduğu kanaatindeyiz.

İbra kararı, açık veya örtülü olarak ikiye ayrılır. Açık ibra kararı da kendi içerisinde genel ve özel ibra olmak üzere ayrılmaktadır. Kanun koyucu tarafından açık ibra hususu açıkça düzenlenmemiştir. Kanaatimizce açık ibra hususunun kanuni düzenlemelerde yer alması gerektiği kanaatindeyiz. İbra kararının alınması ile finansal tabloların görüşülmesi zamanı orantılı ve ilişkilidir. Genel kurul tarafından geçerli bir açık ibra kararının alınmasının, öncesinde hesapların yani finansal tabloların görüşülmesine bağlı olduğu kanaatindeyiz.

Genel ibra kararı, anonim şirketlerde faaliyet dönemine ilişkin şirkete karşı sorumluluğu olan yönetim kurulu üyeleri, şirket yöneticileri, kurucular, seçilen bağımsız denetçiler ve tasfiye memurlarının hiçbir sınırlandırmaya tabi olmaksızın ibra edilmesi halidir.

Özel ibra kararı ise , ibranın kapsamı kişi, süre veya işlem bakımından özel sınırlandırmalara tabi tutulabilir. Açık ibra kararı, genel kurula doğru bilgi iletilmesi ile sınırlandırılmıştır. Açık ibra kararının geçerliliği, TTK m.515 uyarınca doğru resmi yansıtan, Türkiye Muhasebe ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları'nca hazırlanmış finansal tablolar ile yıllık faaliyet raporunun birbiri ile uyumlu olarak genel kurula sunulmasına bağlıdır. Genel kurulun, ibra kararının verilmesini etkilemeyecek nitelikte muhasebe ya da finansal raporlama hataları, ibra kararının geçerliliğini etkilememektedir.

Örtülü ya da zımni olarak nitelendirilen ibra kararı, aksine ve açık bir karar alınmadıkça genel kurul tarafından bilançonun kabul edilmesi sonucu Yönetim Kurulundaki üyelerin ve denetçilerin ibrasını doğurmaktadır. İbra kararının geçerliliği genel kurula sunulmuş doğru bilgilerle sınırlandırılırken; geçersizliği ise bilançonun gerçeği yansıtmadığı her halde değil bilinçli olarak gerçek dışı hazırlanması halinde söz konusu olur. Kanun koyucu bilinçli hareket edilmesine ilişkin özel bir düzenleme yapmıştır. Kanaatimizce bu düzenlemenin TTK madde 424 hükmünden ayrıştırılması gerekmektedir. Nitekim bilinçli veya bilinçsiz olarak bilançoda gerçek durumun yansıtılmaması halinde ; genel kurul bilançoda yansıtılan durum üzerinden ibra kararı karar verecektir. Bu kapsamda genel kurulun iradesinin yanıtılması söz konusu olmaktadır. Yine kanun koyucu tarafından örtülü ibra kararı her ne kadar yalnızca bilançonun onaylanmasına bağlanmış ise de; bilanço kavramının geniş yorumlanması gerektiği ve bilanço kavramının tüm finansal tabloları, yıllık faaliyet raporları kapsadığı kanaatindeyiz.

Kanun koyucu ibra kararının alınması ile ilgili olarak özel bir toplantı yetersayısı düzenlenmemiştir. İbra kararı bir tür genel kurul kararıdır ve bu karar genel kurulda alınan kararların genel yetersayıları ile alınır. Bu kapsamda ibra kararının alınması için; toplantı yetersayısı sermayenin dörtte biri, karar yetersayısı ise genel kurul toplantısına katılanların çoğunluğundan ibarettir. Toplantı ve karar yetersayılarının hesaplanmasında, oydan yoksun paylar karar yetersayısında göz önünde tutulmaz iken ; toplantı yetersayısında hesaba katılmaktadır.

İbra kararı tek taraflı yenilik doğuran bir haktır. Bu nedenle ibra kararı geçmişe etkili olarak başka bir genel kurul kararı ile geri alınamaz, iptal edilemez. Genel kurul kararları ancak; anonim şirketlerin merkezindeki asliye ticaret mahkemelerinde açılacak dava neticesinde iptal edilebilir. Genel kurul tarafından verilen ibra kararının

butlanı ya da yokluğu söz konusu olabilir. Kanun koyucu hükümsüzlük hallerinden sadece iptale ilişkin düzenlemelere yer vermiştir. Bu hususun eksiklik teşkil ettiği kanaatindeyiz.

İbra kararına ilişkin oydan yoksunluk düzenlemesi mevcuttur. Bu düzenlemenin temelinde yatan sebep menfaat çatışmasıdır. Yönetim kuruluna güven duyulduğunun açıklandığı hususlarda yönetim kurulu üyelerinin oy kullanmasının yasaklanması doğaldır. Zira, kişinin kendi kendini ibra etmesi hayatın olağan akışına aykırı olacaktır. Kanundaki oydan yoksunluk düzenlemesi olan TTK m.436/1’de; bir pay sahibinin, kendisi, eşi, halefleri ve vekilleri veya hissedarı olduğu özel şirketler veya kontrolü altındaki sermaye şirketleri ile şirket arasındaki müzakerelerde veya herhangi bir mahkeme veya hakemle yapılacak müzakerelerde oy kullanamayacağı belirtiliyor. Yönetmelikte ibra kararının kişisel bir iş olup olmadığı tartışılırken, bu kararın kişisel bir konu veya işlem olmaması nedeniyle birinci fıkrada sayılan kişilerin ibra kararında oy kullanma hakkına sahip olmadıklarının kabul edilmesi doğru olmayacaktır şeklinde hükmün kapsamının yorum yoluyla belirlenemeyeceği, kanunda açık bir düzenleme yapılmadıkça genişletilemeyeceği belirtilmektedir.

İbranın hukuki sonucu, yönetim kurulunun sorumluluğuna gidilememesidir. Bu konuda ibra kararı sonucunda şirketin yönetim kuruluna dava hakkının sona erdiğini açıkça kabul etmiş olmakla birlikte doktrinde pay sahipleri ve alacaklılar bakımından çeşitli tartışmalara girilmiştir. Çalışmanın sonucunda bu konuda pay sahipleri ve alacaklıların doğrudan zararlarını, alınan ibra kararından bağımsız olarak yönetim kurulundan talep etme hakkının olduğu sonucuna varılmıştır.

Pay sahiplerinin dolaylı zararları bakımından ise ibra kararında olumsuz oy vermiş veya çekimser kalmış pay sahiplerinin ibra kararı alınmış olması durumunda dahi yönetim kurulu üyelerine karşı dolaylı zararlarını talep etme imkanı olduğuna değinilmiştir. Ancak olumlu oy veren pay sahibinin dolaylı zararı için yönetim kuruluna başvurma hakkı yoktur. Böyle bir durumda Yönetim Kurulu aleyhine açılacak sorumluluk davasında , ibra kararına olumlu oy verilmesi def’i olarak ileri sürülebilecektir. Şirket alacaklıları doğrudan zararlarını ibra kararından bağımsız olarak yönetim kurulundan talep edebilirler.

İbra kararı, kanun koyucu tarafından TTK kapsamında mali ve idari yönden olarak ayrıma tabi tutulmamıştır. Özellikle spor kulüplerinde esas sözleşmelerine eklenen mali ve idari ibranın ayrı ayrı inceleneyeceği hükmü gereğince; mali yönden ibra edilen yönetim kurulu üyelerinin idari yönden ibra edilmemesi gündeme gelmektedir. Esas sözleşmede hüküm bulunması koşulu ile finansal tabloların doğruluğu halinde dahi şirketin daha yüksek kârdan mahrum kalması, yönetim kurulu üyelerinin şirketle işlem yapma ya da rekabet yasağına aykırı davranması gibi hususlarda idari ve mali yönden ayrı ayrı ibra edilmelerinin kanuni boşluğun esas sözleşme ile doldurulması uyarınca mümkün olduğu kanaatindeyiz.

Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu olumsuz ibra halinde son bulmamaktadır. Yönetim kurulu üyeleri azledilene kadar görevlerine devam edebilirler. İbranın reddi kararının verilmesi halinde anonim şirket, dilerse yönetim kurulu üyelerini azledebilir veya aleyhlerine sorumluluk davası açabilir. Böyle bir

durumda azledilmeyen Yönetim kurulu üyeleri; ibranın reddi kararlarının iptalini talep edebilirler yada gibi ibra davası açabilirler. İbranın reddi kararının iptali halinde yalnızca genel kurul kararı iptal edileceğinden ve olumlu ibra kararı verilemeyeceğinden ibra davası açılmasının daha doğru olacağı kanaatindeyiz.

İbra davası, ibranın sebepsiz geciktirilmesi halinde ya da ibranın reddi kararından sonra açılabilir. Ret kararından sonra makul süre geçmeden açılan ibra davasının dinlenmeyeceği görüşüne katılmamaktayız. Yönetim kurulu üyelerinin , ibra davası açmak için aleyhlerine sorumluluk davası açılmasını beklemek zorunda olmaları kabul edilebilir değildir. Makul süre ifadesinden ne kadar bir süre anlaşılması gerektiği belirsizdir. Belirsiz bir makul süre beklenmesi halinde Yönetim Kurulu üyeleri töhmet altında kalmak istemeyecektir.

Hukuki bağlamda sorumluluk davası açıldıktan sonra ibranın reddedilmesi halinde; bu red kararına karşı açılan iptal davası da reddedilecektir. Nitekim şirkete verilen makul sürede sorumluluk davasının açılmaması , iptal davasının devam edilebileceği anlamına gelecektir. Sorumluluk davasından önce açılan ibranın reddi kararına karşı iptal davasında, mahkemenin davayı reddetmeden önce sorumluluk davasının açılması için şirkete makul süre vermesi gerektiği kanaatindeyiz.

KAYNAKÇA**Genel Eserler**

- Ak, M. (2021). Anonim Şirketlerde Genel Kurul Toplantıları ve Ticaret Sicili Uygulamaları (2). Seçkin Yayınevi.
- Akış, E. (2022). Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Mali Hakları ve Genel Kurulun Bu Haklar Üzerindeki Yetkisi. (2). Seçkin Yayınevi.
- Altaş, S. (2021). Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirketler (10). Seçkin Yayınevi.
- Altaş, S. (2020). Uygulamalı Anonim Şirketler Hukuku. (2). Seçkin Yayınevi.
- Ayhan, R., Çağlar H. ve Özdamar M. (2021). *Şirketler Hukuku Genel Esaslar* (3). Yetkin Yayınevi.
- Aytaç, Z. (1982). Anonim Ortaklıklarda İbra (1). Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Bahtiyar, M. (2022). Ortaklıklar hukuku. (16). Beta Yayınevi.
- Bozkurt, T. (2011). Themis Ticaret Hukuku- Şirketler ve Kooperatifler Hukuku. (5) Oniki levha Yayınları.
- Can, M.E. (2017). Şirketler Hukuku Dersleri. (2). Turhan Kitapevi.
- Canözü, S. (2021). Anonim Şirketlerde İbra. (1). Onikilevha Yayınları.
- Çalışkan, M. (2019). Anonim Şirketlerde Genel Kurul. (1). Adalet Yayınevi.
- Çalışkan, M. ve Ömür, R. (2020). *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu*. (1). Adalet Yayınevi.
- Çelik, A. (2007). Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrası. (1). Adalet Yayınevi.
- Demirbaş, H. (2007). Yenilik Doğuran Haklar. (1). Vedat Yayınevi.
- Ekşi, D. (2019). Limited Şirketlerde Yönetim Organı: Müdür (1). Seçkin Kitabevi.
- Günay, Y.S. (2020). Anonim Şirketlerin Temsili. (2). Onikilevha Yayınevi.
- Gümüş, M. A. (2015). Türk-İsviçre Borçlar Hukukunda İbra Sözleşmesi (1). Vedat Yayınevi.
- Kantarcı, B. (2022). Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Hukuki Sorumluluğu (1). Platon Plus Yayınevi.

- Karşlıoğlu, H. (2019). Anonim Şirketlerde Genel Kurul. (1). Adalet Yayınevi.
- Narbay, Ş. (2010). Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Ortaklıkta Özel Denetim (1). Onikilevha Yayıncılık.
- Özdilek, A. O. (2017). Anonim Şirketlerde Genel Kurullara Elektronik Ortamda Katılım. (1) Seçkin Yayınevi.
- Özker, G. (2022). Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Toplantı ve Karar Alma Usulleri. (1). Seçkin Kitabevi.
- Pulaşlı, H. (2022). Şirketler Hukuku Genel Esaslar. (8). Adalet yayınevi.
- Pulaşlı, H. (2022). Şirketler Hukuku Şerhi. (4) Cilt(I-II-III-IV). Adalet yayınevi.
- Şener, O.H. (2019). Teorik Ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku (4) .Seçkin yayınevi.
- Tokcan, F. P. (2018) Limited Ortaklıkta Oy Hakkından Yoksunluk. (1) Onikilevha yayınevi.
- Türe, M. (2021). Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğunda İbra ve Zamanaşımı. (1). Dora yayınevi.
- Ulusoy, E. (2003). Prof. Dr. Turgut Kalpsüz'e Armağan.(Şirketler Hukukunda İbranın Hukuki Niteliği). (1). Turhan Yayınevi.

Makaleler

- Akbulak, Y. (2016). TTK Işığında Anonim Şirketlerde Pay Senetleri. *Ankara Barosu Dergisi*, 1(1), s.506-522. <https://dergipark.org.tr/tr/download/articlefile/398510>
- Akdağ Güney, N. (2017). Banka Yönetim Kurulu Üyesinin İbra Edilmiş Olmasının Bankacılık Kanuna İstinaden Açılan Şahsi İflas Davasına Etkisi. *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 4(1), s.49-75. <https://www.jurix.com.tr/article/11943>
- Akın, M.Y ve Sulu M. (2019). Yönetim Kurulu Üyelerinin Menfaati ile Şirket Menfaatinin Çatışması Bağlamında Sorumluluk. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 25(1), s.169-184. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/maruhad/issue/46464/583680>
- Aksu, M. (2014). Türk Borçlar Kanununun Getirdiği Yeniliklerden İbra. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1(1), s.97-130. <https://journal.yasar.edu.tr/wp-content/uploads/2014/01/4-Mustafa-AKSU.pdf>

- Altaş, S. (2019). Anonim Şirkette Bir Paya En Fazla Kaç Oy Hakkı Tanınır? *İstanbul Ticaret Odası Dergisi*, 4(3), s.460-468. <https://fliphtml5.com/kkfkj/jipx/basic>
- Altaş, S. (2018). Anonim Şirkette İbra Kararı Alınırken Uyulacak Usul Ve Oy Hakkından Yoksunluk Hali. *Terazi Hukuk Dergisi*, 13(143), <https://jurix.com.tr/article/14232>
- Arslan, F. (2021). Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi Uyarınca Bireysel Sorumluluğun Belirlenmesi. *Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 9(2), s.165-195. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/shd/issue/68720/1080603>
- Aydemir, F.(2011) Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrasının Hukuki Sonuçları. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 69(1-2), s.1075-1103. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuhfm/issue/9185/115064>
- Biçer, L. ve Şua, M. F. (2021). Borca Batık Olmayan Bir Sermaye Şirketinin Konkordato Talebinin Başarıya Ulaşamayacağı Kesin Mühlet İçinde Anlaşıldığında Mahkeme Re'sen Ve Başka Bir İnceleme Yapmaksızın İflasa Karar Vermeli Midir? *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 18(2), s.728-741.<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2072589>
- Canpolat Sert, S. (2008). Anonim Ortaklıklarda Azınlık Haklarının İncelenmesi. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 1(74), s.158-186. <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2008-74-389>
- Canözü, S. (2020). Anonim Şirketlerde İbra Kararı Kapsamı ve Şartları. *The Journal of International Scientific Researches*, 5(3), s.329-347. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/isrjournal/issue/57495/792695>
- Çaptuğ, M. (2021). Hukuki Güvenlik İlkesinin Kavramsal Gelişimi. *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, 9(17), s.133160. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1844526#:~:text=Hukuki%20g%C3%BCvenlik%20ilkesi%2C%20hukuk%20kurallar%C4%B1n%C4%B1n,hukuk%20taraf%C4%B1ndan%20korunmas%C4%B1%20olarak%20tan%C4%B1mlanabilir.>
- Çoban Atik, A. (2013). İdare Hukukunda Kazanılmış Hak İlkesi. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 21(1), s.12-13 <https://dergipark.org.tr/tr/pub/suhfd/issue/26651/281260>
- Dedeoğaç, E ve Sapan,O. (2013). Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Ve Sorumluluğu. *Ankara Barosu Dergisi*, 1(1), s.9-107. <https://www.tmud.org.tr/tr/haber-detay/222>
- Demir, C. (2022). Muhasebe Hata ve Hileleri ve Hilelerin Ortaya Çıkarılmasında Adli Muhasebecilik Mesleği. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), s.91-141. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2322036>

- Dinç, S.(2016). 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluk Halleri. *Ankara Barosu Dergisi*, 4(0),s.8-18. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/abd/issue/33847/374808>
- Kaplan, İ. (2016). Sayılı TTK Hükümlerine Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeleri ve Diğer Üst Yöneticilerin, Şirkete, Ortaklara Ve Şirket Alacaklılarına Karşı Hukuki Sorumluluğu. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 65(4),s. 3493 – 3510. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/auhfd/issue/42360/510131>
- Karasu, R. (2015). Emredici Hükümler İlkesinin Kapalı Tip Anonim Şirketler Ve Limited Şirketler Açısından Doğurduğu Sorunlar Ve Çözüm Önerileri. *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi*, 1(1), s.115-132. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/199313>
- Kayar, İ. (2012). Yeni TTK'ya Göre Anonim Şirkette Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Tespiti Ve Sonuçları. *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1 (1), s.664-658. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/801885>
- Kılınç A. (2019). Mahkeme Dışında Yapılan Sulh ve Yargılamaya Etkisi. *İstanbul Hukuk Mecmuası*, 77(2), s.503-521. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ihm/issue/52205/682313>
- Kırca, İ. (2004) Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyesinin İbra Oylamasında Temsilci Sıfatıyla Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorunu. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 53(1), s.66-76. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/628683>
- Metin, U. C. (2016). Maddî Hukuk Anlamında Sulh Sözleşmesi. *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 11(1), s.291-307. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/eruhfd/issue/35553/394710>
- Oğuz, S. (2017). Bankacılık Kanunu Kapsamında Banka Yöneticilerinin Şahsi Sorumlulukları. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 8(1), s.255-286. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/inuhfd/issue/27681/316621>
- Önder, M.F. ve Karademir, H. (2017). İbra Kararında Oy Hakkından Yoksunluk. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(4), s.173-186. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ohuiibf/issue/31295/333308>
- Öztürk, S, E. (2009) Sorumluluğu Sona Erdiren İbra Kararı ve Etkileri, *Cilt (1) Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(13), s.239-264. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/baunsobed/issue/50339/651849>
- Sayın, H.B. (2016). Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Toplantı Dışında Bilgi Edinme Hakkının Konusu. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 1 (124), s.486-495. <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2016-124-1581>

Sergül, B. (2018) . Kuruluş ve Sermaye Artırımında İbra (TTK md. 559). *İstanbul Hukuk Mecmuası*, 76(1), s.153-177.
<https://cdn.istanbul.edu.tr/file/1CD58DF90A/77D97EA2719D48979F51F0F2C2133260?doi=10.26650/mecmua.2018.76.01.0005>

Sezgin, Huysal A. (2017). Limited Şirketlerde Nama Yazılı Pay Senedinin Hukuki Niteliği. *Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 22(1), s.318-346.
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/274346>

Turanlı, H. (2014). Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Ortaklıkta İbra. *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2(2), s.101-135.
<https://jurix.com.tr/article/4231>

Uysal, L. (2009) . 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Kapsamında Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 1(80), s.315-366. <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2009-80-486>

Yayımlanmamış Tezler

Akkaya, A. (2019). *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun İbrası*. [Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.

Camuzcu, N.C. (2020). *Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu*. [Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi]. Bahçeşehir Üniversitesi.

Celep, F. (2011). *Anonim Şirketlerde Yöneticilerin Mali Hakları*. [Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi.

Çakır, Rasim Can. (2016). *Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Güveni Kötüye Kullanma Suçundan Doğan Sorumlulukları*. [Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi.

Doğan, İ. (2009). *Banka Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu*. [Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.

Evgallıoğlu, S.B. (2021). *Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları Ve Azınlığın Korunması*. [Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi]. Antalya Bilim Üniversitesi.

Kırkan, M. (2013). *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu*. [Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi]. Kadir Has Üniversitesi.

Koçak, A. N. (2018) *Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu*. [Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi]. Bahçeşehir Üniversitesi.

Kılıç Oktay, D. (2016). *Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu*. [Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi]. Dicle Üniversitesi.

- Oral, S. (2009). *Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrası Ve Tasarı İle Getirilen Değişiklikler*. [Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi]. İstanbul Ticaret Üniversitesi.
- Oran, Ozon (2019). *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu İç Yönergesi*. [Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Ötlegen, M.Z. (2003). *Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğunu Sona Erdiren Nedenlerden İbra Ve Zamanaşımı*. [Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Sever, R. (2012). *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Bakımından Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrası*. [Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi]. Bahçeşehir Üniversitesi.

İnternet Kaynakları

- Aytugar, B. (2019). Anonim Şirketlerde Oy Hakkında İmtiyazın Sınırlandırılması. <https://blog.lexpera.com.tr/oy-hakkinda-imtiyazin-sinirlendirilmesi/>. adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.
- Baltacı, S. (2013). Anonim Şirketlerde Azınlık Paylarına Tanınan Haklar. <https://www.mondaq.com/turkey/shareholders/726992/anonim-350irketlerde-azlik-paylarina-taninan-haklar>. adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.
- Derdiman, R.C. (2019). Müteselsil Sorumluluk ve Borçluluk Kavramları. <https://www.hukukiyaklasim.com/makaleler/muteselsil-sorumluluk-ve-borcluluk-kavramlari/>. adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.
- Doğan , A. (2020). Anonim Şirketlerde Hisse Senetlerinin Şekli, Türleri, Bastırılması ve Vergisel Avantajları. <https://www.gaziantepsmmmo.org.tr/makaleler/anonim-sirketlerde-hisse-senetlerinin-sekliturleribastirilmesi-ve-vergiselavantajlari.html#:~:text=Nama%20yaz%C4%B1l%C4%B1%20pay%20senetlerinin%20hamiline,senetlerini%20bast%C4%B1r%C4%B1p%20pay%20sahiplerine%20da%C4%9F%C4%B1t%C4%B1r>. adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.
- Doğan, S. ve KAYAKIRAN, D. (2017). İşletmelerde Hile Denetiminin Önemi. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/366454>. adresinden 04 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.
- Doğançelik, O. (2017). Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumlulukları, Hakları ve Yükümlülükleri. <https://bolayirdogancelik.com/anonim-sirket-yonetim-kurulu-uyelerinin-sorumluluklari-haklari-ve-yukumlulukleri/>. adresinden 28 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

Erdem, E. (2011). Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Oy Hakkına İlişkin Yenilikler. <https://www.erdem-erdem.av.tr/bilgi-bankasi/yeni-turk-ticaret-kanunuda-oy-hakkina-iliskin-yenilikler> . adresinden 28 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

<https://akincilaw.com/tr/yayinlar/blog-yazilari/yonetim-kurulunun-yetki-devri>. adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

<https://bshkhatip.com/yonetim-kurulu-uyeleri-ve-pay-sahiplerinin-sirketle-rekabet-yasagi/#:~:text=TTK'n%C4%B1n%20396.%20maddesinin%20birinci,s%C4%B1n%C4%B1rs%C4%B1z%20ortak%20s%C4%B1fat%C4%B1yla%20da%20giremez> . adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

<https://hansu.av.tr/tr/turk-ticaret-kanununda-anonim-sirket-ve-azinlik-haklari/>. adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

<https://isbasi.com/blog/limited-sirket-ve-anonim-sirket-kurulus-bilgileri-nelerdir> . adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

<https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/pf/sorgula.xhtml> adresinden 25 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

<https://kulacoglu.av.tr/anonim-sirket-yonetim-kurulu-uyelerinin-cezai-sorumlulugu/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

<https://sozluk.gov.tr/> . adresinden 29/05/2022 tarihinde alınmıştır.

<https://www.berkerberker.com/oy-sozlesmeleri-soru-cevap/>. adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

<https://www.guleryuz.av.tr/tr/news-publications/detail/yonetim-kurulu-uyelerinin-hukuki-sorumlulugu>. adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

<https://www.guleryuz.av.tr/tr/news-publications/detail/yonetim-kurulu-uyesinin-hukuki-sorumluluktan-aklanmasi-ibra#:~:text=Dolayl%C4%B1%20zararlar%20a%C3%A7%C4%B1s%C4%B1ndan%20ise%20genel,d%C3%BCr%C3%BCstl%C3%BCk%20kural%C4%B1na%20ayk%C4%B1r%C4%B1%20kabul%20edilmelidir> . adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

<http://www.kilinc.av.tr/anonim-sirketlerde-cagrisiz-genel-kurul-toplantisi-ve-gundeme-baglililik-ilkesi/> . adresinden 29/05/2022 tarihinde alınmıştır.

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6361>. adresinden 25 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

<https://www.muglabarosu.org.tr/Upload/files/pdf/TTK%20Madde%20Gerek%C3%A7leri.pdf> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

<https://www.ocalhukuk.com/yonetim-kurulu-uyelerinin-ve-mudurlerin-sorumlulugu/#:~:text=Y%C3%B6netim%20kurulu%20%C3%BCyeleri%20kanundan%20veya,sorumluluk%20halleri%20de%20s%C3%B6z%20konusud> ur. adresinden 29/05/2022 tarihinde alınmıştır.

<https://www.verginet.net/Sirkuler/2013yili42.pdf>.adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

<https://www.tdk.gov.tr> adresinden 29/05/2022 tarihinde alınmıştır.

Karadabağ,S. (2021). Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açılan Sorumluluk Davaları.

<https://www.mondaq.com/turkey/shareholders/1059904/anon304m-350304rket-yne304m-kurulu-yeler304ne-kar350i-ailan-sorumlulukdavalari/#:~:text=%C5%9Eirketin%20dava%20a%C3%A7mas%C4%B1%20gereken%20hallerde,oldu%C4%9Fu%20hallerde%20%C5%9Firket%20kayy%C4%B1m%20atanabilir>. adresinden 28 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

Kaya A. (2017). Anonim Şirketin Organizasyon Yapısı.

<https://cdn.istanbul.edu.tr/statics/hukuk.istanbul.edu.tr/wp-content/uploads/2017/03/Organlar-2017.pdf> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

Kaya,M. (2022) Anonim Şirketler Genel Kurulunda Gündeme Bağlılık İlkesi Ve Yasal İstisnaları, <https://www.ozgunlaw.com/makaleler/anonim-sirketler-genel-kurulunda-gundeme-baglilik-ilkesi-ve-yasal-istisnolari-447#:~:text=G%C3%BCndeme%20ba%C4%9Fl%C4%B1l%C4%B1k%20ilkesinin%20bir%20di%C4%9Fer,konular%C4%B1n%20bir%20ay%20sonraya%20b%C4%B1rak%C4%B1lmas%C4%B1d%C4%B1r>.adresinden

29/05/2022 tarihinde alınmıştır.

Nalbant,M. B. (2022). Anonim Şirketlerde Pay Sahiplerinin Özel Denetçi Atanmasını İsteme Hakkı. <https://www.ozgunlaw.com/makaleler/anonim-sirketlerde-pay-sahiplerinin-ozel-denetci-atanmasini-isteme-hakki-285> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

Resmi Gazete. 14/2/2011 tarihli ve 27846 sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

Resmi Gazete.04/02/2011 tarihli 27836 sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

Resmi Gazete. 28/11/2012 tarihli 28481 sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

Resmi Gazete.28/09/2012 tarihli 28395 sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

Resmi Gazete.15/09/2018 tarihli 30536 sayılı. <https://www.resmigazete.gov.tr/adresinden> 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

Narin,E. C. ve Kiriş,B. (2021). Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Devri. <https://www.mondaq.com/turkey/shareholders/1077048/anonim-350irketlerde-ynetim-yetkisinin-devri>. adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

Tuna,K. (2022). Muhasebede Hata ve Hile. <https://www.halkbankkobi.com.tr/tr/uzmanina-danisin/makaleler/finansal-yonetim/muhasebede-hata-ve-hile.html#:~:text=Muhasebe%20hileleri%20ise%20belli%20bir,edilmesi%20veya%20gizlenmesi%20olarak%20tan%C4%B1mlanmaktad%C4%B1r>. adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

Turgut, D. (2022). Türk Hukukunda Oy Sözleşmeleri. <https://tokkder.org/tokkder-dergi/5121>. adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

Yaşar,B.ve Yıldız,N. (2022). Anonim Şirketlerde Azınlık Hissedarlarının Haklarının Korunması.<https://www.mgc.com.tr/anonim-sirketlerde-azinlik-hissedarlarinin-haklarinin-korunmasi/> adresinden 29 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.

Yavuz,M. (2013). Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyeliği İçin Aranılan Şartlar. https://archive.ismmmo.org.tr/docs/malicozum/117malicozum/13_mustafaya_vuz.pdf. adresinden 25 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.